

Bromölla kommun

Översiktsplan 2014 - med sikte på 2030 Bromölla kommun

Del 2
Underlag

Antagen av kommunfullmäktige 2014-08-25

Översiktsplan 2014 - med sikte på 2030, Bromölla kommun, Del 2 Underlag

Framställd av:	Bromölla kommun med stöd av SWECO
Version:	Antagandehandling, 2014-08-25
Arbetsgrupp på kommunen:	Anna Grönlund, projektledare Bengt Olsson, ansvarig verksamhetschef - och många fler, se även sid. 10 i del 1
Fotografier:	Brodde Almer: s 30 och 57 Torgny Ekholm: s 48 Fotograf Serny: s 20, 21 och 43 Anna Grönlund: omslag bild 2 och 4, s 9, 15, 28, 29, 32, 34, 35, 49, 51, 58, 59 och 79 Linda Niklasson: omslag bild 3, ungfågel Roskarl SWECO: omslag bild 1, s 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 36, 39, 52, 54, 56, 60, 63 och 67
Teckensnitt:	Bliss 2
Omslag:	Bild 1: Elever i kulturprojektet "Skapande skola" har målat graffiti på industribyggnad vid Ifös parkering. Bild 2: Flerbostadshus vid Ågatan. Bild 3: Bromöllas kommunfågel, Roskarl (<i>Arenaria interpres</i>), en ungfågel. Roskarlen har minskat mycket i antal på senare år och symboliserar de växt- och djurarter vars livsmiljöer kommunen ska skydda genom sin planering. Bild 4: Öresundståg vid Bromölla station
	SWECO Architects Östra Vittusgatan 34 371 33 Karlskrona
Uppdragsnummer på SWECO:	3111771
Arbetsgrupper på SWECO	
Översiktsplan:	Mikael Bäckman, uppdragsledare/handläggare Anna Magnusson, uppdragsledare/handläggare
Miljökonsekvensbeskrivning:	Josefin Kofoed-Schröder, uppdragsledare/miljöutredare Catharina Nilsson, handläggare/miljöutredare

Bromölla kommun

Översiktsplan 2014 - med sikte på 2030 Bromölla kommun

Del 2
Underlag

Antagen av kommunfullmäktige 2014-08-25

Innehåll

Inledning	8
Läsanvisning	8
Översiktsplanens dokument.....	8
Planprocessen	8
Planeringsförutsättningar	10
Lagkrav	10
Styrdokument	10
Övergripande mål	11
Nulägesbeskrivning.....	12
Historik.....	13
Geologi	14
Hydrologi	15
Klimat	15
Planberedskap.....	16
Boende och service	18
Boendestruktur.....	18
Servicestruktur	20
Arbete och näringsliv	24
Näringslivsstruktur	24
Natur, kultur och rekreation	26
Bromöllas gröna struktur.....	26
Bromöllas blå struktur	28
Landskapet.....	30
Rekreationsmöjligheter	34
Kommunikationer	36
Infrastruktur	36
IT-infrastruktur	38
Teknisk försörjning	40
Vatten och avlopp.....	40
Avfall.....	42

Energi	44
Regionala och mellankommunala frågor	46
Bromölla i regionen.....	46
Strukturbild för Skåne	46
Vattenförsörjning	47
Kommunikationer.....	47
Arbetspendling	47
Turism och besöksnäring	48
Grönstruktur och rekreation.....	48
Kust och hav	48
Gränsöverskridande riksintresseområden	49
Vindkraft.....	49
Miljö- och riskfaktorer	50
Risker för hälsa och miljö.....	50
Klimat	53
Miljö kvalitetsnormer	56
Regleringar: riksintressen.....	58
Riksintresse för naturvården	58
Riksintresse för kulturmiljövården.....	60
Riksintresse för friluftslivet.....	60
Riksintresse för kustzon	62
Riksintresse för vägar och järnvägar.....	62
Riksintresse för totalförsvarets militära del	62
Riksintresse för yrkesfisket.....	62
Regleringar: natur- och kulturmiljöer	64
Natura 2000-områden	64
Landskapsbildsskydd	64
Naturresevat och naturvårdsområde.....	66
Strandskydd.....	66
Djurskyddsområde.....	68
Biotopskyddsområde.....	68
Nyckelbiotop.....	70
Naturvårdsavtal	70

Naturminnen.....	70
Sumpskogar	70
Ängs- och hagmarker.....	70
Tätortsnära natur och skog.....	70
Artskydd.....	72
Jord- och skogsbruk	72
Naturvärdesobjekt.....	72
Fiskevårdsområden	72
Fornminnen	72
Särskilt värdefulla kulturmiljöer.....	72
Kyrkliga kulturminnen	76
Värdefulla bebyggelsemiljöer	77
Stora opåverkade områden	78

Inledning

Läsanvisning

I din hand håller du *Del 2 Underlag* som är en del av utställningshandlingen till den fjärde versionen av den kommunomfattande översiktsplanen för Bromölla kommun.

En översiktsplan ska enligt lag redovisa grunddragen i användningen av mark- och vattenområden och den framtida bebyggelseutvecklingen. Av planen ska också framgå hur kommunen avser att tillgodose och följa gällande miljö kvalitetsnormer samt redovisa sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där strandskyddet kan komma att upphävas.

För att inte allt detta sammantaget ska bli ett alltför tungt och svårtillgängligt dokument, har vi skiljt på det som är fakta och underlag och det som är strategier för utveckling. Översiktsplanens konsekvenser redovisas samlat i *Del 3 Konsekvenser*. Kortfattat redovisas konsekvenser för varje utvecklingsområde även i *Del 1 Utvecklingsstrategier*.

Här nedan presenteras översiktsplanens olika delar.

Översiktsplanens dokument

Del 1 Utvecklingsstrategier

De långsiktiga strategierna för kommunens utveckling samlas i detta dokument som är en viktig del av kommunens översiktsplan. För varje delområde presenteras en övergripande vision och de strategier som kommunen har valt för att uppfylla denna. De strategier som redovisas är oftast exempel på åtgärder eller utredningar som ligger nära i tiden, och som i första hand ska aktualiseras varje mandatperiod.

Del 2 Underlag

I denna del sammanställs viktiga planeringsunderlag och fakta. Här redovisas planeringsförutsättningar som miljö- och riskfaktorer, kommunikationer, infrastruktur och regionala frågor men även områden med skydd i lagstiftningen.

Del 3 Konsekvenser

En bedömning av översiktsplanens förslag till förändringar i mark- och vattenanvändningen har gjorts och samlats i denna del. I den analyseras planens konsekvenser utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter.

Sammanfattning

Till översiktsplanen kommer det även tas fram en sammanfattning som i korta ordalag presenterar översiktsplanens ställningstaganden och visioner.

Planprocessen

Samrådsskede

När ett förslag till översiktsplan upprättas, ska kommunen samråda och föra en dialog med kommuninvånarna, länsstyrelsen, regionplaneorgan och andra kommuner som berörs av förslaget.

Genom samrådet ges det möjlighet att komma med synpunkter på översiktsplanens innehåll och på det sätt som olika samhällsintressen har vägts mot varandra. Under samrådstiden arrangeras samrådsmöten för att informera om översiktsplanens innehåll och för att öppna upp för diskussion kring översiktsplanens visioner. Under samrådet kan synpunkter även lämnas skriftligen.

Länsstyrelsen bevakar statliga intressen, som till exempel hälsa, säkerhet och miljö kvalitetsnormer, och lämnar i detta skede ett skriftligt samrådsyttrande.

Inkomna synpunkter kommer efter samrådet att redovisas i en samrådsredogörelse.

Granskningskede

Efter eventuella justeringar ställs den färdiga översiktsplanen ut för granskning. Under denna tid kan synpunkter lämnas skriftligen. Länsstyrelsen lämnar ett skriftligt granskningsyttrande, vilket återfinns sist i del 1.

Inkomna synpunkter redovisas efter utställningen i ett utlåtande. I detta skede kommer inga stora ändringar att göras i planen.

Antagande

Översiktsplan 2014 - med sikte på 2030 är antagen av kommunfullmäktige den 25 augusti 2014.

Jordbrukslandskap vid Axeltorpsviken

Planeringsförutsättningar

Lagkrav

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Det obligatoriska innehållet och den formella hanteringen regleras i plan- och bygglagen.

Av översiktsplanen ska framgå:

- allmänna intressen, miljö- och riskfaktorer samt kommunens ställningstaganden till dem.
- grundragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden.
- kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena.
- hur kommunen avser iaktta gällande miljö kvalitetsnormer.

Enligt PBL ska översiktsplanen redovisa de allmänna intressen och de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden samt kommunens ställningstaganden och tillämpning av dem.

Områden av riksintresse enligt miljöbalken (MB) ska särskilt anges liksom hur kommunen avser att iaktta gällande miljö kvalitetsnormer enligt miljöbalken. Miljö kvalitetsnormer finns hittills fastställda för utomhusluft, vattenförekomst, fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller. Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller berör inte kommunen.

Det finns även formella krav på att översiktsplanens innebörd och konsekvenser ska kunna utläsas utan svårighet. Detta innebär att en beskrivning av planförslagets konsekvenser för ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter ska upprättas.

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är att förstärka översiktsplanens funktion att vara vägledande vid beslut. Genom att i konsekvensbeskrivningen belysa alternativa strategier för utveckling av kommunen kan diskussionen föras på ett tidigt stadium och motiven för den valda riktningen tydliggöras för alla.

Det är också angeläget att man redovisar hur översiktsplanen medverkar till att uppsatta mål eller allmänna intressen nås. Konsekvensbeskrivningen är också en arena för att avväga motstridiga mål eller intressen.

Kommunfullmäktige ska minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet.

Styrdokument

Förutom plan- och bygglagen och miljöbalken så styrs arbetet med översiktsplanen av politiskt förankrade mål, visions- och policydokument samt planer. Även demokratiaspekter och arbetet mot ett hållbart samhälle räknas in i vad som styr översiktsplanarbetet i kommunen.

Regionala styrdokument

Regionalt utvecklingsprogram för Skåne 2009 – 2016

Regional transportinfrastrukturplan för Skåne 2010-2021, Region Skåne, 2010

Tågstrategi 2008 – 2030

Med buss i Skåne – strategi för busstrafiken

Miljöstrategiskt program för Region Skåne

Näringslivsprogram för Skåne 2009 -2016

Kulturpolitiskt program: Öppna landskap – konst och kultur i Skåne

Regional kulturplan för Skåne 2011 – 2012

Folkhälsostراتيجية för Skåne 2010-2013

Genomförandeplan för skydd av tätortsnära natur i Skåne 2010-2015

Strategi för en grön struktur i Skåne

Genomförande av Skånsk Livskraft – vård och hälsa

Strukturbild för Skåne

Klimatrapport för Skåne. Strategiskt program för Skånes klimatarbete 2009 - 2020

Kommunala styrdokument

VA-plan, 2013

Vattenförsörjningsplan, 2014

Dagvatten i Bromölla, 2004 (revidering pågår)

Strategi för turist- och besöksnäringen 2013 - 2015

Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012

Underlag Vindbruk, 2012

Näringslivsplan, 2013

Plan för utbyggnad av gång- och cykelvägar i Bromölla kommun 2012-2022

Kulturpolitiskt program 2013- 2015

Trafikstrategi Bromölla kommun, 2005

Energiplan 2003

Grönstrukturprogram 2004 (revidering har påbörjats 2013)

Bebyggelseutveckling i Bromölla kommun – ett kunskapsunderlag, 2013

Lokala miljö kvalitetsmål i ett globalt perspektiv 2012 – 2016

Bredbandsstrategi 2014

Skogen i Bromölla kommun 2004

Skogsbruksplan 2012-2021

Övergripande mål

Det finns ett antal övergripande mål som anger riktlinjer för samhällsbyggandet både lokalt och regionalt, med syftet att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling.

Svenska miljömål

Riksdagen har beslutat om mål för det svenska miljöarbetet. Generationsmålet innebär att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Etappmål har införts för att tydliggöra de samhällsförändringar som är nödvändiga för att vi ska nå miljö kvalitets- och generationsmål.

Det skånska åtgärdsprogrammet för miljömålen har 2020 som mållår, men fokuserar på åtgärder som kan genomföras av skånska aktörer fram till och med år 2016. Syftet är att skapa förutsättningar för att nå den kvalitet som uttrycks i miljömålen.

Bromölla kommuns lokala miljömål har sin grund i de nationella målen och det regionala åtgärdsprogrammet men har valts med utgångspunkt från kommunens särskilda förutsättningar.

De lokala miljö målen fokuserar på fyra områden: *Hållbara transporter, Hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö, Friska vatten och Hållbar konsumtion.*

Genom sitt ansvar för fysisk planering av mark, vatten och bebyggd miljö har kommunen stora möjligheter att styra utvecklingen mot en god livsmiljö. Bromölla kommun ska även samarbeta med hushållen, andra organisationer, lokalt näringsliv och regionala samverkansorgan för att uppnå miljö målen.

Visionen är att "Det ska vara lätt att göra rätt"! För mer läsning om hur översiktsplanen påverkar kommunens möjlighet att uppfylla miljö målen, se vidare i *Del 3 Konsekvenser.*

Barnperspektivet

I Bromölla kommun, liksom i resten av världen, ska vi se barn ur det perspektiv som FN:s Barnkonvention förespråkar.

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska barnets bästa komma i främsta rummet.

Barn har vissa grundläggande behov som samhället ska främja. Uppfyllandet av dessa behov gäller alla barn. Detta är en sorts förlängning av likvärdighetsprincipen och diskrimineringsförbudet, vilka synliggör och motverkar jämlikhet i samhället. Som barn räknas alla mellan 0 – 18 år.

I Bromölla kommun finns till exempel *Ungdomsrådet*, där alla ungdomar kan göra sina röster hörda och kan påverka sin och andras vardag. Kommunen har stora möjligheter att påverka barnens möjlighet att röra sig, utvecklas och känna sig trygga genom den fysiska planeringen. Det gäller inte bara på lekplatser och skolor utan i miljön som helhet.

Folkhälsomål

De nationella folkhälsomålen anger att samhället ska ge hela befolkningen förutsättningar för en god hälsa på lika

villkor. Den bebyggda miljön måste vara hållbar ur en social synvinkel och ska till exempel kunna erbjuda en trygg uppväxtmiljö och inte öka skillnader mellan olika grupper i samhället.

Jämställdhet

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Kommunen kan till exempel öka kvinnors möjlighet att ta del av samhället genom god planering av gång- och cykelvägnät, hållplatser för kollektivtrafik och andra utemiljöer.

Jämställdhet är nära besläktat med begreppet jämlikhet, som innebär att alla människor har lika värde.

Tillgänglighet

År 2001 skärptes kraven på tillgänglighet i plan- och bygglagen. Alla enkelt avhjälpta hinder måste byggas bort. En miljö som är tillgänglig för personer med funktionshinder är till fördel för alla och ska därför vara en utgångspunkt vid all fysisk planering.

Nulägesbeskrivning

Bromölla kommun kan beskrivas som unik i sitt slag. Här finns de småskaliga boendemiljöerna, det goda kommunikationsläget samt den rika tillgången till omväxlande natur- och kulturmiljöer.

Allmänt om kommunen

Bromölla kommun är belägen i Skånes nordöstra hörn, angränsande till Blekinge, och är förhållandevis liten både till yta och invånarantal i jämförelse med kringliggande kommuner.

Kommunens markyta uppgår till cirka 165 km² och med vattenytor inkluderat till cirka 195 km². Kommunen har drygt 12 000 invånare varav cirka 7 500 bor i centralorten Bromölla.

Samhällsstrukturen inom Bromölla kommun är småskalig och relativt utspridd. Orterna ligger tätare i det södra flacka slättlandskapet och glesare i de norra kuperade delarna.

Orternas fysiska placering i landskapet med omgivande miljöer blir tongivande för varje specifik ort och ger upphov till särpräglade karaktärer. I kommunen finns följande fem tätorter: Bromölla, Näsrum, Valje, Gualöv och Nymölla. Fyra av fem tätorter ligger mer eller mindre kopplade till

kustlinjen vid Hanöbukten eller den större Ivösjön. Andra tongivande orter i kommunen är Edenryd, Västanaå, Råby, Håkanryd, Grödbby, Drögsperyd och Axeltorp.

Kommunen i regionen

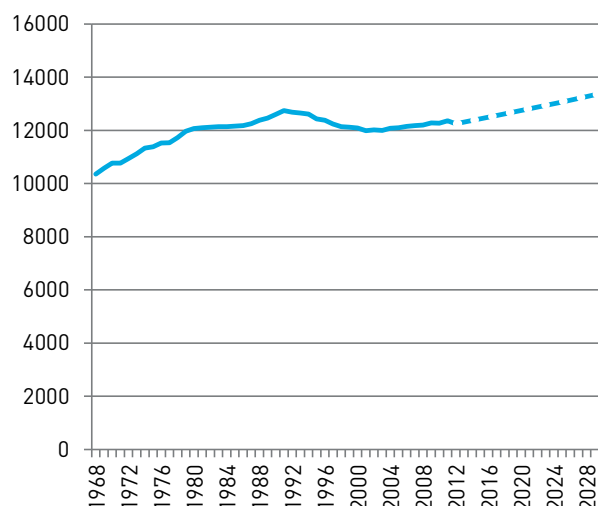
Bromölla kommun angränsar till tre kommuner: Kristianstad, Olofström och Sölvesborg. Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska hänsyn visas i översiktplaneringen i förhållande till angränsande kommuner så att planläggningen samordnas på ett lämpligt vis.

Planeringen av exempelvis grönsstruktur, infrastruktur, bostadsutbyggnad, vattenfrågor eller vindkraftsetablering gynnas av kommunal samverkan då landskapets förutsättningar nödvändigtvis inte följer de kommunala gränserna.

I samband med framtagande av en översiktsplan är kommunerna skyldiga att samråda med varandra och länsstyrelsens uppgift är att bevaka de mellankommunala frågorna. Den mellankommunala samverkan handlar om att ta fram gemensamt planeringsunderlag och generella riktlinjer.

Befolkning

Sedan 1960-talet har befolkningen ökat med över 2000 personer i Bromölla kommun, från en nivå kring 10 300 år 1968 till 12 250 invånare år 2012. Sedan 1980-talet har befolkningsökningen stannat av och befolkningen har legat stadigt på omkring 12 200.

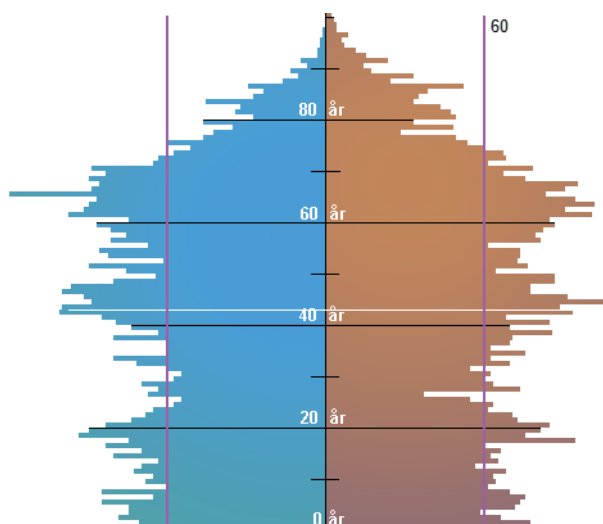

Den heldragna linjen visar befolkningsstatistik för kommunen under åren 1968-2012. Den prickade linjen visar befolkningsprognos för åren 2012 till 2030 - om kommunen skulle ha en årlig befolkningstillväxt på 0,5 %.

Idag bor över 60 % av kommunens befolkning i Bromölla tätort. Omkring 17 % av befolkningen bor på landsbygden och övriga 23 % i någon av kommunens fyra tätorter: Gualöv, Nymölla, Näsrum och Valje.

Under 2012 hade kommunen en nettoutflyttning på 82 personer. 554 personer flyttade till Bromölla kommun och 636 flyttade ifrån kommunen. Många flyttar till eller från en annan kommun i länet men något fler flyttar till eller från övriga delar av landet eller utomlands.

Bromölla har en åldrande befolkning. På lång sikt måste detta mötas med ökad inflyttning (eller ökat barnafödande) om inte befolkningen ska minska.

Befolkningspyramid 2011. Blå färg visar antal män och röd färg visar antal kvinnor i respektive åldersgrupp.

Historik

Människan var tidigt på plats i området, vid Årup har fynd gjorts som är runt 11 000-12 000 år gamla – bland de äldsta vi har i Sverige.

Landskapet formas

Området för nuvarande Bromölla kommun blev isfritt och steg ur havet för ca 15 000 -14 500 år sedan. Nordöstra Skånes och Blekinges stränder genomlevde en rad turbulenta havsvattennivåskillnader som påverkade människans rörelse i området. Som högst stod vattnet direkt efter isens avsmältande då det nådde mer än 55-60 meter över dagens nivå, det vill säga "Högsta kustlinjen"

Ett par tusen år senare skulle förändringarna ske snabbt. Under loppet av ett par år sjönk havsytan 25 meter och stora landarealer blottlades.

Sänkningen fortsatte och som lägst stod vattnet för 11000 år sedan - ca 15 meter under dagens – vilket innebär att spår efter människor kan hittas långt ute i det som idag är hav.

Människans intåg

De tidigaste fynden från mänsklig aktivitet i området härrör från fynd som gjorts i Årup. Fynden är runt 11 000-12 000 år gamla – bland de äldsta vi har i Sverige. De består av flintavslag som lämnats av jägare och samlare som ströövade omkring i ett landskap som var mycket olik vårt.

Bondestenålderns människor bodde på slätten i söder och i sprickdalarna i kommunens norra delar. En gemensam nämnare var närheten till vattendrag och boplatser har hittats längs med Skräbeån, Holjeån och längs med havskustens dåtida sträckning.

Ett undantag utgör området kring Grödbby som trots brist på vattendrag innehåller lämningar från bondestenålder och framåt.

Bromölla kommun rymmer gränstrakten för Kristianstadsslätten – en slätt som under lång tid varit utnyttjad av människan. Tydligt blir detta under bronsåldern då trakten var en del av de två mest tätbefolkade områdena i Skåne. Landskapet var delvis hårt utnyttjat, på slätten bedrevs intensivt bete som lämnade ljung och tall efter sig. Utgrävningar av gravhögar vid Snickarebacken har visat tecken på att sandflykt fanns redan för 3000 år sedan.

Boskapsdriften tycks ha varit viktig och omfattande, och mindre boplatser som hittats utanför de centrala bebyggelseområdena kring vattendragen, har ibland tolkats som boskapsvaktarnas nattläger.

Bilden verkar inte förändras nämnvärt under äldre järnålder, men sedan hände något. Som på många andra håll i Sverige är spåren och lämningarna efter mellersta järnålderns människor få i Bromölla kommun.

Under yngre järnålder blir dock lämningarna återigen fler. Än en gång framstår Bromöllatrakten som något av ett centrum i regionen. Välbevarade järnugnar har hittats i Bromölla och monument och gravar i form av stensättningar och resta stenar återfinns runt om i kommunen.

Den mest spektakulära är troligen "Gudahagen". Namnet är sentida – det tillkom på 1930-talet – men det förtar inte monumentets karaktär som består av hundratalet stenar resta i en rektangel med en mängd gravar och andra spår från bronsålder, järnålder och även medeltid bevarade inom och strax utanför "stenhågnaden".

Den odlingsexpansion som skedde under yngsta järnålder/ tidig medeltid företogs i stor utsträckning på marker som även tidigare nyttjats av människan. De arealer som senare blev de medeltida inägomarkerna – det vill säga byarnas åker och äng var en struktur som höll sig till 1800-talet. På flera håll är det samma arealer som användes av den yngre stenålderns och bronsålderns människor som brukas än idag.

Kommunens framväxt

Bromölla kommun bildades 1942 som en lösning till de tätortsproblem som uppstod när Bromölla kraftigt expanderade under denna period. Då ingick Bromölla brukssamhälle och Ivetofta by, vilka tillsammans bildade Bromölla köping.

Vid kommunreformen 1952 slogs Ivetofta och Gualöv kommun i sin tur ihop för att tillsammans bilda Ivetofta kommun. 1967 skedde nästa sammanslagning med Ivetofta kommun och Bromölla köping. Bromölla fick ge namn åt den nya sammanslagningen.

Bromölla kommun som den ser ut på kartan idag, härstammar från 1974 då Näsум och Bromölla slogs samman till en gemensam kommun.

Kommunens tätorter

Bromölla

Bromölla är en relativt ung ort som vid sekelskiftet 1900 bestod av ett par gårdar samt ett fåtal bostadshus.

Tätortens utveckling accelererade i samband med att en kalkugn anlades för att exploatera fyndigheter av kalksten på "Klacken" (Ivö Klack).

Man fann även ett stort lager av kaolinlera (vit lera) under kalkstenslagret. Detta blev upptakten till en utveckling som sedan dess gått upp och ner genom åren i takt med utvecklingen av IFÖ-bolagen. På IFÖ har det tillverkats sanitetsgods sedan slutet av 1930-talet.

I Bromölla är det framförallt brukshuset, Tiansgården och Ivetofta kyrka som påminner om tätortens äldsta historia.

Näsум

Näsум är en gammal kulturbygd. Samhället ligger vackert inramat av Västana- och Ryssbergets sluttningar i kultur- och odlingslandskapet cirka en mil norr om Bromölla och begränsas av Holjeån i väster och av den gamla banvallen i öster. Näsums kyrka utgör ett av de mest tongivande landmärkena i kommunens landskap.

Valje

Runt år 1850 utgjordes bebyggelsen i Valje av omkring tjugo hus men i och med järnvägens tillkomst växte Valje snabbt. Valje är nära kopplat till småorten Edenryd med dess vackra kringliggande kulturlandskap.

Gualöv

Gualövs historia sträcker sig långt tillbaka, Gualövs kyrka är från 1100-talet och byggd i romansk stil. De historiska kartorna berättar om en utspridd by under 1800-talets mitt med kyrkan och ett 30-tal hus längs Bygatan och söder därom.

I början på 1900-talet hade järnvägen byggts ut och på Häradsekonomska kartan från 1926-34 har byn fått en tydlig axel med tegelbruket, järnvägsstationen och mejeriet i norr och skola, kyrka och ålderdomshem i söder. Av kartorna går också att utläsa att Gualöv tidigare har haft en tydlig koppling till Trolle-Ljungby slott.

Nymölla

Namnet anknyter till den kvarn i Skräbeån som finns kvar än idag. Tongivande för det gamla brukssamhället är Stora Enso Nymölla AB, som idag tillverkar både pappersmassa och papper.

Geologi

Bromölla kommun ligger i gränsområdet mellan den mer kuperade Blekingeterrängen och den flacka Kristianstadsslätten.

Berggrund och avsättningar

De nordligaste delarna runt Ryssberget utgör geologiskt en utpost av det småländska höglandet, den s.k. Fenoskandiska urbergsskölden. Här består berggrunden av urberg (ca 900 miljoner år gammalt) med dominans av gnejs samt inslag av granit och diabasgångar.

Kommunens södra del utgör ett urbergsbäcken som utfyllts av yngre sedimentära bergarter, främst krita. De sedimentära bergarterna bildades som avlagringar på havsbotten när havet steg för ca 70 miljoner år sedan. Berggrunden är präglad av långt fortskriden vittring. Ett exempel på vittring är den kaolinlera som finns inom området vid exempelvis Axeltorp och Klagstorp. Ett annat tecken på vittring är områdets blockrikedom. Visst berg är mer motståndskraftigt mot vittring och står kvar som stenpelare av fast berg, så kallade "tor", ibland omgivna av en samling med block.

Under istiderna hyvlade isen av markytan och speciellt de mjuka, sedimentära bergarterna utsattes för kraftig erosion.

Den morän som täcker större delen av landskapet avsattes framförallt under den senaste istidens slutskede.

Isens smältvatten samlades i mäktiga forsande isälvar. Dessa förde med sig sand, grus och sten som avsattes som isälvsavlagringar, till exempel i form av rullstensåsar. I Bromölla kommun finns två betydande åsar: Gualövsåsen söder och sydost om Ivösjön och Holjeåsen i Holjeåns dalgång. Åsar innehåller ofta viktiga grundvattenmagasin och kan ha höga naturvärden.

Det finaste materialet som isälvarna förde med sig avsattes som glaciallera och silt i Baltiska Issjön, den dåvarande motsvarigheten till Östersjön. Dessa sediment utgör idag de bördigaste jordbruksmarkerna. I samband med att Baltiska Issjöns yta sjönk bearbetades moränlagren av vågorna och svallgrus och svallsand avsattes på de successivt allt lägre stränderna. Ryssbergets sluttningar är ett klassiskt forskningsområde för studier av Högsta Kustlinjen och Östersjöns nivåförändringar.

Hydrologi

Tillgången till värdefulla vatten är utomordentligt god i Bromölla kommun. Kristianstadslättens högkvalitativa och lättillgängliga grundvattenmagasin utgör en för svenska förhållanden enorm resurs.

Kust, sjöar och vattendrag

I kommunens västra del ligger de stora sjöarna Ivösjön och Levrasjön. I öster ligger den mindre Siesjön. Inom skogsområdena ligger en rad mindre sjöar exempelvis Kroksjön, Svarta gyl, Hava gyl, Ormagylet, Blistorpasjön, Moagylet, Laagyl, Rammsjön, Lillesjö, Eneget och Grundsjön.

De viktigaste vattendragen är Lillån, Holjeån, Skräbeån, Sissebäck och Fäbrobäcken. Kommunen ligger till största delen inom Skräbeåns avrinningsområde.

Vattentillgångarna i kommunen är sedan länge utsatta för påverkan från mänsklig verksamhet både lokalt och från omvärlden. Vattnen tillförs näringsämnen från transporter, industrier, skogs- och jordbruk, bebyggelse samt från läckande marker. Vattendragen tar emot och transporterar ut stora mängder näringsämnen till Hanöbukten.

Grundvatten

Det ytliga grundvattnet, vissa infiltrationskänsliga områden och det djupare grundvattnet löper risk att försämrats genom höjda halter av nitrat, bekämpningsmedel eller infiltration av andra skadliga ämnen.

Klimat

Med klimat menas de genomsnittliga väderförhållandena under en längre period.

Skånes klimat

Skåne ligger i norra halvklotets västvindsbälte och då landskapet saknar bergsbarriärer så för luftmassorna med sig fuktig luft från Atlanten. Närheten till havet medför mildare vintrar och det maritima inflytandet förstärks av Golfströmmens varma vatten. Vid kustlinjen är det sällan helt vindstilla och vid Hanöbukten inträffar i medeltal 5-10 stormdygn per år.

När det blir under 5 plusgrader i medeltemperatur så avstannar växternas tillväxt och i medeltal har Skåne en vegetationslängd på över 200 dagar med början i april.

Kustnära områden kyls ner av havet vilket dock fördröjer vegetationsperiodens början. I Skåne faller nederbörden utspritt över större delen av området vilket innebär att det sällan uppstår brist på yt- och grundvatten.

Årsmedelnederbörden ligger i genomsnitt på 661 mm i Skåne. Relativa fuktigheten är högre vid kusten än inlandet med 70-90% fuktighet under en stor del av året.

Planberedskap

I Bromölla kommun finns 16 detaljplaner som ännu inte är helt genomförda. Planberedskapen för bostäder bedöms som relativt god sett till antalet. Vid maximal utbyggnad finns beredskap för 373 lägenheter i Bromölla kommun, varav 273 i Bromölla, 14 i Näsrum, 70 i Valje och 16 i Gualöv. Det finns även planberedskap för handel och mindre störande verksamhet. Alla områden (utom 5 och 11) ligger inom 1 km från kollektivtrafik

Ej genomförda detaljplaner

1 Fjälkingegatan

Detaljplan möjliggör för 15-20 lägenheter utformade som grupphus eller flerbostadshus i högst 2 plan.

2 Köpmannen 5 (Skanska-tomten)

Detaljplan möjliggör för 36 lägenheter i 8 plan.

3 Fäladsområdet

Detaljplan möjliggör för cirka 20 lägenheter i högst 2 plan. I området planeras även en utbyggnad av förskola.

4 Klockarevägen - Majvägen

Detaljplan möjliggör för 10 villor och/eller radhus.

5 Norreskog, Ola Mattes väg

Detaljplan möjliggör för totalt 8 villatomter, 4 normalstora och 4 stora villatomter.

6 Kanalstigen vid Skräbeån

Detaljplan möjliggör för 4-5 marklägenheter.

7 Näsrum 12:226

Detaljplan möjliggör för 10 radhus och/eller marklägenheter norr om Axeltorpsvägen.

8 Jämshögsvägen

Detaljplan möjliggör för 4 villatomter längs med Jämshögsvägen.

9 Valje Strand

Detaljplan möjliggör för utbyggnad av ca 50 bostäder, både friliggande och sammanbyggda.

10 Saxaviken

Detaljplan möjliggör för utbyggnad av cirka 20 lägenheter i två plan, i havsnära läge.

11 Bröderna Olssons väg

Detaljplan möjliggör för 8 villatomter.

12 Bakvägen - Kantarellvägen

Detaljplan möjliggör för cirka 8 lägenheter i parhusform.

13 Väster väg 116

Detaljplan möjliggör för en solcellsanläggning.

14 Jägartorpet

Detaljplan möjliggör för verksamheter i anslutning till cirkulationsplatsen vid E22 och väg 116.

15 Åbylyckorna, mellan järnvägen och E22

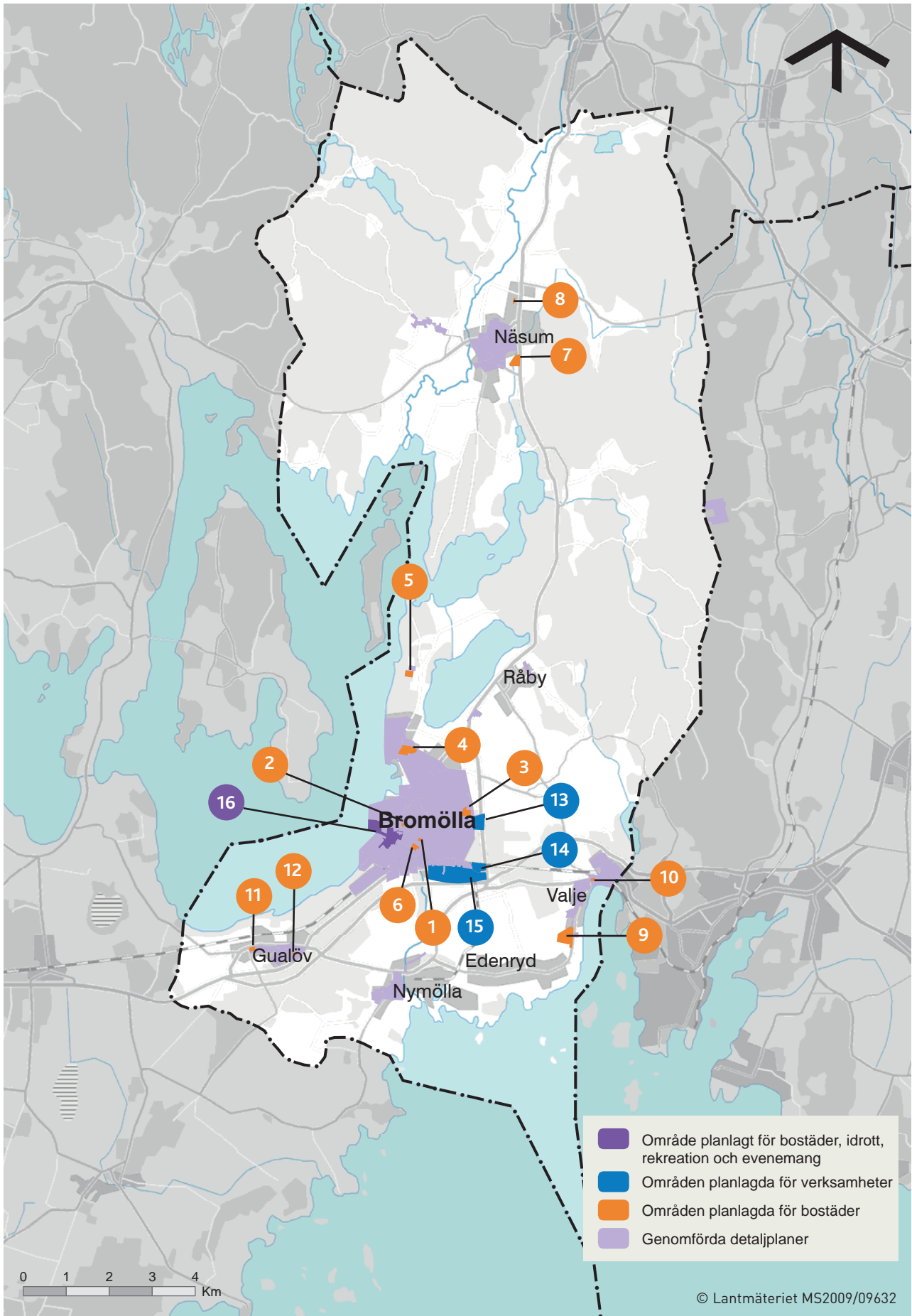
Detaljplan möjliggör för verksamheter och handel. Drygt hälften av området är redan reserverat.

16 Ivöstrand

Detaljplan möjliggör för idrott, rekreation och evenemang samt bostäder.

I de delar av området Ivöstrand som är detaljplanelagt för idrott, rekreation och evenemang föreslås exempelvis skate- och idrottspark, evenemangshall, småbåtshamn, besökscentrum för sötvattensforskning och fossilutställning samt annan bebyggelse för service och rekreation. Området förväntas bli attraktivt för fågelskådning och fritidsfiske. Ivöstrand har ett centralt läge med närhet till centrum, järnvägsstation, bussförbindelser samt gång- och cykelstråk, och har därmed alla förutsättningar att bli en god mötesplats.

Detaljplanen möjliggör för 130 lägenheter i området Vita Sand som ligger i ett centralt sjönära läge. I området Skansen, som ligger längs huvudgatan i Bromölla möjliggör detaljplanen för 40 lägenheter. Totalt möjliggör detaljplanen för 170 lägenheter i området Ivöstrand.

Kartan redovisar planlagda områden i Bromölla kommun. Lila ytor är genomförda detaljplaner.

Boende och service

Boendestruktur

Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter som påverkar såväl tillväxten som välfärden i kommunen.

Utbud och efterfrågan

I kommunen finns ca 5 600 bostäder. Av Bromölla kommuns ca 12 000 invånare bor ca 33 % i flerbostadshus och ca 67 % i småhus. Det kommunala bostadsbolaget BromöllaHem hade år 2012 ett lägenhetsbestånd på ca 1 000 lägenheter.

Bostäder har under de senaste åren framförallt tillkommit i Bromölla tätort och i Valje-Edenryd.

De senaste 10 åren har 133 nya lägenheter (varav 3 st genom ombyggnation från kontor till bostad) producerats i Bromölla.

Det som producerats är:

Särskilt boende	15 st
Äldreboende	22 st
Marklägenheter	62 st
Hyreslägenheter	34 st

De senaste 5 åren har dessutom 69 småhus byggts i hela kommunen varav 15 utanför planlagd mark.

Möllestigen i Bromölla

I Bromölla kommun består bostadsbebyggelsen i huvudsak av småhusbebyggelse, detta gäller både för Bromölla tätort och övriga orter i kommunen.

Bromölla

Bromöllas bostadsbebyggelse är småskalig och huvudsakligen uppförd i 1-3 våningar. Merparten av bostäderna utgörs av villor. Den senast tillkomna villabebyggelsen ligger i de nordvästra delarna av tätorten, norr om Ivetofta kyrka. Även i den sydöstra delen, vid Östergatan, finns ett område med nyare villabebyggelse.

Cirka en tredjedel av bostadsbeståndet utgörs av lägenheter i flerfamiljshus, vilka huvudsakligen finns lokaliserade vid järnvägsstationen, längs med Ågatan samt i området Fäladen som utgör ett större hyreshusområde med flerfamiljshus, radhus och parhus. Det senast tillkomna området med flerbostadshus ligger vid Sissastigen.

Idag finns ett antal lediga tomter i Bromölla, främst i Ivetofta och Norreskog.

Näsum

Bostadsbebyggelsen i Näsum utgörs främst av villabebyggelse. Det finns även hyreslägenheter och marklägenheter längs med Axeltorpsvägen, Kyrkvägen och Dalastrådet. Idag finns ett antal lediga tomter i Näsum.

Valje-Edenryd

Valje delas mellan Bromölla och Sölvesborgs kommun. Valje är nära kopplat till Edenryd med dess omgivande kulturlandskap. Bostadsbebyggelsen i Edenryd är sammanhängande och i huvudsak koncentrerad längs med Östersjövägens västra sida. Bostadsbebyggelsen i både Valje och Edenryd utgörs i huvudsak av villor samt enstaka parhus och radhus samt hyreslägenheter. Utbyggnad av bostadsbebyggelse pågår och det finns lediga tomter i Valje.

Gualöv

Gualöv ligger i det smala landstråket mellan Ivösjön i väster och havet i öster. Samhället begränsas av järnvägen i norr och E22 i söder. Orten ligger endast ca tre kilometer från Bromölla tätort. Merparten av bostäderna utgörs av villabebyggelse söder om Byvägen. Utbyggnaden av ytterligare bostäder i Gualöv är liten.

Nymölla

Bostadsbebyggelsen i Nymölla är lokaliserad på bägge sidor om Tostebergavägen och består av såväl villabebyggelse som flerfamiljshus.

Sammanhållen bebyggelse

I plan- och bygglagen (PBL) anges att sammanhållen bebyggelse omfattar en samling av minst tre byggnader som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark. Områden som utgör sammanhållen bebyggelse omfattas av utökad bygglovplikt, som i princip är lika med den bygglovplikt som finns inom detaljplanlagda områden i kommunens tätorter.

Bebyggelse på landsbygden

Förutom ovan nämnda orter och byar, finns även ett antal mindre byar och samlad bebyggelse i kommunen. Endast ett fåtal av dessa områden är dock planlagda.

Väster om Näsum ligger Västanå, känt för sin järngruva som var aktiv under 1800-talet. För Västanå finns en byggnadsplan som redovisar mark för flertalet nya bostadstomter samt centrumbebyggelse.

Förtätning

Möjligheten att kunna erbjuda ett attraktivt boende i ett centrum-, vatten- eller stationsnära läge blir allt svårare. Tillgången på oexploaterad mark är begränsad och den senaste tiden har grönområden i allt större utsträckning pekats ut som tänkbara utbyggnadsområden. Dessa grönområden fyller en viktig ekologisk funktion som klimatanpassningsytor vid till exempel kraftiga regn eller stora smältvattenmängder.

Förtätning innebär att man ökar exploateringsnivån i den redan befintliga byggda miljön. Detta kan ske på många olika sätt, till exempel genom tillbyggnader, påbyggnader eller rivning och nybyggnation med högre exploatering än tidigare. Omvandling av äldre industri- och hamnområden till en tätare bebyggelsestruktur är vanligt förekommande idag. För Bromöllas del är Ivöstrand ett exempel på detta.

Det finns många fördelar med förtätning. När redan exploaterad mark kan utnyttjas mer intensivt innebär det att värdefull natur- och jordbruksmark sparas. Det medför också att redan utbyggd infrastruktur i form av till exempel vägar och ledningsnät utnyttjas mer effektivt. Samma gäller för den service som finns i ett område, exempelvis förskola, skola, handel och kollektivtrafik.

Gård med traditionellt vasstak - Tostebergavägen

Vilken typ av område som ska förtätas och i vilken prioriteringsordning är beroende av flera faktorer. Det handlar om tillgång på mark, vad som är samhällsekonomiskt lönsamt och vad som kan identifieras som attraktiva lägen som medför en högre betalningsvilja.

Att utnyttja stationsnära lägen och kollektivtrafikstråk är också intressant ur förtätningssynpunkt.

Förtätning kan ske på olika sätt:

Ändrad karaktär - omvandling

Detta innebär en mer omfattande förändring av ett område, till exempel omvandling från verksamhetsområde till bostadskvarter, liksom Iivöstrand i Bromölla.

Förtätningssättet innebär i många fall rivning av befintlig bebyggelse och nybyggnation. Omvandling kan också handla om att allmän platsmark (till exempel park eller naturområde) ändras till kvartersmark för bostäder .

Kompletteringsbyggande

Kompletteringsbyggande innebär att nya hus placeras på obebyggd mark men i enlighet med befintlig struktur.

I centrala Bromölla kan den så kallade Skanska-tomten mitt emot biblioteket vara ett tänkbart förtätningsprojekt. Även tillbyggnader är en form av komplettering som är vanlig i småhusområden.

Påbyggnader och vindsinredningar

Inredning av vindar för ytterligare lägenheter är en vanlig form av förtätning. Det handlar ofta om bostäder men kan även vara kontor. Att inreda vindar i småhusområden är relativt vanligt, detta resulterar dock oftast mer i högre ytstandard per person än att fler invånare ryms i området.

Påbyggnad av befintliga hus i form av en indragen takvåning är en vanlig form av påbyggnad av flerbostadshus i centrala områden.

Bostadskomplement

Påbyggnader av balkonger eller takterrasser utgör inte heller några regelräta förtätningar, men kan vara ett sätt att tillföra nya boendekvaliteter eller kompensera för något.

Grönområden

Förtätning handlar dock inte bara om den byggda strukturen utan innefattar även den gröna strukturen i samhället. Med förtätning blir trycket på redan existerande grönområde högre. Det är därför viktigt att skapa nya friytor och göra befintliga ytor mer användbara och tåliga.

Grönytor har en viktig funktion för lek, motion och rekreation, men också för odling, kretslopp och vårt klimat.

Servicestruktur

Offentlig service har kommun eller stat huvudansvar för, exempelvis barnomsorg, utbildning, äldreomsorg, omsorg funktionshinder samt individ- och familjeomsorg. Kommunen bedriver även kultur- och fritidsverksamhet. Den kommersiella servicen består framför allt av handel.

Utbildning

Skolor

Bromölla kommun har fem F-6 skolor. Två av skolorna finns i centralorten, Alvikensskolan och Dalaskolan Norra. I norra delen av kommunen finns Näsums skola, vid kusten ligger Edenryds skola och i västra delen ligger Gualövs skola.

Bromölla kommun har två skolor för elever i åk 7-9. Båda ligger i centralorten. Dalaskolan Södra tar emot elever från Dalaskolan Norra. På Dalaskolan Södra finns också elever i åk 6, särskolan åk 6-10 och den internationella klassen. Humleskolan tar emot elever från Alvikensskolan, Näsums skola, Edenryds skola och Gualövs skola.

På skolgården - Alvikensskolan

Förskolor

I Bromölla finns tolv kommunala förskolor och tre familjedaghem. Det finns även möjlighet till nattomsorg och omsorg på obekväma tider (kvällar, nätter och dagtid helger).

Enligt en utredning från 2012 ska antalet avdelningar ökas från 33 till 36 i centralorten. Befintliga, tillfälliga lösningar i form av paviljonger ska byggas bort. Flera av dessa förändringar kommer att äga rum 2013-2014.

Fritidshem

I kommunen finns fem kommunala fritidshem och en fritidsklubb. Fritidshemsverksamhet bedrivs vid samtliga skolor för barn i åldern 6-12 år.

Gymnasium

Bromölla kommun och Sölvesborgs kommun har gemensamt bildat ett gymnasieförbund och kommunerna har ett gemensamt gymnasium, Furulundsskolan i Sölvesborg. Vissa program har sin verksamhet på Furubygg Gymnasieskola i Bromölla.

Kommunal vuxenutbildning

Sölvesborg-Bromölla kommunalförbund ansvarar även för den kommunala vuxenutbildningen, SFI (svenska för invandrare) samt SärVux (vuxenutbildning för förståndshandikappade).

Högre utbildning

Lärcentrum i Bromölla möjliggör högskolestudier på distans. Ett flertal högskoleorter ligger inom bekvämt pendlingsavstånd.

Vård och omsorg

Primärvård

I Bromölla kommun erbjuds sjukvård via Vårdcentralen (Hälsoringen) i Bromölla tätort. I Näsум finns en hälsocentral.

Omsorg funktionshinder

Bromölla kommun har idag fem boenden inom omsorg funktionshinder: Kvarngården, Vallmon, Korallen, Säven samt en servicebostad, Tistel. Samtliga boenden är koncentrerade till Bromölla tätort, där det även finns daglig verksamhet.

För personer med psykisk ohälsa i Bromölla kommun finns daglig sysselsättning på Träffpunkten och boendestöd. Kommunens boenden är koncentrerade till Bromölla tätort.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens verksamheter omfattar särskilda boenden, hemtjänst i ordinärt boende samt sociala träffpunkter. I kommunen finns äldreboende i kommunal regi. Det finns även en dagcentral, Drejarens dagcentral i Bromölla tätort.

I Bromölla finns äldreboendet Brogården och Lagunen som är ett särskilt boende med inriktning mot demensomsorg. Korsvångsgården är belägen mitt i Bromölla vid Hälsoringen och består av tre enheter med korttidsboende, demensboende och äldreboende. Centralt i Näsум finns Öllerbackas äldreboende.

Kulturverksamhet

Bibliotek

I Bromölla finns ett huvudbibliotek i centrum och ett filialbibliotek i Näsум. Integrerat i huvudbiblioteket är turistbyrå och informationskontoret, som bland annat erbjuder konsument- och energirådgivning.

Teater, musik och film

Humlescenen i Humleskolan används för teaterföreställning, konserter, föreläsningar och större evenemang. Hörsalen i biblioteket används för mindre teater-, musik- och föreläsningsarrangemang.

Filmpalatset är en privat bio som ligger i centrala Bromölla. Den har utsetts till Sveriges bästa biograf.

Äldreboende

Musikskolan

Musikskolan i Bromölla kommun har sina lokaler på Tunnbyskolan i Bromölla. Lokaler mitt i Bromöllas största skolområde gör att de har direkt kontakt med en stor del av Bromölla kommuns elever i centrala Bromölla.

Museum

Iföverkens industrimuseum, som synliggör Iföverken och Bromöllas industrihistoria, ligger i en av Iföverkens gamla byggnader centralt i Bromölla. I Brukshuset (Iföverkens gamla arbetarbostäder) finns ett lanthandelsmuseum och ett arbetarbostadsmuseum. I Näsrum finns flera hembygdsmuseer i form av gamla byggnader.

Kulturarbetare och kulturföreningar

I Bromölla finns ett 40-tal kulturarbetare inom olika områden som konst, musik och hantverk. Omkring 20 kulturföreningar är verksamma i kommunen inom bland annat musik, teater, hembygd, konst, dans och körverksamhet.

Kyrkor

I Bromölla tätort finns tre kyrkor, Ivetofta kyrka, Katolska kyrkan, Centrumkyrkan samt frikyrkoförsamlingen Korsets kraft.

I övriga delar av kommunen finns kyrka i Näsrum respektive Gualöv.

Fritidsverksamhet

Badhus

Bromölla simhall har en 25 meters bassäng och ett stort utbud av olika sorters bastu och gym.

Badplatser

Bromölla har sju kommunala badplatser. Badplatser finns både vid havet och vid Ivösjön och Levräsjön.

Småbåtshamnar

Vid Ivösjön finns Kyrkvikens och Klackabäckens småbåtshamnar och vid havet Edenryds småbåtshamn i Valjeviken.

Sport- och idrottsanläggningar

Bromölla kommun har flera sport- och idrottsanläggningar. I Bromölla tätort finns en simhall samt idrotts- och gymnastikhallarna Branthallen, Skansen och Tianshallen. Intill simhallen finns en bordtennishall.

I Bromölla finns Strandängens idrottsplats, med flera gräsplaner. Vid Dalaskolan ligger Dalaplan (grusplan).

I Näsrum finns Näsrumhallen och Näsrum Gymnastiksal. Näsrum har även flera fotbollsplaner. På Öllervallen spelar Näsums IF.

I Edenryd finns Edenrydshallen samt fotbollsplanen Östersjövallen och i Gualöv finns Gualövshallen samt fotbollsplanen Guavallen.

Östersjövallen i Edenryd

Övriga anläggningar

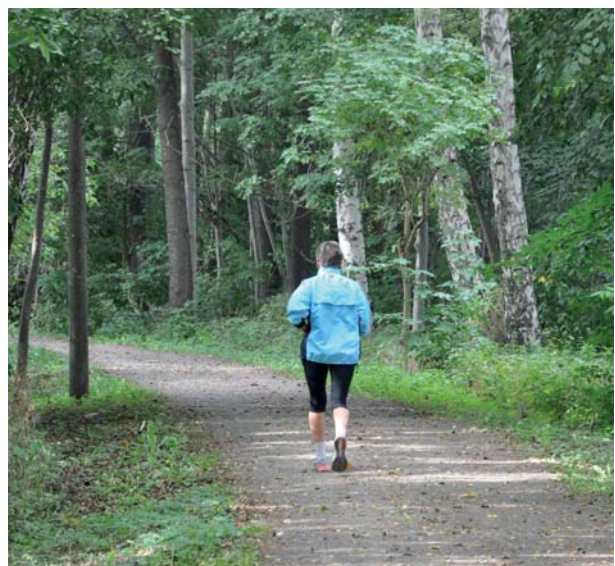
Bromölla kommun har även ett utbud av andra typer av anläggningar och verksamheter för fritidsändamål. Här finns bland annat vattenskidsport i Levräsjön, Wetlandi (kanotuthyrning), modellbåtsanläggning, wakeboard, scoutverksamhet, skjutbana och ridklubb.

Samlingslokaler

Samlingslokaler finns i Valje, Västana, Nymölla, Näsrum, Bromölla, Gualöv, Edenryd samt Råby.

Motionsslingor

I Bromölla finns det ett motionsspår i anslutning till Strandängens idrottsplats. I Gualöv finns tre motionsslingor samt elljusslinga. I Näsrum finns en motionsslinga öster om väg 116. Även vid fotbollsplanen på Idrottsvägen finns två motionsslingor. I Valje finns tre motionsslingor.

Motionsspår vid Strandängens idrottsplats

Kommersiell service och handel

Bromölla tätort

I Bromölla tätort finns både centrumnära handel och ett externt beläget handelsområde.

Den centrumnära och kommersiella handeln och servicen är relativt liten och består främst av dagligvarubutiker, restauranger, café och biograf. Den mesta servicen ligger samlade i stråket kring Storgatan och vid Ifötorget.

Söder om järnvägsstationen kring Kristianstadsvägen är Skåneportens handelsområde under uppbyggnad. Här finns

ett bredare utbud av parti- och detaljhandel med fokus på sällanköpsvaror.

Rastplats Skåneporten, beläget vid av- och påfart till E22 erbjuder restaurang, motell och bar med ett spännande koncept. Kommunen erbjuder här turistinformation, naturrastplats och husbilsuppställning.

Övriga orter

I de övriga orterna i kommunen är den kommersiella servicen begränsad. Näsrum är den ort med störst utbud med bland annat mataffärer, restauranger och bank.

Storgatan i Bromölla

Arbete och näringsliv

Näringslivsstruktur

Andelen sysselsatta i tillverkande företag är drygt 30 % av de förvärvsarbetande i kommunen vilket är mer än dubbelt så många i jämförelse med riksgenomsnittet. Den offentliga sektorn sysselsätter däremot färre i Bromölla i jämförelse med riket.

Inom kommunen förvärvsarbetar ca 5 500 personer. Andelen sysselsatta i tillverkande företag, drygt 30 %, är mer än dubbelt så hög i jämförelse med rikssnitt.

Vad gäller företagsfördelning per bransch ligger kommunen över snittet vad gäller antal företag inom sektorerna tillverkning och jordbruk. I övrigt ligger kommunen i princip i nivå med medeltal bortsett från sektorn tjänsteföretag där vi ligger klart under rikssnitt.

Arbetsstillfällena är i stort koncentrerade till centralorten. Drygt 60 % av kommunens ca 900 näringsidkare är soloföretagare. De 10 största arbetsgivarna svarar för ca 50 % av befintliga arbetsstillfällena.

Enligt statistiska uppgifter från 2011 har kommunen en nettoutpendling på ca 700 personer.

Lågkonjunkturen har gjort betydande avtryck i Bromölla, inte minst i form av ökad arbetslöshet. Inom vårt näringsliv i Bromölla kommun sker en fortlöpande rationalisering vilket bland annat innebär att sannolikheten för att de större företagen, oavsett konjunkturläge, ska växa personellt är liten. Den offentliga sektorn kommer sannolikt inte att efterfråga mer arbetskraft, möjligen marginellt.

En reell och ekonomiskt motiverad efterfrågan på arbetskraft kan i princip endast uppstå genom att nya privata företag bildas eller etableras i kommunen samt att befintliga små och medelstora företag väljer att växa.

Offentlig service

I offentlig service ingår barnomsorg, utbildning, bibliotek, fritid, äldreomsorg, omsorg funktionshinder samt individ- och familjeomsorg.

Den offentliga sektorn är mindre i Bromölla i jämförelse med riket. I Bromölla utgör den offentliga sektorn ca 20 % där genomsnittet för landet ligger kring 35 % av de förvärvsarbetande.

Handel och kommersiell service

Handelsföretag utgörs av verksamheter där man utbyter varor, tjänster och kapital utan att dessa bearbetas (till skillnad från tillverkningsföretag).

I kommunen finns ca 120 registrerade handelsföretag.

Turism och besöksnäring

Turist- och besöksnäringen är snabbt växande och i högre grad än andra branscher sysselsättningsintensiv. Den fyller en viktig funktion som inkörsport på arbetsmarknaden, inte minst för ungdomar och invandrare.

Turismen är en viktig tillväxtfaktor i kommunens utveckling. 2011 omsatte den 150 miljoner kronor och sysselsatte 106 personer. Under den senaste femårsperioden har turismen ökat med 45 miljoner kronor.

Gårdsbutik i Edenryd

Åkermark utanför Näsrum

Areella näringar

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Hit räknas jordbruk, skogsbruk, fiskerinäringen, jakt och rennärning.

Jordbruk

I Bromölla kommun finns idag ett nittiototal jordbruksföretag som tillsammans omsätter omkring 270 miljoner kronor.

Som i övriga landet är trenden att antalet gårdar blir färre. 1980 fanns det 149 gårdar i kommunen och 1995 fanns det 106 gårdar.

Åkermarken uppgick år 2010 till 2959 ha varav 924 ha användes för spannmålsodling. I landareal motsvarar åkermarken ca 30 km² vilket i sin tur motsvarar ca 18 % av kommunens landyta.

Grönsaksnäringen ökar sin andel av åkermarkens användning men en stor del av jordbruksmarken utgörs av betesmarker och vid sidan av spannmålsproduktion dominerar djurhållning för mjölk- och köttproduktion (nöt och får). Uppfödning av slaktsvin och höns är förhållandevis små näringar i kommunen.

I takt med att jordbruket minskat i omfattning har många lantbrukare breddat sin verksamhet och blivit mångsysslare. På så sätt har de gröna näringarna stärkt sin ställning på landsbygden. De är inte bara livsmedelsproducenter utan även landskapsvårdare, snöröjare, turistföretagare, energiproducenter och mycket annat.

Skogsbruk

I Bromölla kommun finns ca 60 skogsbruksföretag som tillsammans omsätter omkring 20 miljoner kronor.

Skogen återfinns i huvudsak på Ryssberget och Västanåberget. Här bedrivs huvudsakligen ett ståndsortsanpassat skogsbruk. Detta innebär kort att olika trädslag väljs med hänsyn till platsens (ståndortens) biologiska och historiska förutsättningar. Resultatet är en varierad och olikåldrig skog med partier av till exempel våtmarker och gammelskog insprängda som oaser.

Kommunens innehav av skog består av drygt 200 hektar produktiv skogsmark. Fastigheten är lövdominerad med al och bok som de volymrikaste trädslagen.

Fiskerinäring

Inom kommunens kustområde bedrivs ett kustnära yrkesfiske av fiskare bosatta utanför kommunen. Hemmahamn för fiskebåtarna är i huvudsak Sölvesborg, Nogersund och Åhus. Inom Hanöbuktens vattenområde förekommer många fiskarter, bland annat lax, havsöring, ål, torsk och sill.

I kommunens sjöar och vattendrag bedrivs endast fritidsfiske men Skräbeån är av betydelse för kustfisket genom att vattendraget nedströms Ivösjön utgör ett viktigt reproduktionsområde för havsöring och sik men även lax i viss utsträckning.

Täktverksamhet

I kommunen finns en bergtäkt och en grustäkt med tillstånd enligt miljöbalken. Det sammanlagda uttaget uppgick till cirka 359 920 ton under 2012. Det finns även ett antal mindre täkter, avsedda för så kallat husbehov.

Länsstyrelsen arbetar med att ta fram en materialförsörjningsplan.

Planlagda handels- och verksamhetsområden

Tillgängliga planerade verksamhetsområden för verksamheter finns i dag i södra delen av Bromölla tätort, framförallt i ett område mellan Kristianstadsvägen och E22. Marken är planlagd för handel och mindre störande verksamheter.

Natur, kultur och rekreation

Bromöllas gröna struktur

En väldefinierad och sammanhängande grönstruktur är viktig både för den biologiska mångfalden och för människans livskvalitet. Grönstrukturen påverkar i hög grad hur invånare och besökare upplever Bromölla kommun.

Sammanhängande grönstruktur

Grönstruktur kan beskrivas som ett sammanhängande nätverk av "naturliga" ytor i varierande skala, funktion och karaktär. Dessa naturtyper kan ha ett biologiskt, ekologiskt, kulturellt, ekonomiskt, rekreativt eller socialt värde, oberoende av vem som förvaltar marken.

Inom begreppet grönstruktur ryms allt från trädgårdar, parker, kyrkogårdar, gröna områden, stränder, skog, mark, natur, landsbygd och dess inbördes samband.

Odlingsmark ingår nödvändigtvis inte i grönstruktur-

Vid Strandängens badplats

begreppet men blir ändå viktig att ta hänsyn till i sammanhanget då åkermark ofta ansluter till övriga gröna element i landskapet.

Kommunen är mer eller mindre unik, med en för Skåne ovanligt hög andel grönytor i förhållande till det tätbebyggda tätortslandskapet. Detta medför att det finns goda förutsättningar för utvecklandet av en väl fungerande grönstruktur.

Grönstrukturens kvaliteter och funktioner har en inbyggd sårbarhet i det att den lätt kan skadas i samband med exploatering och byggandet av infrastruktur. Även ett intensivt jord- och skogsbruk med ett allt mer homogeniserat landskap som följd kan medföra att landskapets särdrag och karaktär förloras.

Klimatförändringar är en annan viktig faktor att ha beredskap för så att oönskade effekter på grönstrukturen kan förebyggas.

För att kunna utveckla grönstrukturen är det en förutsättning att kommunen samverkar med markägare och boende på landsbygden. Om samverkan också kopplas till resurser kan en god grund för en utveckling av grönstrukturen skapas. På samma sätt är det viktigt med samverkan över kommungränserna.

Grönområden i tätorter

Grönområdena i tätorten hänger samman, och bildar en helhet oberoende av vem som äger eller förvaltar marken.

Damm vid Skansenbron

Grönstrukturen fungerar som tätortens lungor och njurar genom att bidra till ett gott närklimate, en bättre luftmiljö och utrymme för ekologiska lösningar för att rena dagvatten.

Olika typer av grönområden fyller olika behov. Därför behövs olika former av grönområden som kompletterar varandra för att maximera sina potentiella sociala värden.

När det gäller grönområden i kommunens tätorter är andelen kommunal, gemensam yta begränsad. Däremot finns det gott om gröna miljöer i form av privata trädgårdar och grönytor mellan husen.

Parker, trädgårdar och alléer är en del av bebyggelsens kulturarv. De ger möjligheter till upplevelser, avkoppling och olika aktiviteter då de fungerar som informella mötesplatser, arena för konserter, teater, utställningar eller manifestationer. Här finns också en potential om man vill förbättra den biologiska mångfalden med hjälp av de boende. Den biologiska mångfalden skulle kunna förbättras genom

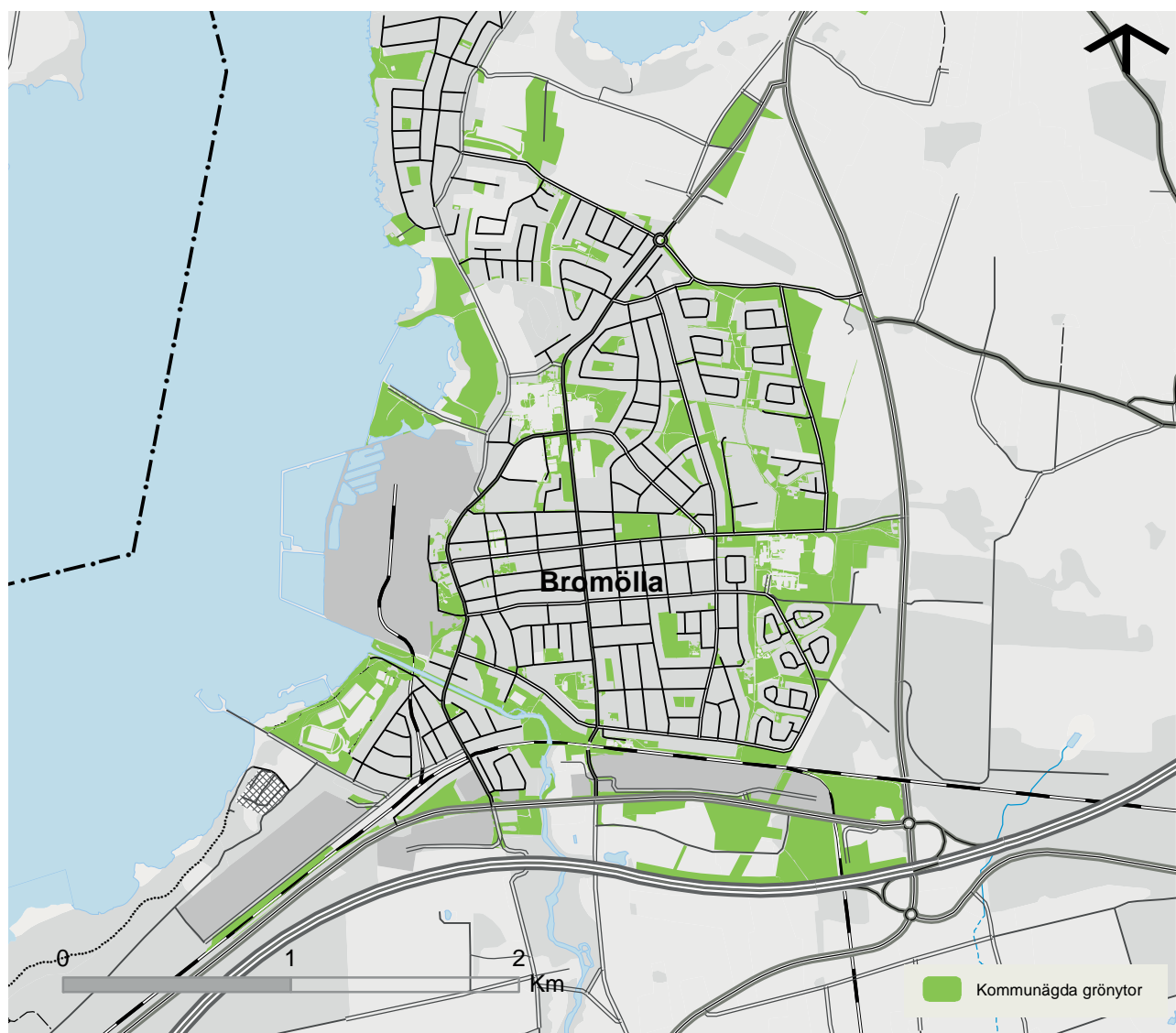
medvetna val av växter i planteringar och genom att sätta upp holkar för fåglar, fladdermöss och insekter.

Närheten till grönområden är också viktigt - att avståndet inte är längre än 300 meter från bostäder, skolor och förskolor. Särskilt barn och äldre har behov av att grönytor ligger nära.

Kyrkogårdarna fyller en viktig funktion som grönstruktur och för stillhet. Kyrkogårdarna i Näsrum, Gualöv och Bromölla har tillsammans en yta på drygt sjuttio hektar.

En medveten utveckling mot sammanhängande korridorer av grönska skulle underlätta för arter att röra sig särskilt i nord-sydlig riktning.

För mer läsning om grönstrukturen, se *Grönstrukturprogram för Bromölla kommun* respektive underlaget *Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012*. Kommunens grönstrukturprogram är på gång att revideras.

Kartan visar kommunägda grönytor i Bromölla tätort

Bromöllas blå struktur

Bromölla kommun präglas i hög grad av sina "blå" miljöer som hav, sjöar, vattendrag och våtmarker. Vattenmiljöerna är viktiga, både ur biologisk synvinkel och som rekreationsområden. De bidrar dessutom till att länka samman olika värdefulla gröna delområden inom kommunen.

Biologiskt sett fungerar de blå stråken som spridningskorridorer för flora och fauna. Vattenmiljöerna får också en socialt viktig funktion då de i stor utsträckning utgör ett gemensamt mål i landskapet för människor. De blå stråken ger tillgång till kvalitativa områden för ett rörligt friluftsliv i kommunen.

Sjöar och vattendrag

Tongivande vattenmiljöer i landskapet utgörs av:

- Ivösjön (Skånes största insjö)
- Levräsjön (avvattnas till Ivösjön över en smal landremsa)
- Siesjön (vid Ryssbergets sydvästra sluttning med höga naturvärden).
- Blistorpasjön (kantades av Västanåbergets bokskogar och Blistorpsänkans öppna slätt. Sjön avvattnas genom Lillån).

I området kring Blistorp finns också ett antal gölar, som Svarta Gyl, Hava Gyl, Ormagylet och Kroksjön och inbäddade i norra Ryssbergets kuperade skogsområden ligger Rammsjön, Lillesjö, Eneget och Grundsjön.

I kommunen finns även två större vattendrag vilka båda hyser stora natur- och kulturvärden:

- Holjeån (rinner genom Sibbarpsdalen och Holjeåns dalgång).
- Skråbeån (kännetecknas av ett strömmande flöde genom jordbrukslandskapet mellan Årup och Nymölla).

Från Blistorpasjön på Västanåberget rinner Lillån ner som ett biflöde till Holjeån. Fäbrobäcken förbinder Drögsperyd och Näsrum med Ivösjön och Sissebäck rinner från Siesjön genom Valje till havet.

Flödeshastigheten på vattendragen är av varierande karaktär, både hög och låg, och landskapstypen skiljer sig delvis åt

mellan den norra och södra delen av kommunen. Vattensystemen i de södra delarna omges av ett flackt odlings- och beteslandskap med strandskogar av främst ek, alm och al. Vattensystemen i de norra delarna omges av ett backigt och mer omväxlande mosaiklandskap, med inslag av aldungar, kärr och betesmarker.

Bebyggelse kopplat till denna typ av områden är gles med undantag där tätorter genomskärs. Ett visst inslag av korsande vägar förekommer, men med endast ett fåtal övergångar fungerar vattensystemen många gånger som både en visuell och fysisk barriär i landskapet.

Gränzonerna mellan själva vattendragen och omgivande landskap kan tänkas vara mer tåliga ur exploateringssynpunkt än själva ådalarna i sig. Vattensystemen inom kommunen har dock höga natur-, rekreations- och landskapsbildsmässiga värden. De är ofta känsliga för en alltför hög exploateringsgrad ur natursynvinkel. Intressen som styr inom naturtypen är riksintresse, Natura 2000 och strandskydd.

Som helhet erbjuder vattensystemen inom hela kommunen tilltalande vyer, perspektiv och överraskningsmoment i landskapsbilden.

Lillån

Öppet hav och skärgård

Östersjön längs kuststräckan mellan Valje och Tosteberga utgör Sveriges sydligaste skärgård. De grunda havsområdena är betydelsefulla för reproduktion och uppväxtområde för en rad fiskarter.

Området innefattar höga natur- och rekreationsvärden och karaktäriseras av visuellt långa siktlinjer i öppna, storskaliga, men ändå väldefinierade miljöer.

Kustlinjen mot Hanöbukten har med sina vattenmassor en påfallande öppenhet men omges ändå av landmassor i princip alla väderstreck vilket bidrar till en starkt rumsbildande känsla inom områdena.

Strandängarna och skärgårdsområdet med sina öar och holmar utanför Bromöllas kust, utgör viktiga häckningslokaler för fåglar.

Kusten och skärgården berörs av ett antal restriktioner så som riksintressen, Natura 2000, strandskydd, landskapsbildsskydd samt fågelskydd.

Landskapsbilden är visuellt sett mycket känslig och den identifierade öppenheten blir otillåtande till alltför stora ingrepp i miljön, som exempelvis vindkraftsutveckling.

Bromölla kommun lämnar rekommendationer för hur kommunens del av havet ska användas i översiktsplanens del 1.

Våtmarker och översvämningssytor

Den ekologiska betydelsen av våtmarker är stor. Floran och faunan i en våtmark är anpassade till de speciella fuktiga förhållanden som råder permanent eller säsongsvist.

I kommunen finns såväl våtmarker med sötvatten som våtmarker som är påverkade av saltvatten eller brackvatten.

I Skåne räknar man med att mellan 80-90% av alla blöta eller fuktiga ängar dikats ur vilket lett till att flera våtmarksberoende växter och djur idag hotas av utrotning. Detta gäller flera fågelarter, grodarter och växter. I Bromölla kommun finns numera torrlagda våtmarker främst runt Ivösjön, Blistorpasjön och Holjeån. Dessa områden kan ligga till grund för en eventuell återställning av våtmarker för att till exempel utjämna höga flöden.

Ytterligare markavvattningsföretag måste förhindras. Med återskapande av viktiga våtmarker och slätterbruket kan slätterberoende arter som starr, slätterblomma och krisla ha en chans att återetablera sig och växa i population.

Grundvatten

När det gäller den blå strukturen är det också viktigt att ta hänsyn till den osynliga strukturen, nämligen grundvattnet. Det ytliga grundvattnet går i dagen i källsprång och våtmarker, och formar landskapet och floran "underifrån". I kommunen finns fyra grundvattenförekomster varav två större.

Kusten vid Edenryd

Landskapet

Bromölla rymmer ett mycket stort antal naturtyper vilket gör kommunen rik på naturvärden av olika slag. Kommunen är belägen på gränsen mellan det öppna skånska odlingslandskapet och den södra barrskogsregionen.

Naturvärden i landskapet

I dessa gränstrakter finns de flesta sydsvenska skogstyper representerade, bland annat stora arealer bokskogar och ekdungar med skyddsvärda jätteträd.

I gränstrakterna mellan öppet landskap och skog finns ett mosaiklandskap med betesmarker eller ängar som tillkommit genom slåtter. Dessa hyser en skyddsvärd flora där en rad olika arter trivs.

Ivösjön med flera stora sjöar i kommunen hyser rika vattenmiljöer med ett rikt fiskliv och bland annat häckande storlom och fiskgjuse.

Östersjön längs kuststräckan mellan Valje och Tosteberga utgör Sveriges sydligaste skärgård. De grunda havsområdena

är betydelsefulla för reproduktion och uppväxtområde för en rad fiskarter. Såväl Ivösjön som kusträckan är Natura 2000-objekt, dvs utgör skyddsvärda områden ur ett europeiskt perspektiv. Sjöar och hav binds samman av rinnande vatten.

I Bromölla kommun rinner Lillån, Holjeån och Skräbeån. Kustområdet, sjöarna och de vidsträckta skogarna i kommunen är attraktiva för det rörliga friluftslivet. I de odlingsintensiva skånska kommuner som ligger söder om Bromölla finns endast små plättar av allemansrättslig mark kvar, något som framgent kommer att öka behovet av att kanalisera besökare så att känslig natur kan skyddas.

I Bromölla kommun har hittills rapporterats omkring 2000 fynd av rödlistade arter, fördelade på 250 olika arter. Klart över hälften av rapporterna kommer ifrån Ivetofta socken.

Det rörliga friluftslivet riskerar att minska häckningsframgången för arter som storlom och fiskgjuse vid Ivösjön samt för vadare, gäss och änder vid kusten. Stora arealer av betesmarker kommer troligen att växa igen. De få ytor av ängsmark som finns i kommunen hotar att försvinna.

Sibbarpsdalen

Landskapets karaktärer

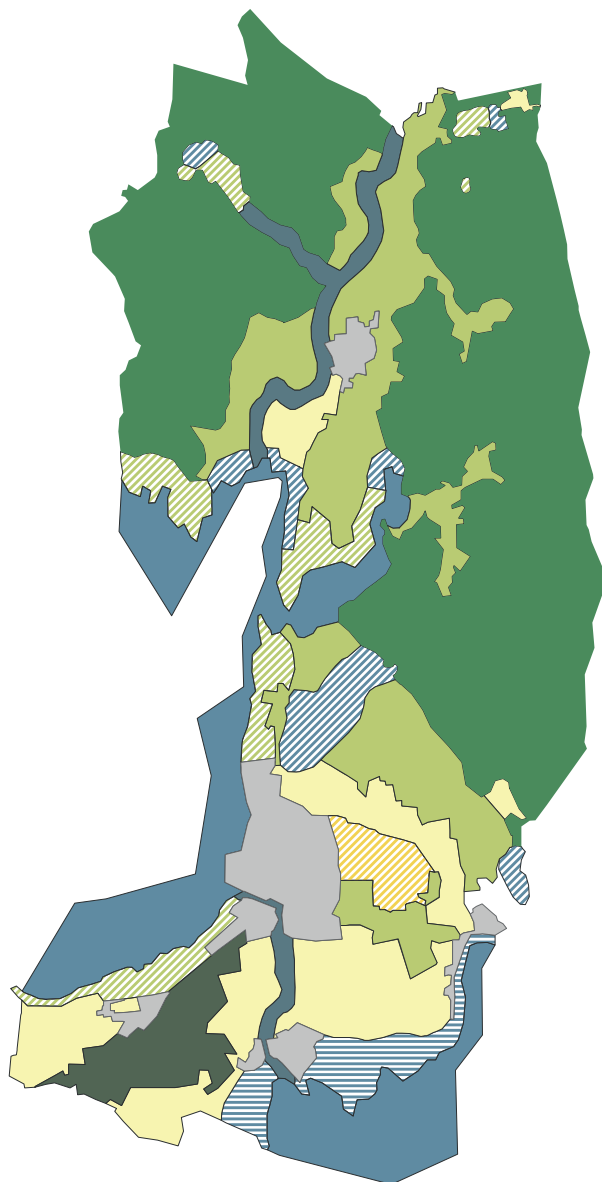
Med utgångspunkt i Bromölla kommuns strukturella uppbyggnad och särdrag i landskapet kan kommunen delas upp i ett antal delområden, så kallade landskapstyper (se karta). Dessa landskapstyper är uppdelade utifrån naturliga förutsättningar samt särskiljande drag som gör att de utmärker sig från varandra och omgivande områden.

Elva olika landskapstyper har definierats inom kommunen, vilka bland annat innefattar öppet hav, sjö, å, skärgård, kust, slätt, åkerlandskap, mosaiklandskap, ängs- och hagmark och sandskog. Kommunen består till stor del av landskapstypen *Kuperad bergs- och skogsbygd*, hela 55 % av kommunen består av skogsmark. I de norra delarna av kommunen finns stora homogena naturområden. Där finns det skogsbeklädda Ryssberget och Västanåberget som skiljs åt av Holjeåns dalgång och mosaiklandskapet där. Mosaiklandskap motsvarar i huvudsak benämningen småbrutet odlingslandskap inom disciplinen kulturgeografi

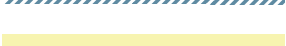
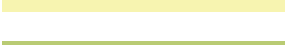

Den mellersta delen av kommunen har en mer komplex karaktär. Landskapet präglas här i hög grad av sjölandskap, ängar, betesmarker och odlingslandskap. Här finns välbesökta rekreationsområden så som Ivösjön och Levräsjön samt Branthalla, öster om Bromölla.

Södra delen av kommunen utgörs av ett flackare slätt- och åkerlandskap med ängs- och hagmarker som i sin tur övergår i strandängar och kustlandskap.

De olika naturlandskapstyperna beskrivs mer utförligt i planeringsunderlaget *Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012*.

Förklaring

	Öppet hav och sjö, skärgård		Sandskog
	Kust		Skog möter sjö
	Å och vattensystem		Kuperad berg-och skogsbygd
	Slätt möter sjö		Tätortslandskapet
	Slätt- och åkerlandskap		
	Mosaiklandskap		
	Ängs- och hagmark		

Karta och förklaring hämtad ur *Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012* (Tyréns)

Kulturmiljövärden i landskapet

De olika topografiska, hydrologiska och geologiska förhållandena i kommunens olika delar, tillsammans med klimatets och människans påverkan under olika perioder har gjort att även kulturlandskapet i kommunen har blivit mycket varierat.

Kulturmiljövärden kan finnas på flera olika plan och i en variation av former. Fornlämningar och så kallade övriga kulturhistoriska lämningar är objekt som tillsammans med sitt närområde skyddas i lag. Det kan röra sig om boplatser under mark, gravar, äldre vägar, husgrunder med mera.

Men fornlämningarna är endast en komponent i kulturlandskapet. Det finns ofta en nära koppling mellan höga naturvärden och kulturlandskapet, inte sällan är arterna spår efter äldre markanvändning; efter ängs- och hagmark, skogsbete, odling eller trädgårdar. De utgör då det vi kallar det biologiska kulturarvet.

Även byggnader, deras placering och verksamheter – i byar, ensamgårdar, längs med vägar, i brukssamhällen – utgör en del, så även vägar och gränser mellan åkrar, fastigheter, gårdar eller byar. Knutet till detta finns inte sällan ett immateriellt kulturarv till exempel i form av ort-, gårds- och marknamn som ibland har tusenåriga traditioner.

Kommunens norra del utgörs av två stora, kuperade skogslandskap skilda åt av Holjeåns odlade dalgång. Inom skogsområdena finns flera partier odlingsytor i dalgångar och på platåer. I söder breder jordbrukslandskapet

ut sig. Skräbeån delar in landskapet i två delar och på ömse sidor om ån domineras landskapet av odlingsmarker.

Skräbeån ligger i gränsen mellan moränen i öster och sandjordarna i väster vilket mycket tydligt påverkar kulturlandskapet. Den västra delen är en fortsättning av Kristianstadsslättens lätta jordar med idag stora fält och en historia av sandflykt. Här finns också ett stort parti med läplantering av tall för att binda sanden.

Öster om Skräbeån visar kulturlandskapet mycket tydligt närvaron av sten i moränen. Skiftesreformerna resulterade i ett odlings- och beteslandskap inhägnat av stengårdsgårdar. Idag har flera delar planterats med tall.

Tätorterna har mycket olika historisk bakgrund. Näsum och Gualöv är gamla byar med medeltida ursprung och föregångare under järnåldern. Valje har järnvägen att tacka för sin tillkomst och både Bromölla och Nymölla får betraktas som bruksorter från sekelskiftet 1900 respektive 1960-talet.

Bedömningen av värdena i kulturmiljön varierar med tiden. Detta beror dels på den kunskap som finns tillgänglig, dels samhällets värderingar. Idag har vi genomgående svårt att värdera de nyligen gjorda avtrycken i kulturlandskapet på samma sätt som de äldre. Exempelvis har 1950-talets bebyggelse ett helt annat värde idag än för 10-15 år sedan. Sannolikt kommer även 1970- och 1980-talens lämningar att omvärderas i takt med tidens gång.

Även vår tid måste få sätta sina avtryck i landskapet, men avtrycken ska respektera det äldre kulturlandskapet.

Stenmur i Blistorp

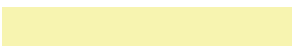

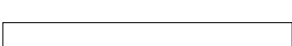
Kulturlandskapstyper

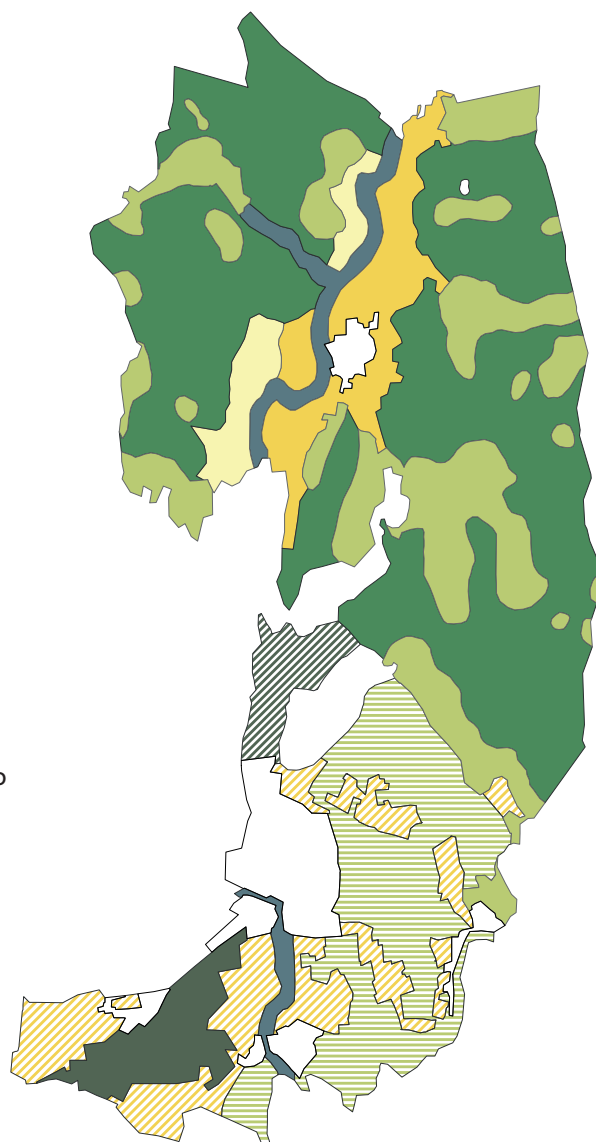
Kartan med de olika kulturlandskapstyperna är central för kulturmiljöprogrammets användning. Överensstämmelsen med kartan över landskapets karaktärer (se föregående uppslag) är givetvis stor eftersom bildningssättet är gemensamt. Det är bara avläsningen av landskapet som natursidan respektive kultursidan gör med olika glasögon.

Hela kommunen består av kulturlandskap med olika egenskaper. De olika kulturlandskapstyperna beskrivs mer utförligt i *Natur, Kultur och Rekreation för Bromölla kommun, 2012*.

Landskapet som helhet tål givetvis ytterligare exploatering utan att kulturlandskapsvärdena förstörs, men olika delar tål ingrepp i olika utsträckning. Vad som fungerar på en plats kan bli förödande på en annan.

Förklaring

	Vattendragens industrilandskap
	Rutlandskapet
	Fullåkerlandskap
	Väster om Holjeån
	Holjeåns dalgång
	Allarp
	Odlingsbygd i skogslandskap
	Skogslandskap
	Skogen vid Gualöv
	Tätort

Karta och förklaring hämtad ur *Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012* (Tyréns)

Rekreationsmöjligheter

Möjligheterna till rekreation och friluftsliv är av stor betydelse för boende och besökare i kommunen. Det finns god tillgång till natur, leder och grönområden.

Rekreationsvärden i landskapet

Rekreationsmöjligheterna inom kommunen bygger till stor del på olika typer av naturupplevelser. Det finns en stor variation av naturtyper med en spännvidd mellan allt från skog, slätt, hav och sjö.

I norr är kommunen till stora delar skogbevuxen och kraftigt kuperad. I söder blir landskapet flackare och övergår vid kusten i ett skärgårdslandskap med öppna blockrika strandängar. Ryssberget med omfattande bokbestånd bildar gräns mot Blekinge i öst. Kommunens västra del utgörs av Ivösjön med sin sönderskurna strandlinje. Ett smalt näs med öppna odlingsfält och betesmarker skiljer Ivösjön från Levrasjön. Holjeån med dess tillflöde Lillån samt Skräbeån utgör de större vattendragen.

Landskapet bjuder på stor variation med både berg och dalgångar. Landskapsbilden präglas i mångt och mycket av

kulturarhistoriskt intressanta platser vilket ger upphov till intressanta karaktärsområden.

Kustlinjen är viktig för Bromöllaborna, dels som närrekreatiomsområde och dels för turismen. Kusten erbjuder spännande naturmiljöer och kulturvärden, tilltalande landskapsbild samt goda förutsättningar för aktivitet, rörelse, motion, observation, upptäckarglädje eller avslappning.

Tillgängligheten till kusten kan dock delvis upplevas som problematisk. Från Östersjövägen ner mot havet finns ett fåtal småvägar. Vissa fysiska element inom det utpekade området kan även fungera som barriärer, till exempel stengärden, stängsel eller privat och otillgänglig mark.

Gällande närrekreation i övrigt så har Bromöllaborna en unik närhet till naturområden i det småskaliga bebyggelselandskapet. Gröna stråk leder till och från småorterna längs med vattendrag, parker och naturmarker.

Viktigt för rekreatiomsöjligheterna blir att skapa en lättillgänglighet i de gröna stråken samt att förbättra informationen gällande möjligheterna att ta sig ut i landskapet.

Edenryds kustled

Vandringsleder

Bromölla kommun har i stor utsträckning tagit fasta på detta genom identifieringen och utvecklandet av en rad rekreativleder som erbjuder en stor variation när det gäller natur- och kulturupplevelser:

Edenryds kustled - "en frihetskänsla", längs med Hanöbuktens öppna kustlandskap.

Gustavsbergsleden - "en vildmarkskänsla", från Bromölla tätort upp mot Ryssberget.

Lilla Kungsleden - "en storslagen känsla", med vackra slottsmiljöer och forsande vatten längs Skräbeåns sträckning.

Näsumaleden - "en historisk känsla", ett kulturpräglat landskap i kommunens norra kuperade delar.

Näsumaviksleden - "en tropisk känsla", med de frodiga vattenmiljöerna vid Näsumaviken.

Banvallen - "en raka spåret känsla", cykelled mellan Sölvesborg och Olofström.

Holjeåleden - "en tidlös känsla", paddlingsled mellan Ivösjön och Östafors.

Smugglarrundan - ny cykelled i södra Bromölla.

Skåneleden - där tre av åttio dagsetapper på sammanlagt 100 mil i Skåne leder genom Bromölla kommun.

Humleslingan - bilväg med sevärdheter och avstickare längs med Ivösjöbygden.

Upplevelsevärden

Människor har olika förväntningar när det gäller naturen. Ibland söker vi kanske efter den orörda, mystiska urskogen och ibland vill vi njuta av det öppna landskapets fria vyer. I *Natur Kultur och Rekreation i Bromölla kommun* beskrivs kommunens rekreativområden utifrån de upplevelsevärden vi förväntar oss finna där:

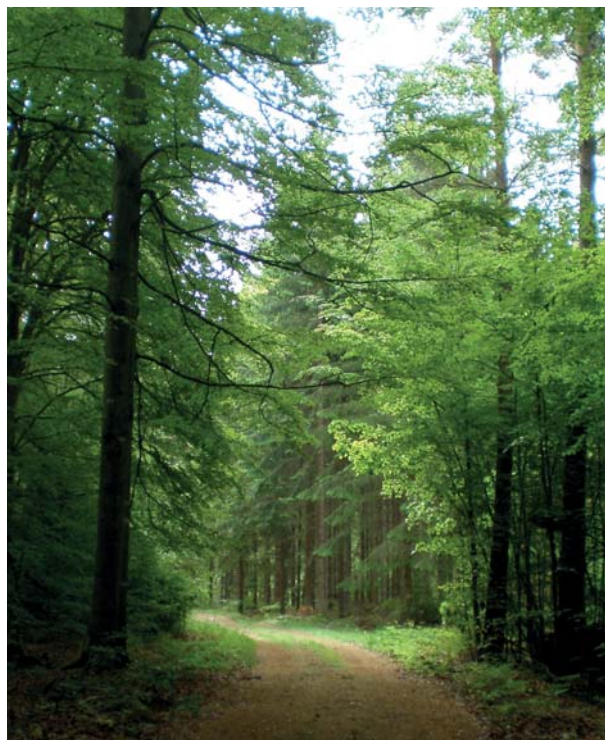
- Orördhet och mystik
- Skogskänsla
- Öppna landskap och rymd
- Variationsrikedom och naturpedagogik
- Kulturhistoria och levande landskap
- Aktivitet och utmaning
- Service och samvaro

Genom att förstå vilka kvaliteter ett rekreativ- och naturområde hyser när det gäller upplevelsevärden, kan vi också arbeta mer aktivt med att värna och utveckla dem.

Hälsovärden

Forskning visar att vistelse i natur eller närhet till grönområden kan ha en positiv effekt för människors fysiska hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Människor tenderar att röra sig mer i naturliga miljöer, vilket i sin tur kan ge förbättrad kondition, ökad koncentrationsförmåga, minskad stress och sänkt blodtryck. Att bara vistas i grönområden kan också stärka välbefinnandet och inge ett lugn som påverkar våra sinnen på ett positivt sätt.

Gröna miljöer har också ett socialt högt värde för exempelvis lek, rörelse, möten och naturupplevelser.

Skog på Västanåberget

Tillgänglighet

För människor med funktionshinder är naturen ofta utom räckhåll. Skogsmark innebär ofta oöverstigliga hinder med rötter som slingrar sig fram över smala, gropiga stigar.

I Skåne pågår ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Skåne, Skogsstyrelsen, Lunds kommun och Kristianstads Vattenrike för att hitta gemensamma riktlinjer för tillgänglighet i naturen.

Som ett led i arbete med att ge alla möjlighet till naturupplevelser har större delen av Näsumaviksleden gjorts tillgänglig för rullstolsburna. Det finns även handikapptoletter i anslutning till leden. Två av motions slingorna vid Barnakälla är framkomliga med rullstol.

Kommunikationer

Infrastruktur

Kommunikation sker ofta genom en infrastruktur som kräver stora investeringar, och som används dagligen av samhället. Framför allt avses i detta avsnitt olika system för transport av varor, personer och information.

Gång- och cykelvägar

Bromölla är redan idag en kommun med goda förutsättningar för cyklister och kommunen har ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät med ca 6,5 mil separerade cykelbanor och cykelfält.

Mellan Bromölla tätort och de mindre orterna i söder är det relativt korta avstånd och de har god koppling med separata gång- och cykelvägar längs med de större vägarna.

För perioden fram till år 2022 planeras en omfattande utbyggnad längs kommunala och statliga vägar i kommunen samt även en cykelled mellan Gualöv och Bäckaskog.

Järnvägar

Bromölla ligger vid Blekinge kustbana. Bromölla station trafikeras i huvudsak av regional persontågstrafik i form av Öresundståg (Karlskrona-Köpenhamn). Bromölla station har även anslutning till industrispåret mot Nymölla, vilket innebär att det även förekommer godstrafik.

Projektet Pågatåg Nordost och Krösatåg innebär att 16 nya stationer byggs under 2011-2014, vilket kommer att förbättra kommunikationerna i norra Skåne, södra Småland och västra Blekinge. Målet med projektet är att en förbättrad tågtrafik ska ge en bättre utveckling för arbetsmarknaden, ökade studiemöjligheter och ett attraktivt boende.

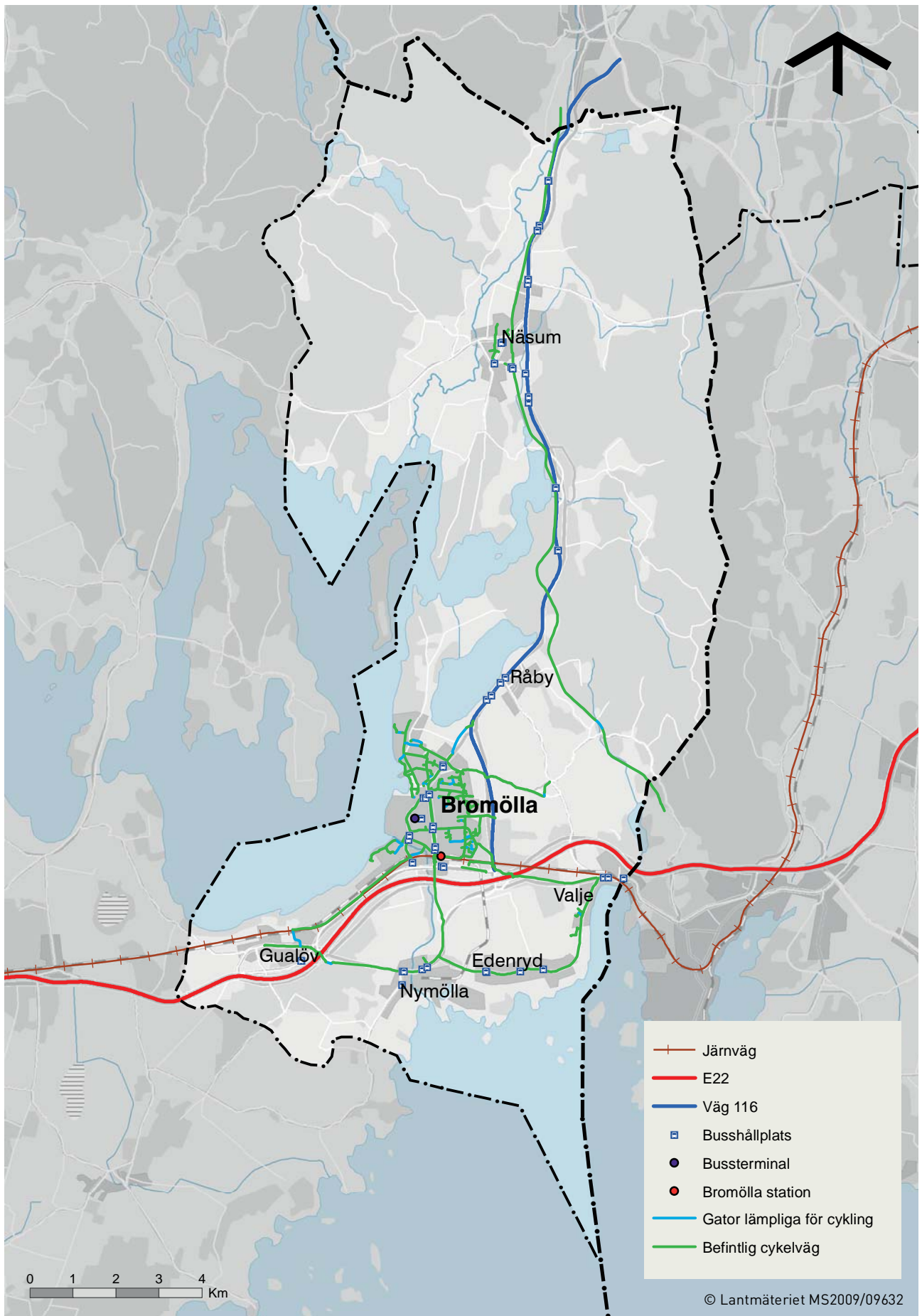
Genom Pågatåg Nordost utökas pendlingsmöjligheten för boende i Bromölla. Pågatågen ansluter till Bromölla sedan december 2013, och beräknas trafikera stationerna fram till Karlshamn i december 2014.

Kollektivtrafik

Bromölla kommun trafikeras av Skånetrafikens regionala busstrafik, linje 558 till Kristianstad och busslinje 561 till Olofström och Sölvesborg. Regionbussarna passerar Bromölla station och bussterminalen i centrum, Olof Palmes plats.

Näsum, Gualöv och Valje har relativt god buskommunikation med Bromölla tätort. Edenryd och Nymölla har begränsad buskommunikation med Bromölla tätort, endast ett par turer morgon och sen eftermiddag.

Kartan visar befintliga cykelvägar och busshållplatser, E22, väg 116, järnväg, Bromölla station samt bussterminal.

Öresundstågen går västerut till Kristianstad, Hässleholm, Malmö och Köpenhamn samt österut till Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona. Tågtrafiken kommer att förändras i och med genomförandet av Pågatåg Nordost.

Vägar

De viktigaste regionala stråken för Bromölla kommun är E22 i öst-västlig riktning och riksväg 116 i nord-sydlig riktning. Trafikverket är huvudman för båda dessa vägar samt flera mindre, medan kommunen är huvudman för vägnätet inom Bromölla tätort och delar av Valje.

E22 trafikeras av ca 13 000 fordon per dygn och är klassad som riksintresse. Större delen av sträckan från Kristianstad och vidare mot gränsen till Blekinge utgörs av motorväg. Avsnittet mellan Fjälkinge och Gualöv består fortfarande av landsväg med 2+1-väg, med en eventuell utbyggnad efter 2021. Väg 116 trafikeras av ca 4 000 fordon per dygn.

Flygtrafik

Från Bromölla kan man förhållandevis enkelt nå flygplatser i Kristianstad, Ronneby, Malmö och Köpenhamn

Sjöfart

Företag i Bromölla kommun använder hamnen i Sölvesborg för gods. Karlshamn och Karlskrona är viktiga hamnar för både gods- och persontrafik.

IT-infrastruktur

Tillgång till en säker och kapacitetsstark internetuppkoppling blir allt viktigare för allt fler medborgare. Det kan gälla allt ifrån att ta del av information till att kunna delta i möten utan resor, med bra kvalitet.

Bredband via fiber

I Bromölla kommun finns idag en utbyggd infrastruktur för bredband med optisk fiber i huvudsak fram till orternas telestationer. Från telestationerna och fram till de enskilda hushållen är många hänvisade till ADSL teknik (bredband via det vanliga telenätet). Fortsatt utbyggnad av bredband sker i enlighet med kommunens bredbandsstrategi.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Bromölla Energi & Vatten AB ansvarar för drift och underhåll av de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna i Bromölla. Utöver detta förekommer cirka 650 enskilda dricks- och spillvattenanläggningar runt om i kommunen.

Kommunal VA-planering

Bromölla kommun har utarbetat en VA-plan för hela kommunen. Syftet med VA-planen är att få en heltäckande långsiktig planering av kommunens VA-försörjning både inom och utanför nuvarande verksamhetsområdet för VA. Den täcker både vatten- och avloppsförsörjning och inom tätorterna även hantering av dag- och dräneringsvatten.

Verksamhetsområden för VA

Ett verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp är ett avgränsat område inom vilket vatten- och avloppsförsörjningen ska ske genom kommunala VA-anläggningar.

Kommunfullmäktige fastställer verksamhetsområdets gränser och det ska tydligt framgå vilka fastigheter som ingår. Kommunen är skyldig att förse samtliga fastigheter inom ett verksamhetsområde med vatten- och avloppsförsörjning om fastigheten har behov av detta. Fastigheter för bostadsändamål anses till exempel alltid ha behov av vatten och avlopp.

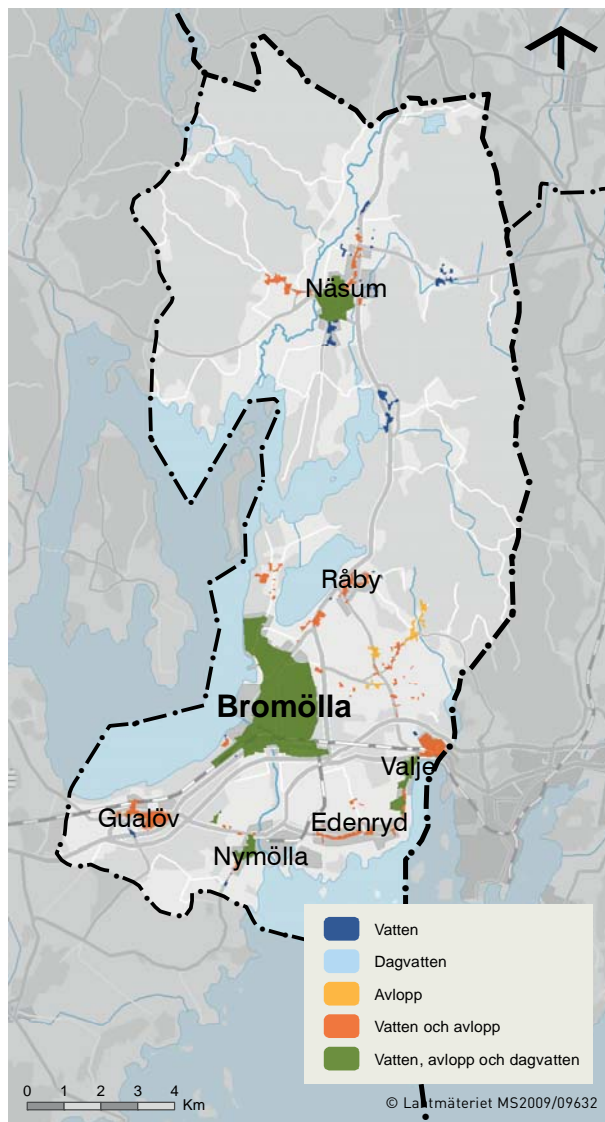
Nytablering av enskilda VA-anläggningar godkänns inte inom verksamhetsområdet. Försörjningen ska ske via den kommunala VA-anläggningen. Endast i undantagsfall kan befintliga enskilda VA-anläggningar godkännas.

Utanför ett verksamhetsområde för VA har kommunen ingen skyldighet att förse fastigheter med vatten och avlopp. Det innebär att fastigheter utanför ett verksamhetsområde för VA måste anlägga enskilda (egna) VA-anläggningar för vatten- och avloppsförsörjning enligt gällande lagstiftning.

VA-ledningsnät

I dag finns ca 35 mil nedgrävda rör som transporterar dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten.

Bromölla kommun har ett förhållandevist ungt ledningsnät.

Kartan redovisar en översikt över kommunens fastställda verksamhetsområden för vatten, avlopp och dagvatten.

De äldsta delarna är från 1936 men de utgör bara en liten del. Den stora utbyggnaden gjordes på 1960-talet.

I VA-planens del 1, *Plan för den allmänna anläggningen* beskrivs förnyelsebehovet på ledningsnäten inom Bromölla kommun. I planen finns en sammanställning av behov av utredningar och åtgärder de kommande 5 till 10 åren.

Andelen allmänna ledningar med stor risk för skador eller problem motsvarar ca 10% eller ca 30 000 m av de totala ledningsnäten.

Dricksvatten

Vattenförsörjning

Vatten för vattenförsörjning är en av våra allra viktigaste naturresurser. Det ställer höga krav på varsamt nyttjande och skydd mot verksamheter och åtgärder som kan påverka vattnets kvalitet och kvantitet negativt. Vattenförekomsten utgör därför en sårbar del i en säker vattenförsörjning.

En vattenförsörjningsplan har tagits fram 2013 för att kunna säkerställa en långsiktigt hållbar vattenförsörjning.

Dricksvattnet i Bromölla kommun pumpas upp ur bergborrade grundvattenbrunnar i närheten av vattenverken. För att försörja samhällena Valje och Edenryd med dricksvatten köper kommunen in vatten från Sölvesborgs kommun.

Grundvattentillgångar

Grundvattentillgångarna är goda i kommunen. Kristianstadslättens grundvattenakvifär sträcker sig in i kommunens södra delar. Vid Gualöv är tillgången mycket god.

Grundvattenverk

Kommunens grundvattenverk förser ca 10 000 personer i kommunens hushåll och industrier med rent dricksvatten. Totalt produceras nästan en miljon kubikmeter dricksvatten per år.

Vattenverken i Näsrum och Axeltorp kommer att läggas ned inom några år. Vattnet kommer istället att distribueras via överföringsledningar från de vattenverk som blir kvar i kommunen. Bromölla vattenverk kommer även att försörja Olofströms kommun.

Vattenkvalitet

Dricksvatten klassificeras som livsmedel och vattenverken drivs som en livsmedelsindustri. Grundvattnet som pumpats upp ur brunnarna har ofta en bra kvalitet men kan ändå behöva behandlas innan det används som dricksvatten.

Det finns idag inga kända problem med saltvatteninträngning i de kommunala vattentäkterna eller enskilda vattentäkterna. Däremot är den kommunala vattentäkten i Nymölla belägen nära havet och skulle kunna löpa risk för saltvatteninträngning om uttaget skulle utökas.

Vattenhårdhet

Vattnet i Bromölla kommun har överlag en hårdhet på 10-13 °dH. I Näsrum och Nymölla är vattnet något mjukare med en hårdhet på 7-8 °dH.

Potentiellt förorenade områden inom grundvattenmagasin

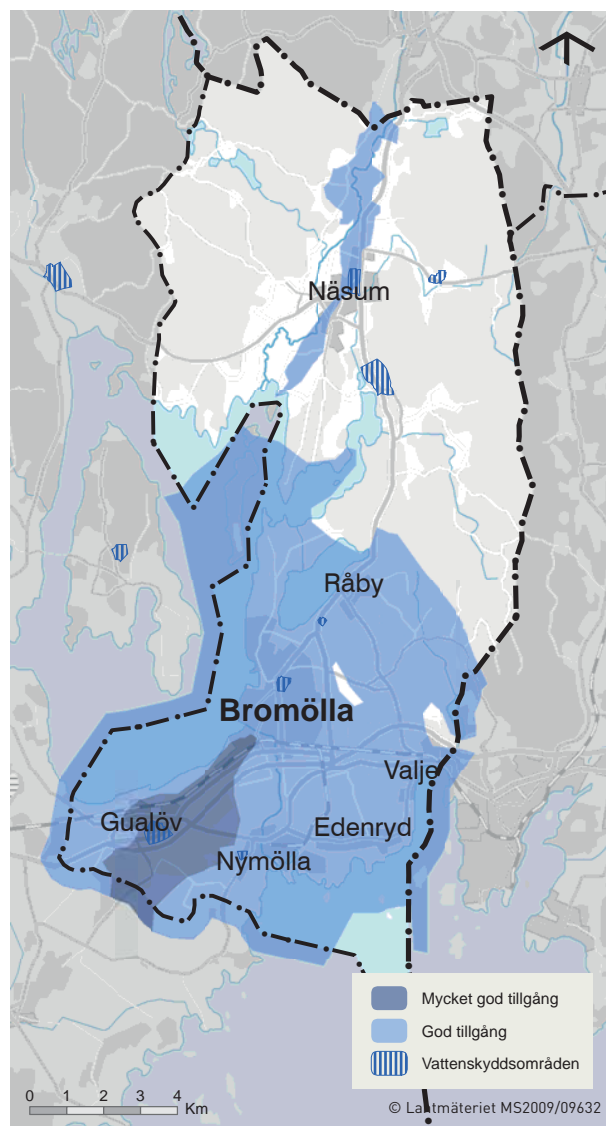
Det finns en rad objekt som kan utgöra potentiella hot mot

vattenresurserna inom kommunen. Det handlar dels om verksamheter i drift där det föreligger en risk för miljöfarliga utsläpp, dels om nedlagda verksamheter och gamla deponier där eventuella markföroreningar fortfarande kan utgöra ett hot. I kommunen har totalt ett 60-tal objekt identifierats och klassats. Lite drygt hälften av dessa har klassats som objekt som måste inventeras framöver.

En granskning av Länsstyrelsen under perioden 2008-2011 visar att det vid flera grundvattenförekomster i Bromölla bedrivs verksamheter inom branscher med bedömd stor risk för att ha förorenat sin omgivning.

Vattenskyddsområden

Två av kommunens vattentäkter har nya vattenskyddsområden (Gualöv och Drögsperyd). Resterande vattenskyddsområden är av äldre datum och där finns behov av översyn och revidering för att se till att de uppfyller nya krav och riktlinjer.

Kartan redovisar grundvattentillgångar och vattenskyddsområden.

Några av kommunens vattentäkter kommer att läggas ned på sikt, varför en översyn av vattenskyddet endast behövs för Bromölla vattentäkt och Nymölla vattentäkt. Nya vattenskyddsområden kan komma att beröra utvecklingsområden i översiktsplanen.

Spillvatten

Reningsverk

I Bromölla kommun finns två avloppsreningsverk som tillsammans renar drygt 2000 kubikmeter avloppsvatten per dag. Ur detta avloppsvatten tar man bort framförallt fosfor, kväve och organiskt material. Ämnena som tas bort från vattnet blir nästan fyra ton slam per dag.

Från Bromölla reningsverk leds det renade vattnet via en rörledning ut i Hanöbukten. Från anläggningen i Näsum släpps det renade vattnet ut i Holjeån. Allt vatten som lämnar reningsverken provtas enligt upprättat kontrollprogram.

Från Valje, Edenryd och Nymölla finns idag en överföringsledning för spillvatten till Sölvesborgs reningsverk. Reningsverket i Sölvesborg har begränsad kapacitet och kommunen projekterar därför för en ny spillvattenledning mellan kustbebyggelsen och avloppsreningsverket i Bromölla.

Reningsverket i Näsum kommer att tas ur drift i samband med att överföring av såväl dricksvatten som avloppsvatten kommer att ske via Bromölla. Se även *VA-plan, 2013*.

Avloppsslammet

Avloppsslammet används, efter att det blandats till anläggningsjord, som fyllnadsmassor vid anläggningsarbeten.

Dagvatten

Dagvatten för med sig föroreningar från hustak, tomtmark, vägar och gator. Speciellt utsläppen av tungmetaller och fosfor är höga inom Bromölla (se rapport *Dagvatten i Bromölla, 2004*). Halten fosfor är hög även i jämförelse med vad som släpps ut från avloppsreningsverket. Utsläppen påverkar vattenmiljön negativt.

Vid en marköversvämning som sker inom ett förorenat område finns det en risk att föroreningar frigörs och transporteras till recipienten eller infiltrerar i marken till grundvattnet.

Enskilt VA

Alla hushåll i kommunen är inte anslutna till det allmänna vatten- och avloppsledningsnätet. Dessa hushåll får istället

enskilt eller i en samfällighet lösa både vattenförsörjning och avloppshanteringen.

I översiktsplanens *Del 1 Utvecklingsstrategier* presenteras utbyggnadsstrategin för områden som på sikt kommer att kunna anslutas till det allmänna vatten- och avloppsledningsnätet.

Egen brunn

De vanligaste problemen i enskilda brunnar är förekomst av nitrat och bakterier, samt naturligt höga halter av järn och kalk. I de norra delarna av kommunen kan surt vatten (lågt pH) förekomma och i bergborrade brunnar radon.

Enskilda avloppsanläggningar

I Bromölla finns ca 650 hushåll med enskilda avloppsanläggningar. Kommunen tillämpar en hög skyddsnivå i närhet av ytvatten.

Miljökrav och tillstånd

Enligt miljöbalken krävs ett tillstånd eller en anmälan för att installera en ny avloppsanläggning, eller ändra på en befintlig anläggning.

Avfall

Med avfall menas alla föremål, ämnen eller substanser som innehavaren önskar göra sig av med - eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallshantering

Åsens avfallsanläggning är belägen vid Axeltorpsviken. Hela verksamhetsområdet är cirka 43 hektar stort, varav 3,5 hektar används som deponi och 7 hektar är reserverat för bevattning med lakvatten. Resten av ytan rymmer bland annat en återvinningscentral, komposteringsyta, sorteringshall, mellanlagring av olika material samt lakvattenhantering.

Återstående livslängd för deponin är beräknad till 25 - 30 år med nuvarande deponeringstakt.

På återvinningscentralen kan hushållen i Bromölla kommun lämna sorterat grovavfall som till exempel metallskrot, elavfall, asbest, trä, vitvaror, wellpapp och trädgårdsavfall.

Hushållsavfall sorteras i två fraktioner, organiskt och brännbart. Hushållen lämnar förpackningar vid 10 stationer i kommunen.

Energi

God tillgång till energi är en förutsättning för långsiktig utveckling. Vi är beroende av energin för bland annat uppvärmning, transporter och produktion.

Energiplan

Kommunens gällande energiplan antogs av kommunfullmäktige i januari 2004 och omfattar hela kommunen.

Elförsörjning

I Bromölla kommun finns idag tre nätägare. Bromölla Energi & Vatten AB äger nätet i Bromölla tätort från E22 i söder upp till Norreskog i norr. E.ON Elnät Sverige AB äger elnätet i sydvästra kommundelen mellan Gualöv, Årup och Nymölla. Olofströms Kraft Nät AB äger elnätet i övriga kommunen.

Elproduktion

I kommunen finns i dagsläget ingen större elproduktion förutom anläggningen vid Stora Enso Nymölla AB som idag täcker 45 % av sitt eget behov avseende elenergi med hjälp av biobränslen. 2011 producerade anläggningen 232 GWh elenergi. Samtidigt köpte man in 255 GWh elenergi. Nymölla Bruk står för ca 0,5 procent av Sveriges totala energianvändning.

Kraftledningar

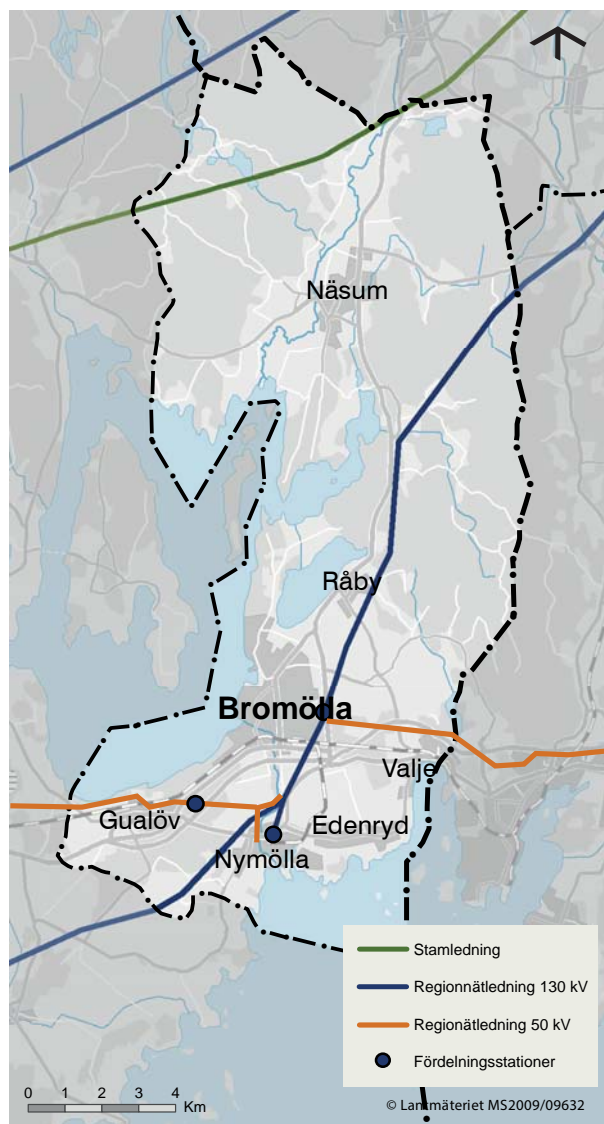
Kraftledningar förser samhället med elektricitet från kraftverken. Förutom ett lokalt distributionsnät genomkorsas kommunen även av stam- och regionnätledningar. Stamnätet ägs av staten och förvaltas av Svenska Kraftnät.

Genom norra kommunen går en 400 kV-ledning från öst till väst (grön linje på kartan). Från sydväst, via Nymölla och vidare norrut via Bromölla och Råby går en regionnätledning på 130 kV som sedan viker av österut i riktning mot Karlshamn (blå linje på kartan). Regionnätet består även av ett antal 50 kV-ledningar, här bland ledningen från Torsebro till Nymölla västra via fördelningsstationen i Gualöv, ledningen från Nymölla västra till Ivö samt ledningen från Ivö till Mjällby (orange linje på kartan).

Förnyelsebar energi

Fjärrvärme

Fjärrvärme är en verksamhet inom Bromölla Energi & Vatten AB. De levererar miljövänlig energi för värme och varmvatten till ca 1500 hushåll samt ca 60 företag och kommunala inrättningar i Bromölla. Det finns omkring 270 enskilda kundanläggningar och fjärrvärme värmer upp så gott som alla större fastigheter i Bromölla plus 220 villor.

Kartan redovisar stam- och regionnätledningar samt fördelningsstationer.

Jämfört med oljeeldning innebär detta att fjärrvärmerna i Bromölla beräknas minska utsläppen av svaveldioxid med 13 ton/år, koldioxid med 8400 ton/år och kväveoxid med ca 10 ton/år.

Värmen till fjärrvärmennätet kommer från Stora Ensos anläggning i Nymölla via en 5 km lång distributionsledning till Bromölla tätort. Genom samarbetet med Stora Enso tas överskottsvärme som uppstår i tillverkningsprocessen om hand. Till stor del (96 %) kommer energin ifrån förnyelsebara biobränslen.

Under 2011 levererade Stora Ensos anläggning Nymölla bruk 96 GWh värmeenergi till fjärrvärmerna i Sölvesborg och Bromölla (motsvarande energiförbrukningen i 4800 medelstora villor).

Bioenergi

Inom kommunen finns det tillgång på biobränsle främst i form av träbränsle som uppkommer i samband med

skogsavverkning. Det rör sig om grenar, toppar och annan ved som inte går att använda inom sågverksamhet eller massaindustrin. Nymölla bruk producerar idag stora mängder energi med hjälp av biobränslen.

Vid Åsens kretsloppsanläggning finns en energiskog på 1,2 hektar, som bevattnas med lakvatten från deponin. Trolle Ljungby Gods AB odlar energiskog på en yta av totalt cirka 38 hektar i kommunen.

Geoenergi

Såväl hushåll som verksamheter i kommunen använder någon form av värmepump för att utvinna energi från jord och berg. Enskilda hushåll utnyttjar framförallt jordvärme, med drygt hundra registrerade anläggningar, jämfört med 20 anläggningar för bergvärme. Andelen bergborrade anläggningar finns främst i den norra delen av kommunen.

Vindkraft

I dagsläget har inga vindkraftverk uppförts i kommunen. I *Underlag Vindbruk 2012* klargörs vilka förutsättningar som finns för etablering av vindkraft i Bromölla kommun. Större delen av kommunens yta är olämplig för utbyggnad av vindkraft.

Vid sidan om kommunens bedömning finns även militära intressen som ännu inte redovisats öppet och som kan komma att begränsa möjligheterna för en vindkraftsutbyggnad ytterligare.

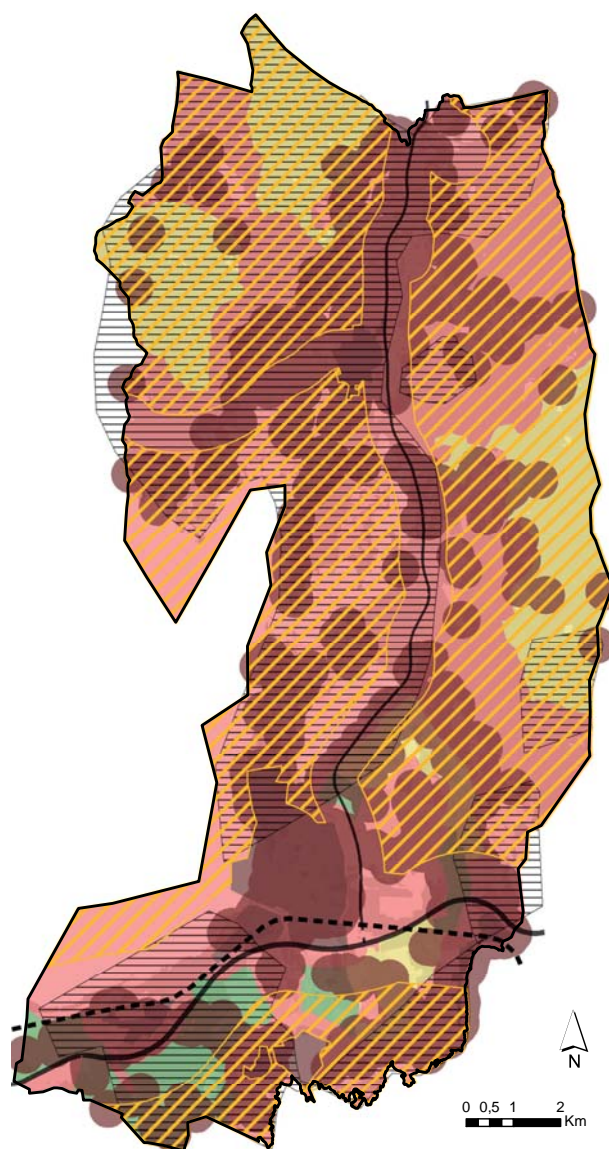
Solenergi

Kommunen har nyligen tagit fram en detaljplan som möjliggör för byggandet av en solcellsanläggning intill ställverket vid väg 116.

I området finns planer på en anläggning med 15 300 kvadratmeter solpaneler (som därmed skulle bli Sveriges största anläggning). En anläggning i den storleken producerar så mycket energi att det skulle täcka upp för vad 322 villor förbrukar i hushållsel per år.

Energirådgivning

Bromölla kommun erbjuder i samarbete med Sölvesborgs kommun kostnadsfri energi- och klimatrådgivning till privatpersoner, företag, organisationer och skolor.

Kartan visar en samlad bild över möjliga områden för vindkraft. (Kartan hämtad ur *Underlag Vindbruk 2012*)

- Gröna, gula och röda områden visar på lämpligheten utifrån landskapssynpunkt, där gröna områden kan vara tåliga för utbyggnad, gula områden kan ha en viss tålighet utifrån lokala förutsättningar och röda områden är olämpliga för utbyggnad av vindkraft.
- Svarta, skrafferade områden är påverkansområden för fåglar.
- Buffertzoner på 400 meter kring bostäder redovisas som mörkröda, fyllda cirklar.
- Ovanpå detta redovisas "tysta områden" med ljudnivåer lägre än 30 dB (A) med orange skraffering.

Regionala och mellankommunala frågor

Bromölla i regionen

Bromölla ligger i en utkant av Skåne men är samtidigt i mitten av det pärlband av orter som sträcker sig från Karlskrona i öster till Malmö och Helsingborg i väster.

Utgångsläge

Bromölla är den tredje minsta kommunen i Skåne i befolkning räknat. Kommunen är även liten till ytan. Räknat per invånare ligger befolkningstätheten på 9,4 invånare per km².

Bromölla är centralort i kommunen och utgör tillsammans med Näsrum, Gualöv, Nymölla och Valje tätorterna i Bromölla kommun. Genom kommunen går E22 i öst-västlig riktning tillsammans med Blekinge kustbana. I nord-sydlig riktning går väg 116. Kommunen gränsar till kommunerna Kristianstad, Sölvesborg och Olofström.

Regiontillhörighet

Bromölla kommun tillhör Skåne län men regiontillhörigheten är inte bara bestämd av länsgränsen. Kommunen ingår även i en geografiskt naturlig region med västra Blekinge. Här finns kommuner av samma karaktär och storlek varför ett nära samarbete med dessa är naturligt.

Landstinget i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Blekinge, Regionförbundet Blekinge, Landstinget Kronobergs län, Regionförbundet Södra Småland och Region Skåne står bakom en gemensam avsiktsförklaring. Diskussioner förs där om en ny storregion, där södra Småland, Skåne och Blekinge skulle ingå. I en sådan region hamnar Bromölla kommun mitt i centrum.

Konkurrenssituation

I regionen finns viss konkurrens mellan närliggande kommuner och orter. Inte minst gäller detta handeln. Bromölla ligger härvid i "skugga" av främst Kristianstad, Sölvesborg och Olofström. Till konkurrensen bidrar även externetableringar som till exempel Eko utanför Fjälkinge.

Regional samverkan

För att kunna förverkliga idéer och genomföra större projekt måste Bromölla som liten kommun samverka med andra. För de regionala frågorna som berör infrastruktur, näringsliv, samhällsplanering, kultur, fritid, turism, arbetsmarknad, miljö

och tekniska frågor har det inrättats ett samverkansorgan, "Skåne Nordost", mellan kommunerna Bromölla, Hässleholm, Hörby, Kristianstad, Osby och Östra Göinge.

Kommunalförbund för utbildning och internservice

Bromölla kommun samarbetar även direkt med sina grannkommuner och har bland annat bildat ett kommunalförbund med Sölvesborgs kommun. Förbundet bedriver gymnasie- och vuxenutbildning samt levererar intern service i båda kommunerna.

Skånetrafiken

Kollektivtrafiken är samordnad för hela Skåne genom Region Skåne och Skånetrafiken. Kommunen är med i denna planering och bevakar kommunens och regiondelens intressen.

Regionalt VA-bolag

Under 2014 bildas ett regionalt VA-bolag bestående av Olofström, Östra Göinge, Osby och Bromölla. Syftet är att i ett gemensamt driftsbolag samarbeta kring bland annat drift, underhåll, förnyelse och förbättring av kommunernas VA-anläggningar.

Vattenförvaltning och samverkan

Bromölla kommun tillhör Skräbeåns avrinningsområde och samverkar i frågor om vattenförvaltning med kommuner, näringsliv och andra organisationer i Skräbeåns vattenråd och Skräbeåns vattenvårdskommitté.

Genom Ivösjökommittén samarbetar kommunen med andra myndigheter och organisationer för att främja ett långsiktigt och hållbart nyttjande av Ivösjön och för att bevara dess ekologiska värden.

Bromölla kommun medverkar i det regionala arbetet med att övervaka och förbättra vattenkvaliteten i Hanöbukten genom bland annat Västra Hanöbuktens vattenvårdsförbund. Bromölla kommun är även skyldig att uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten genom kommunal planering, markanvändning och tillsyn.

Strukturbild för Skåne

Strukturbild för Skåne syftar till att koppla samman det regionala utvecklingsprogrammet för Skåne med kommunernas översiktsplaner. Bromölla kommun medverkar i arbetet med bland annat Grönstruktur i Skåne, Stationsnära lägen och Den flerkärniga miljonstaden Skåne.

Den flerkärniga miljonstaden Skåne

Sju regionala centra i Skåne ska fungera som tillväxtområden, varav Hässleholm och Kristianstad i nordöstra Skåne. De är inte var för sig tillräckligt starka för att fungera som tillväxtmotor, utan de behöver öka interaktionen med sitt omland. För kommuner som inte själva utgör regionala kärnor är det viktigt att dra nytta av den tillväxt som sker där.

Illustration ur Förslag till strategier för Den flerkärniga miljonstaden Skåne

Bromölla har idag en tät koppling till Kristianstad och det finns goda kommunikationer även till Hässleholm. Samtidigt konstateras att även Hässleholm/Kristianstad behöver stärka sin gemensamma profil utåt, om de ska kunna verka som en regional kärna och tillväxtmotor. För Bromölla är utbytet med Sölvesborg, Karlshamn och Olofström i Blekinge viktigt, dit många pendliar för både arbete och studier.

Bromölla är Skånes starkaste industriort och ett varierat näringsliv tillsammans med ett naturnära boende bidrar till regionens utveckling. Bilden av Bromölla som brukssamhälle förändras, och rörligheten och det centrala läget gör att omvärlden enkelt får tillgång till vår arbetsmarknad, kultur, utbildning och våra naturvärden.

Vattenförsörjning

Vattenförsörjning är normalt ett mellankommunalt intresse. Kommunens vattenförekomster påverkas av markanvändningen såväl inom som utanför kommunen. På samma sätt påverkar även markanvändningen i kommunen vattenförekomster i andra kommuner.

Bromölla kommun har 2014 antagit en ny vattenförsörjningsplan. Målet är att planen ska aktualiseras varje mandatperiod och i samband med det ska en avstämning ske med berörda kommuner, myndigheter och organisationer.

Den största dricksvattentillgången i kommunen är Kristianstadslättens grundvattenakvifer som sträcker sig in i kommunens södra delar. Bromölla kommun bevakar sin del av det gemensamma ansvaret för vattenförekomsten genom medlemskap i Grundvattenrådet för Kristianstadsslätten.

Den främsta potentiella ytvattenresursen för dricksvatten inom kommunen är Ivösjön.

Kommunikationer

Bromölla kommun har goda förbindelser till regionen, genom såväl kollektivtrafik som vägnät.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i Bromölla utgörs framförallt av Öresundstågen och Pågatåg Nordost som västerut går till Kristianstad, Hässleholm och vidare till Malmö/Köpenhamn och Helsingborg.

Österut når man bland annat Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona. Inom kort kommer Öresundstågstrafiken att kompletteras med Pågatåg som går till Karlshamn.

Utöver Öresundstågen finns regional busstrafik till Olofström, Sölvesborg och Kristianstad. Busstrafiken har tidtabeller anpassade till tågens avgångs- och ankomsttider.

Järnväg

Blekinge kustbana kopplar samman Bromölla med Blekinge, övriga Skåne och vidare över sundet till Köpenhamn. Kustbanan fungerar som en viktig länk för godstransporter genom regionen.

Väg

Bromölla kommun har en stor mängd transittrafik både för bil och lastbil via E22 och väg 116.

Flyg

Från Bromölla kan man enkelt nå flygplatser i Kristianstad, Ronneby, Malmö och Köpenhamn.

Samåkning

Inom Skåne Nordost utreds möjligheterna till att finna alternativa trafiklösningar på landsbygden, till exempel "mobil samåkning".

Arbetspendling

I Bromölla kommun är andelen utpendlare större än antalet inpendlare. Det gör att kommunen till stor del är beroende av arbetstillfällena i andra kommuner, framförallt Kristianstad kommun som har cirka 960 inpendlare från Bromölla. Även Sölvesborgs kommun har en hög andel inpendlare från Bromölla med cirka 370 stycken år 2010.

Turism och besöksnäring

Bromölla kommun samarbetar regionalt genom till exempel Humleslingan, Sydostgruppen och Turism i Skåne. Marknadsföringen inriktar sig främst på Polen och Danmark.

Sydostleden är en av de största cykelturismsatsningarna i Sverige, med 27 mil sammanhängande cykelväg mellan Växjö och Simrishamn, via bland annat Bromölla.

Grönstruktur och rekreation

Kristianstad har i sin översiktsplan föreslagit det sammanhållna grönstrukturuområde som i norr och väst

gränsar till Bromölla och Olofströms kommuner som ett område där nya bullerkällor ska undvikas, ett så kallat tyst område. Djurhållning eller annan verksamhet kopplat till landsbygden omfattas inte av restriktioner.

Grönstruktur i Skåne pekar ut flera regionala grönområden och grönstråk med stora rekreations- och naturvärden som berör Bromölla kommun och som kommunen har ett stort ansvar för att utveckla, bland annat.

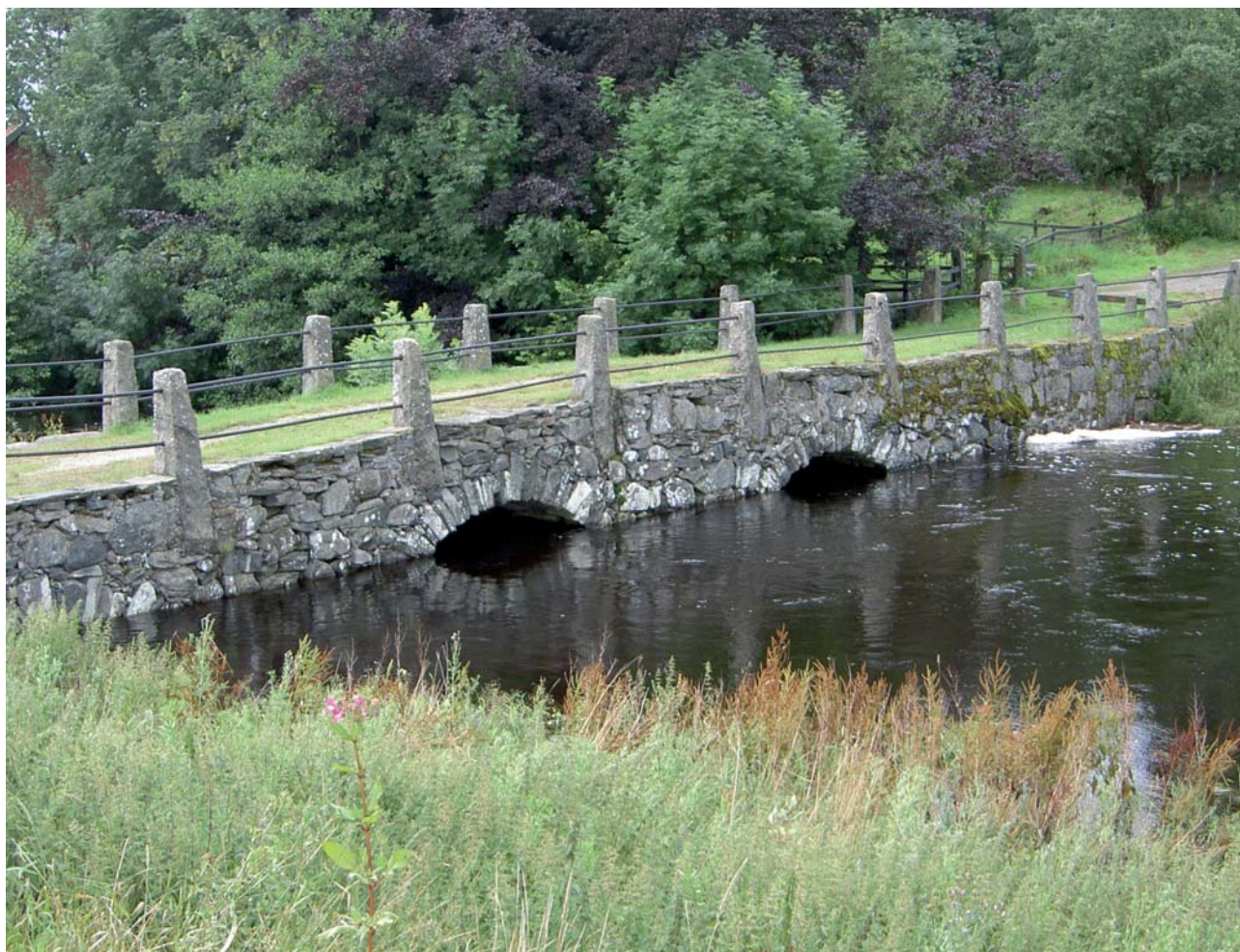
- Rekreationsområde Ryssberget
- Rekreationsområde Västanåberget

Banvallsleden, Holjeåleden och Sydostleden är exempel på cykel- och kanotleder som korsar kommungränsen.

Kust och hav

Bromölla kommun har cirka 12 km² hav. Kuststräckan är 13 km lång, fågelvägen.

På senare år har det uppmärksammats att Hanöbukts ekosystem har stora svårigheter. Observationer visar bland annat på en ökad frekvens av sårskador på fisk, att kustnära

Översvämmad Holjeå vid Västanå bro - regional samverkan är viktig i vattenfrågor

fisk flyttat till djupare vattenområden och en stor mängd döda fåglar.

Situationen i Hanöbukten är av stor regional betydelse, men dessvärre är problemen inte bara regionala. En del av de effekter som man har sett i Hanöbukten har även noterats längs med andra kustområden i Östersjön och i Västerhavet.

Gränsöverskridande riksintresseområden

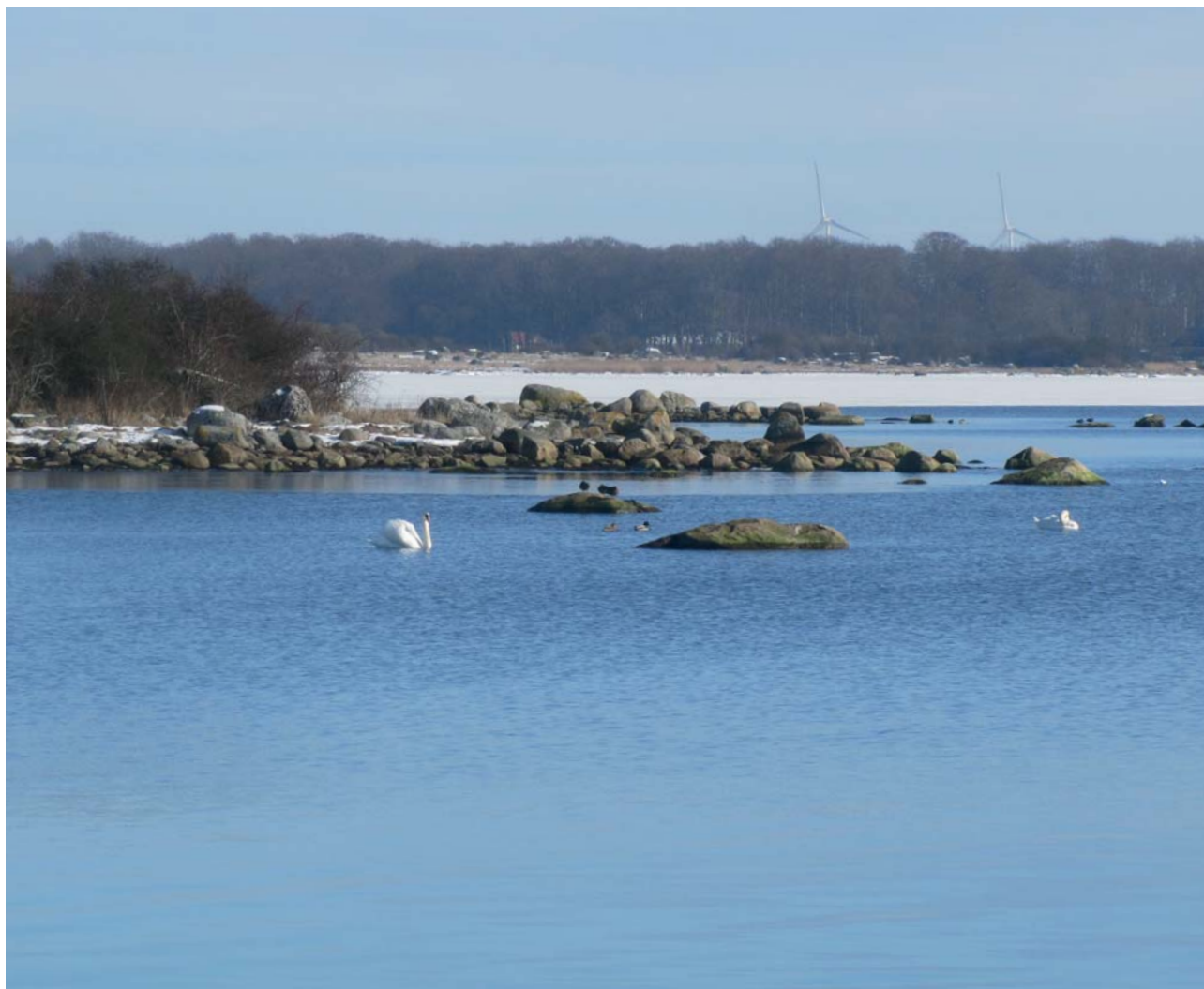
Områden av riksintresse och geografiska områden som sträcker sig över kommungränsen är:

- Riksintresse för friluftsliv (Ivösjön-Immeln-Ryssberget)
- Riksintresse för kulturmiljö (Trolle-Ljungby)
- Riksintresse för naturvård (Oppmanna-Ivösjöområdet, Tostebergakusten)

- Riksintresse för kustzon
- Natura 2000 (habitat och fågel, flera områden)
- Riksintresse för väg och järnväg (E22 och Blekinge kustbana)

Vindkraft

Utbyggnad av vindkraft nära kommungränsen kan påverka boendekvaliteten och naturområden i Bromölla kommun och vice versa. Det innebär att en mellankommunal dialog i samband med etablering av vindkraft nära kommungränser är viktig. Se även *Underlag Vindbruk 2012*.

Vy mot Valjeviken - vindkraftverk i bakgrunden

Miljö- och riskfaktorer

Risker för hälsa och miljö

Miljö- och riskfaktors redovisning är obligatorisk i översiktsplanen. Dessa omfattar miljöproblem eller risker som behöver beaktas i planeringen, exempelvis bullerstörda områden eller anläggningar och verksamheter som innebär särskilda risker för omgivningen.

Även förhållanden och faktorer som kan ha betydelse för att åstadkomma kretslopps lösningar kan redovisas. Av planförslaget ska tydligt framgå om åtgärdsförslagen berör några miljö- och hälsorisker.

Miljöfarlig och störande verksamhet

Med begreppet miljöfarlig verksamhet avses användning av mark, byggnader eller anläggningar som på något sätt innebär utsläpp till mark, luft eller vatten men även de som skapar störningar i form av buller, vibrationer, ljus och strålning.

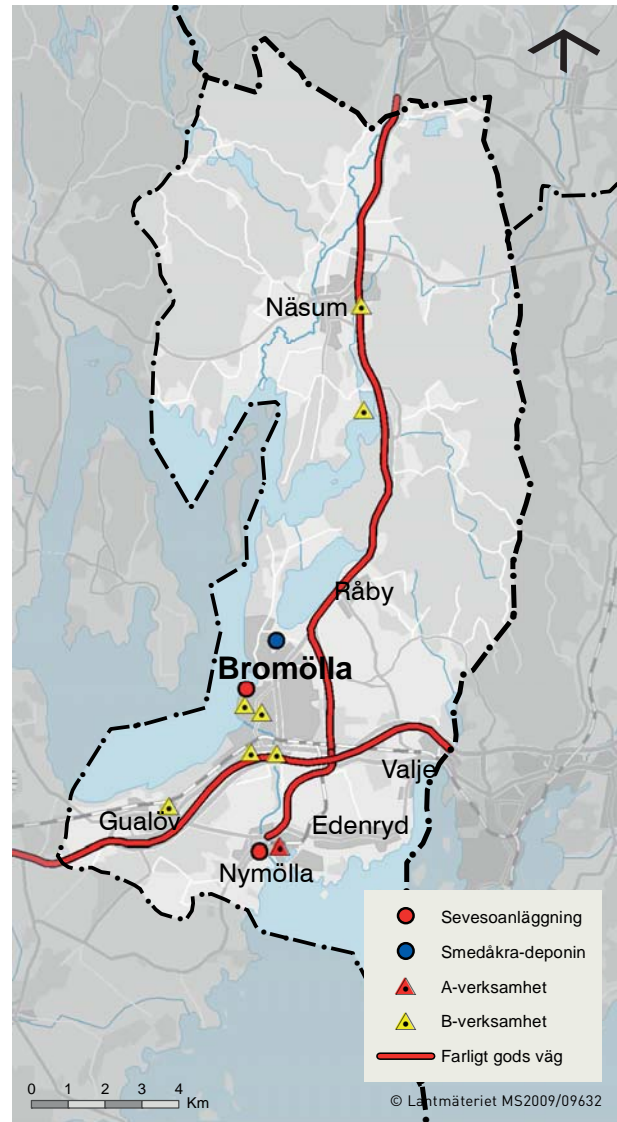
Miljöfarliga verksamheter delas in i A-, B-, C- och U-verksamheter beroende på storlek och typ av verksamhet. A- och B-verksamheter kräver tillstånd och C-verksamheter är anmälningspliktiga. U-verksamheter är undantagna tillstånds- och anmälningsplikt. I Bromölla finns en A-verksamhet (Stora Enso Nymölla AB), 7 stycken B-verksamheter och 34 C-verksamheter.

Lagen om skydd mot olyckor innebär bland annat kommunens mål och planerade åtgärder till skydd mot olyckor ska preciseras i ett handlingsprogram som ska antas varje ny mandatperiod. Räddningstjänsten i Bromölla har tagit fram en handlingsplan för kommunens säkerhetsarbete som syftar till att skapa säkerhet och trygghet för alla som bor, verkar eller vistas i kommunen.

I Bromölla kommun finns två anläggningar som även är klassade som anläggningar med särskilda risker enligt lagen om skydd mot olyckor kap 2 § 4 samt som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen). Sevesoanläggningar är IFÖ Sanitär AB, Bromölla och Stora Enso Nymölla AB. Inom nämnda verksamheter förekommer främst stora volymer med gasol och svaveldioxidlösning.

Vid placeringen av nya verksamheter och vid planläggning av nya industriområden ska tillräckliga skyddsavstånd hållas till bostäder och annan störningskänslig bebyggelse, som exempelvis skolor. Detsamma gäller vid planering av nya

områden för bostadsbebyggelse, då tillräckliga skyddsavstånd ska hållas till verksamheter. Även transporter till och från verksamheter ska vägas in i bedömningen. Ibland kan det behövas utredningar såsom bullermätningar/beräkningar.

Kartan visar miljöfarliga verksamheter samt vägar för transport av farligt gods.

Förorenad mark

Inom kommunen finns flera potentiellt förorenade områden i form av nedlagda och pågående verksamheter och deponier.

Identifiering och i vissa fall inventering enligt MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) har genomförts. På

MIFO-listan finns 68 identifierade objekt varav inga i riskklass 1 (mycket hög risk) och 35 objekt i riskklass 2 (hög risk).

Av kommunens avfallsplan framgår att tolv nedlagda deponier identifierats. Tre av dessa har riskbedömts enligt en äldre metod. Ett av objekten, Smedåkra-deponin, klassades då som stor risk, vilket innebär att skyddsåtgärder kan behövas. Kommunen planerar att sluttäcka Smedåkra-deponin och därmed minska risken för spridning av föroreningar.

Vid planering och i samband med bygglovsprövning ska risken för att ett område kan vara förorenat beaktas på ett tidigt stadium. I vissa fall kan det krävas undersökningar och efterbehandlingsåtgärder.

Transport av farligt gods

Farligt gods är en benämning på ämnen och produkter som har sådana farliga egenskaper att de kan skada människor, djur, miljö, egendom och annat gods, om de inte hanteras rätt under transport.

Det är *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* som har det övergripande ansvaret för att ge ut föreskrifter om landtransporter av farligt gods.

I Bromölla kommun är E22, länsväg 116 och väg 2083 utpekade som primära transportleder för farligt gods. Norr om Bromölla tätort finns en rekommenderad parkering för transporter med farligt gods.

År 2010 trafikerades E22 vid Bromölla av cirka 920 tunga fordon per årsmedeldygn. På länsväg 116 var motsvarande siffra cirka 360 tunga fordon.

Andelen av de tunga transportererna som innehåller farligt gods är oklar, men 80 procent av transportererna med farligt gods består av petroleumprodukter, framförallt av eldningsolja och bensin.

Farligt gods transporteras även på Blekinge kustbana. I genomsnitt passerar fyra godståg Bromölla varje dygn, två i vardera riktningen. Andelen transporter med farligt gods är oklar.

Tre till fyra transporter av farligt gods går till Iföbolagen i centrala Bromölla varje vecka.

Den största olycksorsaken vid farligt gods-transporter är att något sker under färd, exempelvis kollision med annat fordon, avkörning eller urspårning, men även momenten lastning och lossning utgör en stor risk för olyckor.

Buller

Vägtrafikbuller

De bostäder som är mest påverkade av vägtrafikbuller ligger utmed väg E22 i Gualöv och längs med Tians väg och Storgatan i Bromölla.

Buller från järnväg

De bostäder som utsätts för bullerstörning från järnvägstrafiken ligger främst utmed Bangårdsgatan, Stationsgatan, Segervägen, Brahegatan och Ågatan i Bromölla men även i Valje och Gualöv.

Buller från verksamheter

Externt buller förekommer från de flesta industrier, dels från själva tillverkningsprocessen, dels från transporter och materialhantering. Buller finns också vid andra typer av miljöfarliga verksamheter, såsom skjutbanor.

Någon särskild utredning avseende bostäder som är störda av industribuller har inte genomförts. I kommunen finns flera industriområden som är lokaliserade centrumnära och i närheten av bostäder, Ifö-området i Bromölla, Stora Enso Nymölla AB och industriområdet i Näsrum. Skyddsområden runt verksamheter kan säkerställa ett betryggande avstånd mellan störningskällan och omgivande miljöer.

Ifö Electric och Ivösjön i bakgrunden

Strålning

Strålning kan vara naturligt förekommande bakgrundsstrålning, men även från elektromagnetiska fält som uppkommer kring till exempel kraftledningar och transformatorer.

Numera görs referensmätningar av bakgrundsstrålning var sjunde månad, på två olika mätpunkter i kommunen. Mätningarna visar ett "normalvärde", så att eventuella avvikelser kan noteras. Inga sådana noteringar har gjorts.

Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter anger regler för minsta avstånd mellan byggnader och kraftledningar.

Den som uppför, utökar eller ändrar en byggnad, eller ger tillstånd till en sådan åtgärd, ska känna till och ta hänsyn till avståndsreglerna så att inte någon del av byggnaden kommer för nära en befintlig kraftledning.

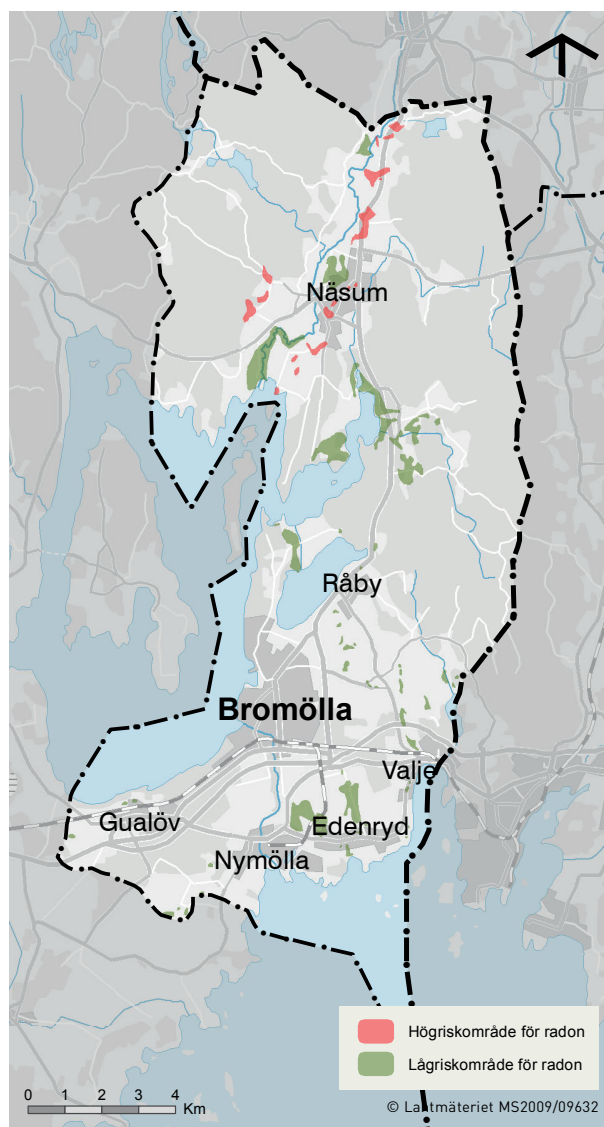
Kraftledning öster om Bromölla

Radon

Geologins sammansättning utgör grunden för om radon bildas. De geologiska förutsättningarna är olika i kommunen. I kommunen utgörs marken i huvudsak av normalriskområden. Inom vissa lokala områden i norra delen av kommunen förekommer förhöjda värden, högriskområden.

Hur mycket radon som kommer in i huset beror på markens genomsläpplighet och hur tät husgrunden är. Även vissa byggmaterial kan ha höga radonhalter. Enligt regeringens miljömål ska radonhalten i skolor och förskolor vara lägre än 200 Bq/m³ senast 2010 och i alla bostäder senast 2020. Rådande radonförekomster utgör grunden för hänsynstagande vid uppförande av byggnader.

Kommunen har upprättat en radonöversikt i syfte att kunna klassificera riskområden i kommunen.

Kartan visar högrisk- och lågriskområden för radon.

Ökade flöden i sjöar och vattendrag

Prognoser för det kommande århundradet pekar mot att klimatet i södra Sverige kommer att förändras. Nederbördsmängden beräknas öka med cirka 15 procent och antalet skyfall beräknas öka med cirka 20 procent under samma tidsperiod. Resultatet av de ökade nederbördsmängderna är ökade flöden i vattendrag med en ökad risk för översvämning och markinstabilitet.

Översvämningar kan medföra omfattande skador på byggnader och infrastruktur genom underminering av konstruktioner eller överströmning av broar och dammar.

En riskanalys för Holjeåns, Ivösjöns och Skräbeåns flöden har gjorts av MSB (*Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*) och visar att lågt liggande områden kring Holjeån, Ivösjön och Skräbeån riskerar att översvämmas vid 100-årsflöden och högsta beräknade flöde. Se karta på nästa sida.

Skred och ras

SGI har genomfört en övergripande inventering över områden som har förhöjd risk för stranderosion baserat på områdenas geologiska förutsättningar. I Bromölla pekas stränderna utmed Valjeviken och Möllefjärden söder om Nymölla ut som riskområden. SGI har även gjort den översiktliga bedömningen att ett cirka 50 meter brett område från strandlinjen och inåt land kan komma att påverkas av erosion inom 100 år om inga åtgärder vidtas.

Konsekvenser av klimatförändringar

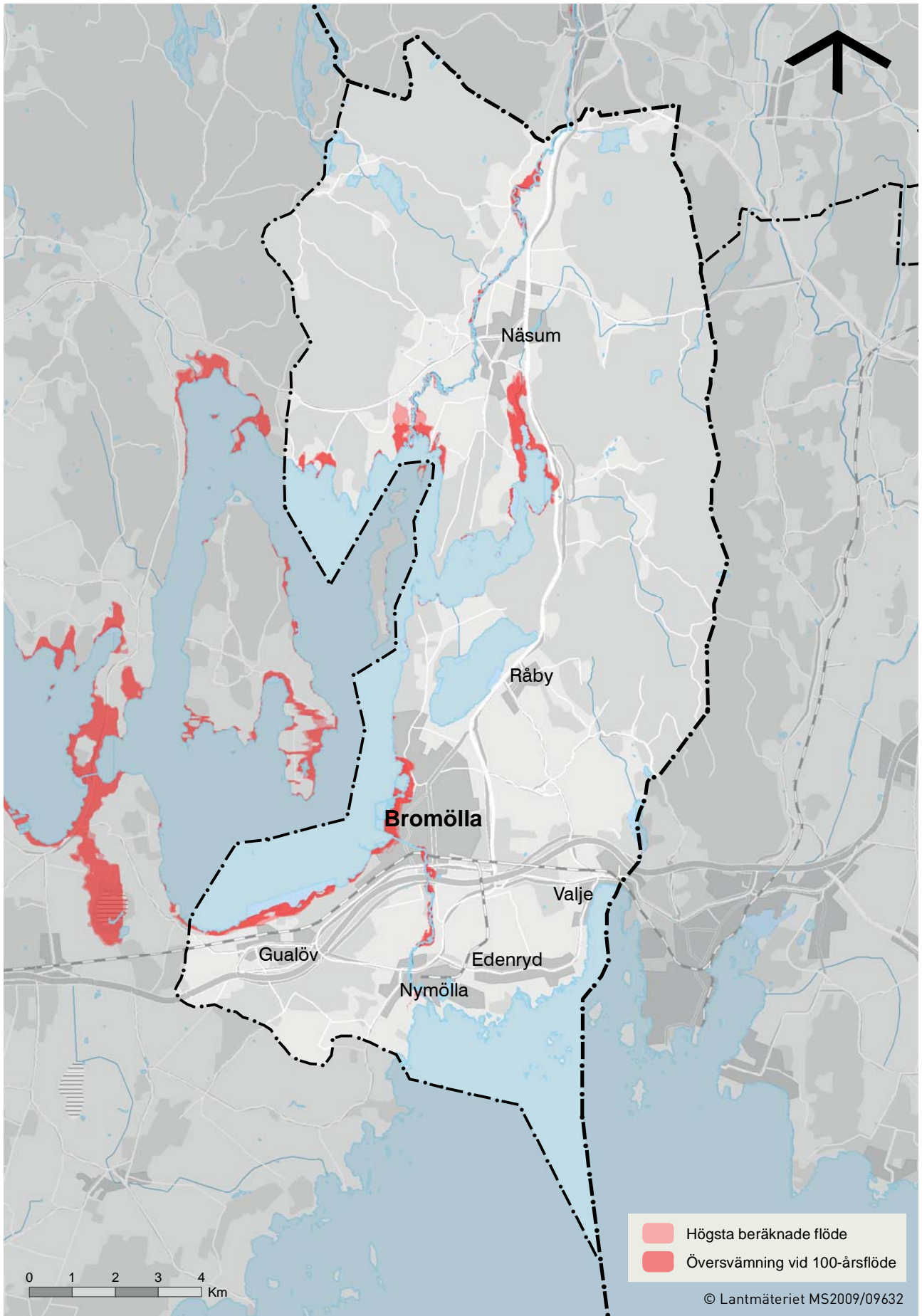
Bromölla kommun har hittills identifierat följande sårbara områden, verksamheter och system i ett förändrat klimat:

- VA-systemen (ledningsnät för spill-, dag- och dricksvatten)
- Översvämning i bebyggd miljö längs Holjeån, Ivösjön, Skräbeån och kusten
- Översvämning av samhällsviktiga funktioner som Bromölla avloppsreningsverk
- Ökade flöden och nya översvämningssområden utmed Blistorpasjön och Lillån, vid en omledning av vatten från Olofström
- Risk för brott på dammar
- Ökad mängd lakvatten från Åsens deponianläggning
- Ras och skred i finkorniga jordar
- Erosion längs vattendrag och kust

- Livsmiljön för hotade arter kan försvinna när strandängar längs kusten läggs under vatten
- Saltvatteninträngning i brunnar längs kusten
- Enskilda brunnar kan sina vid minskad grundvattenbildning
- Ökad avdunstning och ökad bevattning vid höga temperaturer kan leda till vattenbrist
- Högre temperatur och fler värmeböljor kan ge ett ökat behov av kylning inomhus i äldreboende och förskolor.

Vindbyar på Ivösjön

Kartan visar områden kring Ivösjön, Skräbeån och Holjeån vilka riskerar att översvämmas på grund av pågående klimatförändringar.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. De beskrivs närmare i miljöbalkens 5:e kapitel. Miljökvalitetsnormerna infördes för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft

2009-2010 genomfördes mätningar vid kommunhuset, där halterna av kväveoxider, svaveldioxid, ozon, kolväten och partiklar (PM10 och PM 2,5) mätts. Uppmätta halter av kvävedioxid, svaveldioxid, ozon, bensen och PM2,5 klarade gällande miljökvalitetsnormer och delmål inom miljökvalitetsmålet frisk luft.

Partikelnivån för PM10 underskred gällande miljökvalitetsnorm, däremot överskreds undre utvärderingströskel och delvis delmål 5, inom miljökvalitetsmålet frisk luft. De mest sannolika källorna till PM10-halter, utöver den regionala bakgrundshalten i Bromölla, bedöms vara fordonstrafik, vedeldning och industrier.

Stora Enso Nymölla

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

I december 2009 beslutade vattenmyndigheterna om miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten i enlighet med Europeiska Unionens ramdirektiv för vatten.

Information om vattenförekomsternas normer finns i databasen VISS. Kommunen är skyldig att säkerställa att normerna uppfylls och att de följs vid planläggning och prövning.

Alla vattenförekomster har statusklassificerats och fått kvalitetskraven för miljökvalitetsnormerna satta och tidsfristerna för när god kemisk och ekologisk status ska ha uppnåtts bestämda.

I Bromölla kommun finns totalt 18 vattenförekomster, varav 4 grundvattenförekomster och resten ytvatten.

Till ytvattenförekomster räknas alla sjöar och vattendrag och det kustnära havet. I Bromölla kommun har samtliga ytvattenförekomster, till exempel Ivösjön, Levrasjön, Skräbeån och Holjeån, fått klassningen att god kemisk och ekologisk status ska vara uppnådd till år 2015. Kustvattnet har fått en tidsfrist till år 2021.

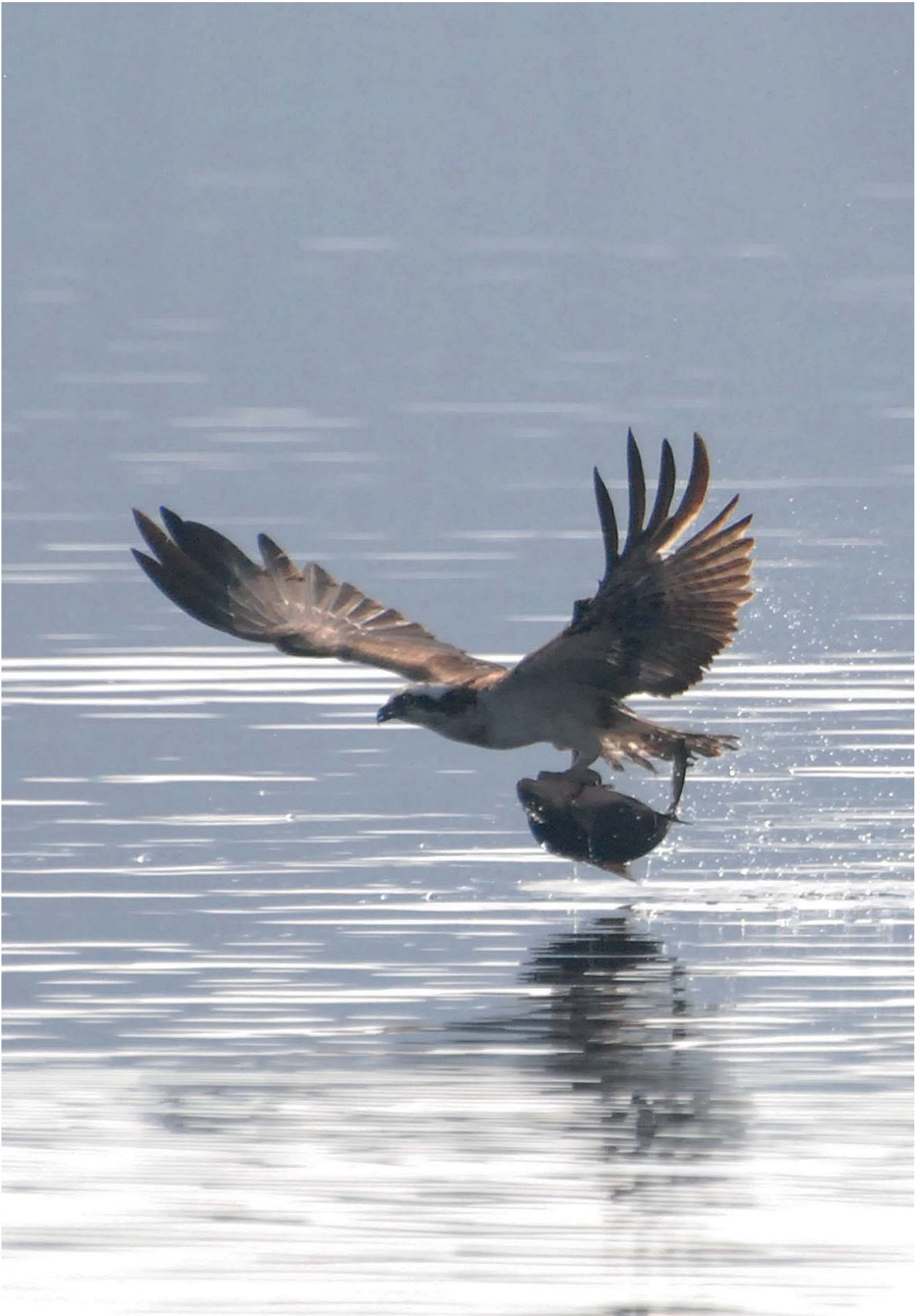
Av de fyra grundvattenförekomsterna som berör Bromölla kommun har Vattenmyndigheten bedömt att det finns risk för att Näsums sand- och grusförekomst, Kristianstadsslätten och Listerlandet inte uppnår en god kemisk status år 2015. För Vanneberga/Gualövsåsen och Listerlandet finns dessutom risk för att en god kvantitativ status inte uppnås år 2015.

De främsta orsakerna till att god kemisk och ekologisk status i ytvatten inte uppnås är övergödning, utsläpp av miljögifter och åtgärder i vattenmiljön såsom dämning eller muddring.

Vad det gäller grundvatten är förekomst av bekämpningsmedel, nitrat och nitrit samt svårigheter att bedöma nybildningen av grundvatten och de faktiska uttagen inom förekomsten, exempel på varför god kemisk och kvantitativ status inte uppnås.

Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten

Ivösjön omfattas av miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Exempel på påverkan som skulle kunna bidra till att miljökvalitetsnormerna inte uppnås är utsläpp till sjön, eller åtgärder som leder till erosion och slambildning.

Fiskgjuse över Ivösjön

Regleringar: riksintressen

Enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden som är knuten till miljöbalken (MB) har de centrala myndighetsverken till uppgift att redovisa vad de bedömer vara områden av riksintresse. Det är sedan kommunens uppgift att i sin översiktsplanering efter samråd med länsstyrelsen ta ställning till avgränsningarna samt i sin planläggning se till att områdenas värden blir beaktade i tillräcklig utsträckning.

Bestämmelserna i 3-4 kapitlet i miljöbalken anger ett antal allmänna intressen som ska beaktas vid planering och beslut enligt plan- och bygglagen (PBL). Vissa av bestämmelserna i miljöbalken gäller områden av riksintresse.

I kommunens översiktsplan ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose dessa riksintressen (PBL 4 kap 1 §). I det följande redovisas samtliga riksintressen som berör Bromölla kommun. För respektive riksintresseområde ges en kortfattad beskrivning.

I översiktsplanens *Del 1 Utvecklingsstrategier* redovisas kommunens ställningstagande för hantering av de olika riksintressena i kommunen.

Pestbacken - ett riksintresse för naturvård

Riksintresse för naturvården

Områden som är av riksintresse för naturvården regleras i 3 kapitlet 6 § miljöbalken. Ett område kan vara av riksintresse för naturvården om det särskilt väl belyser viktiga skeden av natur- och kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Det kan vara av särskilt stort intresse också därför att det hyser unika och hotade eller sårbara naturtyper eller arter, till exempel ett rikt fågelliv, en ovanlig flora eller en kombination av egenskaper som gör området värdefullt för förståelsen av naturen.

Utpekade riksintresseområden:

I kommunen finns flertal områden utpekade som riksintresse för naturvården. Naturvårdsverket gjorde en översyn av dessa riksintressen år 2000. För respektive riksintresseområde finns det registerblad som beskriver värden och förutsättningar för bevarande av dessa värden. Nedan presenteras värdeomdömen hämtade ur dessa registerblad.

Inom Bromölla kommuns gränser finns följande områden av riksintresse för naturvård:

Ryssberget (N18)

Ryssberget är ett större sammanhängande restbergsmassiv på gränsen mellan Skåne och Blekinge. Berget höjer sig cirka 150 meter över det intilliggande slättlandet. Ryssberget har tidigare haft det största sammanhängande bokskogsområdet i Skandinavien. Fortfarande finns bokskogen på betydande delar av berget. Bokskogen är av såväl ängs- som hedtyp och med olika ekologiska gradienter. På den nedre delen av sluttningen förekommer även annan ädellövskog. Ryssbergets lövskogsklädda sluttningar utgör ett dominerande inslag i landskapet.

N 18: a

Sluttningszonen: oexploaterat bokskogsområde. Hagstad, representativt odlingslandskap i mellanbygd med lång hävdkontinuitet och förekomst av naturbetesmarker och hävdgynnade arter.

Siesjöområdet i områdets södra del omges av rika fuktängar och kärrmarker och har ett mycket rikt och särpräglat fågel- och insektsliv. Området hyser också en rik dägg- och groddjursfauna, med bland annat förekomst av stinkpadda.

N 18: b

Lillesjö: sjön har bedömts vara en nischsjö på restbergsmassivet Ryssberget i vars norra del berggrunden är

mycket ytlig. Lillesjö är en extremt näringsfattig klarvattensjö (extremt klart vatten). Tillrinningsområdet är 1,14 kvadratkilometer, största djup är 10,4 meter och medeldjupet 5 meter. Den avvattnas till Rammsjön, Holjeån, Ivösjön och Skräbeån.

Omgivningen är beväxt med hedbokskog, barrskog och sumplövsök. På grund av låga pH-värden och hög koncentration av aluminium är faunan i sjön starkt utarmad. Det har funnits fisk i sjön som slagits ut av försurningen.

N 18: c

Djupadal: sprickdalgång med en osedvanligt brant sluttning; 100 meters nivåskillnad. Sluttningen består till stor del av blockigt rasmaterial i form av en så kallad talusbrant. I den nedre delen av sluttningen är hedbokskogen högstammig med inslag av avenbok. I den övre delen av sluttningen är hedbokskogen krokig och lågstammig.

N 18: d

Garnanäs: Vid Axeltorp och Garnanäs förekommer hedbokskogar med lång kontinuitet. Garnanäs är en mycket värdefull hedbokskog.

N 18: e

Grundsjön: mycket värdefull hedbokskog söder om Grundsjön. Sjön är sänkt flera gånger och under 60-talet skadad genom utsläpp. Avvattnas till Orlundsån. Egentligen näringsfattig klarvattensjö men på grund av sänkningarna har eutrofa arter utvecklats. Sjön är 4-5 meter djup.

Branthalla och Grödbby (N19)

Håkanryd-Branthalla-Grödbby utgör ett representativt odlingslandskap i mellanbygd med lång hävdkontinuitet. Naturbetesmarker och slätterängar med hävdgynnade arter förekommer. I området förekommer den hotade fältnocken.

Oppmanna - Ivösjöområdet (N 22)

Representativt småskaligt odlingslandskap i skogs-, mellan- och slättbygd.

Nyckelområde inom geomorfologi för analys och förståelse av storformernas uppkomst. I området går gränsen mellan kritkalkbergrunden (slätt) och urbergsbergrunden (vågig bergkullterräng). Förekomst av restberg. Detaljrelief med klippväggar, torbildningar, hållkupoler och residualblock. Kaolinförekomster med gamla brott med fossilförekomster. Västanå gruva med mineralförekomster.

Ivösjön är limnologiskt intressant med bland annat reliktförekomster från istiden. I sjön finns en stor fiskartrikedom, med bland annat öring och nissöga. Skräbeån hyser sydligaste beståndet av storvuxen älvsik.

Allarp – inom Oppmanna-Ivösjöområdet- ett riksintresse för naturvård

Tostebergakusten (N 23)

Representativt odlingslandskap, Östersjökusten, med lång hävdkontinuitet och rik förekomst av naturbetesmarker. På havsstrandängar och annan öppen utmark återfinns art- och individrika växtsamhällen. Området har stor betydelse som fågellokal. Lokalerna är Nymölla, Edenryd och Tosteberga ängar.

Gyeterpskärrer är ett värdefullt våtmarksområde med en högt värderad fuktäng. Landets sydligaste moränkust med liten skärgård.

Pestbacken (N 24)

Gualövs inlandsdyn utgöres av en 5-10 meter hög och cirka 600 meter lång sanddyn, som sträcker sig utefter vägen Gualöv - Östra Ljungby. Dynen torde vara en kulturdyn bildad kring ett risgärde eller dylikt innan den bindande tallskogen vuxit upp. Bildningen är att jämföra med den s.k. Vittskövle driva. Dynen är klädd med en medelålders tallskog och i fältskiktet kan man finna linnea och sporadiskt klockljung.

Riksintresse för kulturmiljövården

Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården regleras i 3 kapitlet 6 § miljöbalken. Riksantikvarieämbetet ansvarar för utpekandet, som sker i dialog med Länsstyrelsen och Boverket. Riksintresse för kulturmiljövården är miljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv på grund av sina kulturhistoriska värden. Det är miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia.

Utpekade riksintresseområden:

I Bromölla finns två områden som är av riksintresse för kulturmiljövården, Gudahagen och en mindre del av Trolle-Ljungby slott, Riksantikvarieämbetets beslut 1987.11.05.

Trolle- Ljungby slott (L:K19)

Trolle- Ljungby slott är en slottsmiljö med mycket stort kulturhistoriskt värde genom den äldre bebyggelsemiljön och det omgivande slottslandskapet med vidsträckt odlingsfält och alléer. Själva slottsanläggningen ligger inom Kristianstads kommun. Delen inom Bromölla kommun utgörs av öppna fält och av en av de karaktäristiska alléerna.

Fornlämningsområdet Gudahagen (L:K24)

På en markerad höjdplatå ligger Gudahagen, ett gravfält från Yngre järnåldern, omgiven av en öppen odlingsbygd. Stora delar av området utgörs av hagmark. Av betydelse för miljön är den fria zonen mellan Näsums kyrka och Ivösjön, därav områdets relativt stora utbredning.

Riksintresse för friluftslivet

Riksintresse för friluftslivet regleras i miljöbalkens 3 kapitel 6 § och utpekats av Naturvårdsverket.

Områden av riksintresse för friluftslivet har så stora värden på grund av natur- och kulturkvaliteter att de är eller kan bli attraktiva för besökare från hela eller en stor del av landet eller utlandet. När det gäller områden som är av riksintresse för friluftslivet spelar förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsvksamhet samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik.

Utpekat riksintresseområde:

Inom kommunen finns ett stort område av riksintresse för friluftslivet, enligt Naturvårdsverkets beslut 1998.02.07.

Området sträcker sig vidare över kommungränsen till Kristianstad, Olofström och Sölvesborgs kommun.

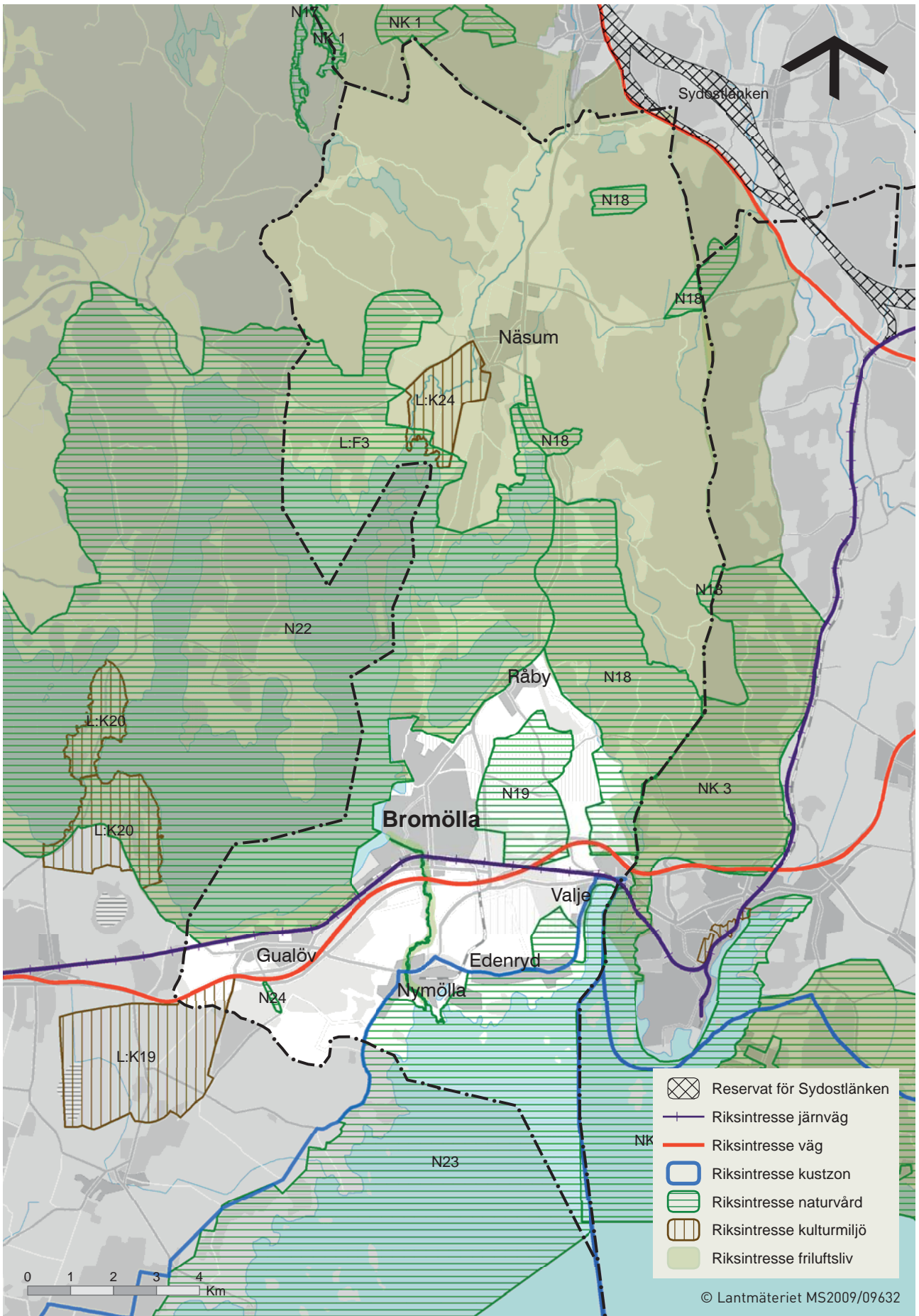
Ivösjön-Immeln-Ryssberget (L:F3)

Hela den norra delen av Bromölla kommun omfattas av riksintresse för friluftslivet, som del av Ivösjön-Immeln-Raslången-Ryssbergs-området. Området fortsätter in i Blekinge län och omfattar Ryssbergets östliga utsträckning och Malenområdet. Området sammanfaller till stora delar med riksintresseområdena för naturvården och med naturvårdsområdena som pekats ut i *Naturvårdsplanen för Skåne*. Även kulturminnesvårdens intressen finns inom området.

Strandskydd gäller utmed sjöar och vattenområden inom hela området. Vandringsleden Skåneleden går genom området över Ryssberget och norra delen av Blistorpsområdet. Den omväxlande naturen, kulturlandskapet, landskapsbilden innebär att området är mycket värdefullt för friluftslivet, både det lokala och regionala, men också för besökande från sydvästs-skåne, Danmark och Nordtyskland.

Ivösjön - ett riksintresse för friluftsliv

OBS! Hela kommunen omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del

Riksintresse för kustzon

I söder längs med Hanöbukten kompletteras riksintresse för friluftsliv med riksintresse kustzon och rörligt friluftsliv, enligt 4 kapitlet 4 § MB.

Riksintresset kustzonen sammanfaller till stora delar med naturvårdsintressena. Kustzonen finns avgränsad sedan tidigare, men har särskilt studerats och redovisats i en studie "Skånes kustområden" utgiven av länsstyrelsen i Skåne. Ur denna kan för Bromölla kommuns del sammanfattas: Områdets samlade värden består främst av det kustbundna beteslandskapet samt de många holmarna och småöarna. Här finns en stor del av de kvarvarande strandbetena i Skåne och viktiga populationer av många sällsynta fågelarter.

Vidare noteras att det finns en mycket begränsad bebyggelse utmed kuststräckan och det bör endast ske mycket begränsade kompletteringar. Expansion av tätorter bör främst ske utanför kustzonen. De öppna strandängarna bör stärkas, störningar av fauna och slitage på vegetationen måste åtgärdas och skyddet förbättras.

Riksintresse för vägar och järnvägar

Riksintresse för vägar och järnvägar ingår i kommunikationer som regleras i miljöbalkens 3 kapitel 8 §. Enligt miljöbalken 3 kapitel 8 § ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Områden som är av riksintresse för anläggningar som avses i första stycket ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Utpekade riksintressen:

Järnvägar

Blekinge kustbana utgör riksintresse. Blekinge kustbana sträcker sig mellan Kristianstad och Karlskrona. Banan är viktig för godstrafiken. Även anslutning till Sölvesborgs hamn som är av riksintresse ingår.

Vägar

Väg E22, Trelleborg-Blekinge-Norrköping utgör riksintresse enligt Trafikverkets beslut 1999.09.10. E22 ingår i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse.

Väg E22 utgör en viktig nationell förbindelse mellan Skåne, Blekinge och ostkusten vidare norrut. Väg E22 är en viktig förbindelse mellan nordöstra Skåne och Öresundsregionen för såväl arbetspendling som godstransporter. Vägen ingår i det utpekade kollektivtrafiknätet. E22 ingår även i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods.

Reservat för ny infrastruktur:

Väg

Trafikverket har upprättat en vägutredning för planerad ombyggnad av E22 på sträckan Fjälkinge-Gualöv. Vägen föreslås byggas ut till motorväg i denna sträckning. Utbyggnaden finns inte med i Trafikverkets nationella investeringsplan åren 2010-2021, vilket innebär att byggstart beräknas kunna ske först efter 2021.

Järnväg

Trafikverket utreder nu behovet av Sydostlänken. I den ingår att studera möjliga korridorer för en ny järnväg mellan Olofström och Blekinge kustbana. Den ena korridoren som studerats berör kommunens nordöstra del.

Riksintresse för totalförsvarets militära del

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9 § miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som kan redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem.

I Bromölla kommun finns inga riksintressen som kan redovisas öppet. Inom kommunerna kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför och högre än 45 m inom sammanhållna bebyggelse. Alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Forsvarsmakten.

Riksintresse för yrkesfisket

Fiskeriverket har reviderat områden av riksintresse för yrkesfisket. Sedan områdena pekades ut 1991 har svenskt fiske genomgått stora förändringar samtidigt som fiskarens skyldigheter att lämna fångstuppegifter gjort det möjligt att bättre analysera fiskets rumsliga fördelning. Tidigare utpekade riksintresseområden för yrkesfisket i kommunen har därför tagits bort.

Blekinge kustbana - ett riksintresse för järnväg

Regleringar: natur- och kulturmiljöer

Förutom utpekade riksintresseområden skyddas natur- och kulturvärden i kommunen även av annan lagstiftning. För utförliga beskrivningar, se vidare i underlaget *Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012*.

Natura 2000-områden

Natura 2000 har tillkommit med stöd av EU:s habitat- och fågeldirektiv. Direktiven är en form av lagar som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

I kommunen finns följande Natura 2000-områden:

1. Gruarna, söder om Edenryd, fågelskyddsområde

Natura 2000-området omfattar ögrupperna Gruarna och Själöarna samt strandnära betesmarker på land. I området finns flera Natura 2000-fågelarter, exempelvis vitkindad gås, havsörn, salskrake och olika sorter av tärna.

2. Siesjöområdet

Hela sjön och delar av omgivande område är avsatt som Natura 2000-område. Förutom sjön som utgörs av naturtypen naturligt eutrofa sjöar med nate eller dybladsvegetation består området bland annat av naturtyperna fuktängar med blåtätel eller starr samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade. Inom området förekommer arter enligt Natura 2000 (Nissöga, större vattensalamander samt Citronfläckad kärrtrollslända).

3. Edenryd

Området innehåller stora arealer betesmark och fuktigare hagar med saltpåverkad flora. Naturtyperna utgörs av laguner, havsstrandängar av Östersjötyp, artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen samt fuktängar med blåtätel eller starr.

4. Tostebergakusten

Tostebergakusten består av ett flertal naturtyper enligt Natura 2000. De prioriterade naturtyperna är havsstrandängar av Östersjötyp, permanenta sanddyner med örtvegetation och artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen.

5. Levrasjön

Levrasjön är Sveriges mest artrika sjö med avseende på kransalgsarter och sjön har ett exceptionellt artrikt undervattensväxtbestånd. I Levrasjön finns Natura 2000-arten Nissöga.

6. Drögsperyd

I området dominerar naturtypen hedbokskog. Även naturtypen ekskogar finns inom området. Skogarna ska i princip få utvecklas fritt utan större ingrepp. Området sammanfaller med naturreservat Djupadal.

7. Holjeån

Holjeåns naturtyper utgörs av vattendrag med flytbladsvegetation eller vattenlevande mossor samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade. Natura 2000-arterna utgörs av flodpärlmussla, stensimpa, hårklomossa, kungsfiskare och utter.

8. Östafors-Ljungryda

Området är naturreservat och genom området rinner Holjeån, i vilken Natura 2000-arten flodpärlmussla förekommer. Områdets naturtyper består av vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor, bokskog av fryle-typ, ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade.

9. Tosteberga-Ängholmarna

I området förekommer flera Natura 2000-fågelarter, såsom vitkindad gås, havsörn, skärfläcka samt flera olika tärnor. De största hoten för fågelarterna är igenväxning, friluftsliv, exploatering samt för tidigt betespåsläpp.

10. Ivösjön och Oppmannasjön

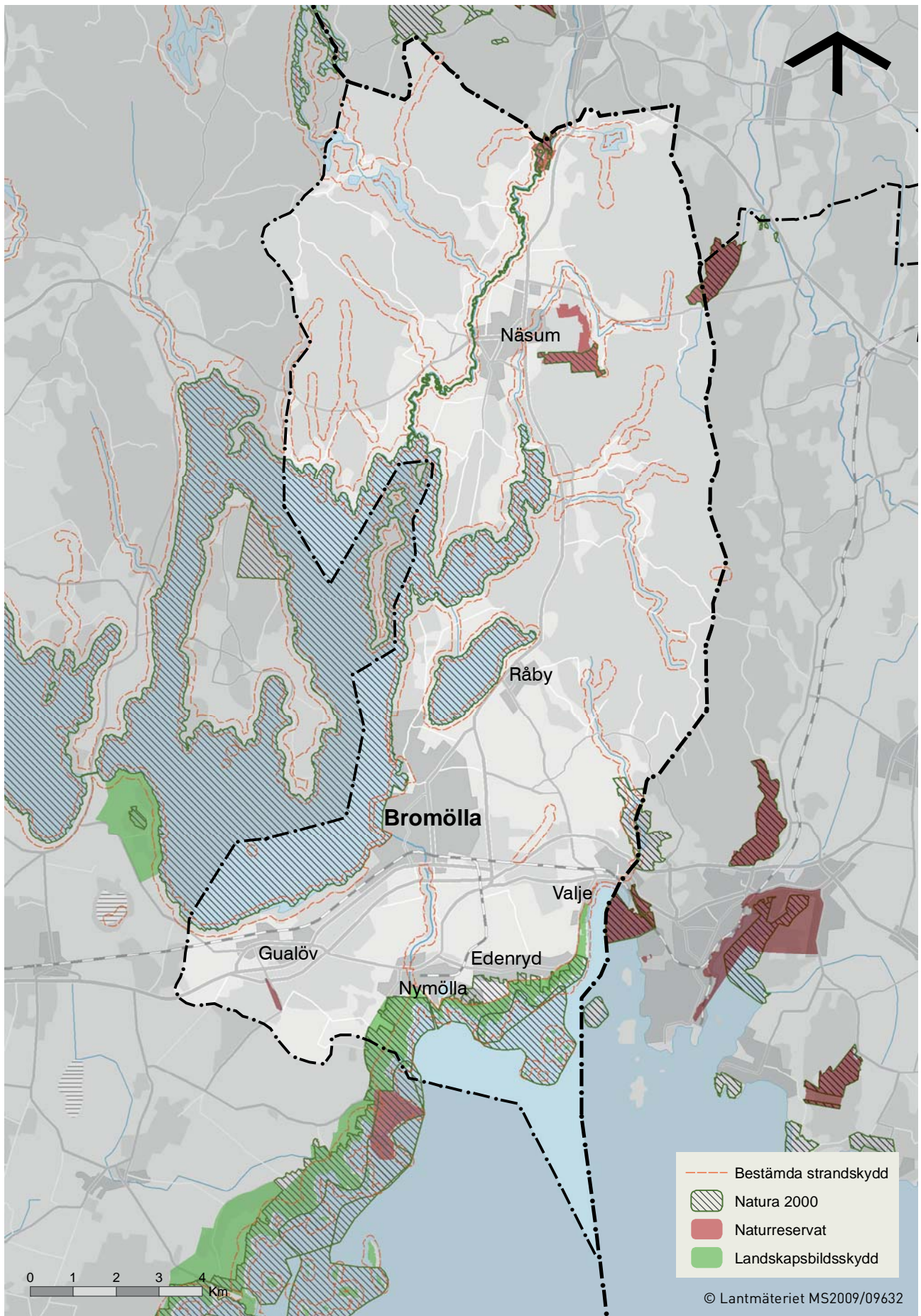
Ivösjön är i huvudsak oligotrof (näringsfattig) och Oppmannasjön är eutrof (näringsrik). De båda sjöarna hyser en mycket stor mängd växt- och djurarter. Flera av dessa är klassade som Natura 2000-arter och/eller rödlistade. Exempelvis finns ett stort antal fiskarter och fåglar.

11. Näsrum

Området utgörs i huvudsak av naturtypen bokskog av fryle-typ. Rödlistade moss- och lavararter förekommer. Övriga naturtyper inom området är lövsumpskogar av fennoskandisk typ, äldre ekskogar på sura, sandiga marker, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly samt klippvegetation på silikatrika bergssluttningar. Området sammanfaller med naturreservat Näsums bokskogar.

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd är ett skydd för landskapsbilden med stöd av 19 § naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1975.

Landskapsbildsskyddet infördes innan begreppet riksintresse fanns för att på ett enklare sätt än genom reservatsbildning kunna skydda stora områden från större påverkan eller förändring. Det var framförallt de visuella upplevelsevärdena i landskapet som man önskade skydda. Även om begreppet inte finns i den nu gällande miljöbalken gäller bestämmelserna fortfarande i de berörda områdena (lag 1998:811 om införande av miljöbalken).

I Bromölla kommun omfattas kusten av landskapsbildsskydd. Inom området gäller särskilda föreskrifter enligt beslut 1974-05-06, förordnande enligt 19 § naturvårdslagen. Till exempel får uppförande av ny byggnad eller avsevärd ändring av byggnad, upplag av något slag, schaktning, fyllning eller tippning med mera, inte utföras utan tillstånd från Länsstyrelsen i Skåne län.

Naturreseptat och naturvårdsområde

I miljöbalken kapitel 7 finns även bestämmelser om olika former av områdesskydd för att skydda mark- eller vattenområden med höga naturvärden och värna om den biologiska mångfalden. Länsstyrelserna och kommunerna kan bilda naturreseptat enligt miljöbalken. Naturreseptat kan bildas på mark som ägs av staten, kommuner, bolag, enskilda med flera. Markägarna ersätts för intrånget eller också köper staten eller kommunen marken innan reservatet bildas.

Pestbacken är utpekad som naturvårdsområde men sedan tillkomsten av miljöbalken räknas naturvårdsområden som naturreseptat. Bestämmelserna för naturvårdsområde skiljer sig dock från naturreseptat i avseendet att pågående markanvändning inte avsevärt ska försvåras när ett område klassas som naturvårdsområde.

I kommunen finns följande naturreseptat:

1. Djupadal

Naturreseptatet ligger öster om Drögsperyd, vid länsgränsen mot Blekinge. Området är värdefullt ur biologisk-ekologisk och geologisk synpunkt. Syftet med reservatet är att bevara och utveckla ädellövsdominerade skogar, skydda rödlistade organismer och typiska arter, skydda och bevara geovetenskapligt intressanta spår och formationer samt skydda och vårda ett område med kulturhistoriska värden. Naturreseptatet ska även trygga tillgången till ett betydelsefullt strövområde.

2. Ljungryda – Östafors bruk

Naturreseptatet ligger längs med Holjeån vid gränsen mellan Skåne och Blekinge. Terrängen är dramatisk med ån och forsarna, åsryggarna och växlingen mellan öppen mark och

skog (blandlövsskog med stort inslag av ädla lövträd och al). Syftet med reservatet är främst att bevara de geologiska bildningarna, lövskogen och de öppna markerna samt att med enkla anordningar underlätta allmänhetens friluftsliv.

3. Näsums bokskogar

Naturreseptatet ligger på Ryssberget, strax öster om Näsüm. Området är skogsbevuxet och består främst av sluten bokskog med inslag av andra trädslag som avenbok, björk, ek, al, tall, en och gran. Det har funnits skog här under lång tid och det är en variation i skogsmiljöerna. Naturreseptatet har biologiska-ekologiska och geologiska värden och är skyddsvärt ur naturvårds-, kulturmiljö- och friluftssynpunkt.

4. Naturvårdsområdet Pestbacken

Naturreseptatet ligger söder om Gualöv och är en sanddyn i gränsen mellan öppen mark och skog. Som geologisk formation är den ung, bildad under historisk tid och redovisad första gången på en karta från år 1700. Pestbacken är idag bevuxen med tallskog. I fältskiktet finns bland annat linnea, spindelblomster, ryl och grönpyrola. Pestbacken är geologiskt, socialt och biologiskt intressant som en genom flygsanddrift i sen tid bildad kulturdyn i inlandet. Den har bundits av tallskog och utnyttjats av allmänheten för friluftsliv. Dynen har skadats genom slitage som lett till erosion på vissa ställen. Dynen bör bevaras och behöver särskilt skyddas och vårdas.

Strandskydd

Strandskyddet regleras främst i miljöbalken kapitel 7. Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Det generella strandskyddet gäller 100 meter från strandkanten både på land och i vattenområdet och inkluderar även undervattensmiljön. Strandskyddet gäller samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag oavsett storlek. Bestämmelserna gäller både i tätort och i glesbygd, oavsett om det finns gott om sjöar och vattendrag eller inte och oavsett vilka naturtyper eller arter som finns.

I vissa områden är strandskyddet utökat upp till 300 meter. En översyn av det utökade strandskyddet pågår och beräknas vara klar till utgången av 2014. Översynen görs av länsstyrelsen i samarbete med kommunen.

Inom den strandskyddade zonen gäller förbud mot att:

- uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, så att de kan användas till något annat ändamål

Ivösjön

- gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer
- utföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte, det vill säga försämrar tillgängligheten enligt allemansrätten eller väsentligt försämrar livsvillkoren för växter och djur. Exempel på detta är båthamnar, bryggor, parkeringsplatser och golfbanor
- utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv, till exempel fälla träd, gräva eller gödsla.

Sedan den 1 juli 2009 är det i första hand kommunen som har det största ansvaret för de strandskyddade områdena, både avseende dispenshantering och tillsyn. Länsstyrelsen bevakar dock strandskyddets intressen och prövar kommunala beslut.

I Bromölla kommun beslutar Myndighetsnämnden om undantag från reglerna förutom i områden som omfattas av Natura 2000, statliga naturreservat och områden med landskapsbildsskydd. I sådana områden ansvarar länsstyrelsen för dispenser från strandskydd.

Något av följande skäl måste vara uppfyllt för att dispens ska kunna ges:

- den aktuella platsen är belägen på redan ianspråktagen mark.
- den aktuella platsen är avskuren från stranden av till exempel en järnväg eller större väg och saknar därför betydelse för allmänhetens friluftsliv.
- det handlar om anläggningar som måste ligga vid vattnet - exempelvis båthamnar, bryggor, pirar med mera. Sådana bör dock inte uppföras inom områden med stort rekreativvärde eller om djur- och växtlivet påverkas på ett icke acceptabelt sätt. Samlokalisering bör eftersträvas.
- det avser ett område som behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen kan inte ske utanför området.
- det avser ett område som behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan ske utanför området.
- det avser ett område som behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Ett planlagt strandområde kan ibland vara undantaget från strandskydd. Den gällande strandskyddslagstiftningen innebär dock att strandskydd återinträder när:

- en detaljplan eller områdesbestämmelse upphör att gälla eller ersätts med en ny detaljplan,
- när en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt PBL, samt
- när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

Djurskyddsområde

Djurskyddsområden avsätts för att skydda sällsynta eller störningskänsliga djurarter. Inom sådana områden kan rätten till jakt, fiske och tillträde begränsas, men i övrigt råder inga inskränkningar av rätten att bruka mark eller vatten. Djurskyddsområden bildas av kommun eller länsstyrelse.

Sedan 1972 omfattas Ångholmarna med flera öar, holmar och skär vid Östersjökusten av fågelskyddsområde. Landstigningsförbud råder under tiden 1 mars - 30 juni.

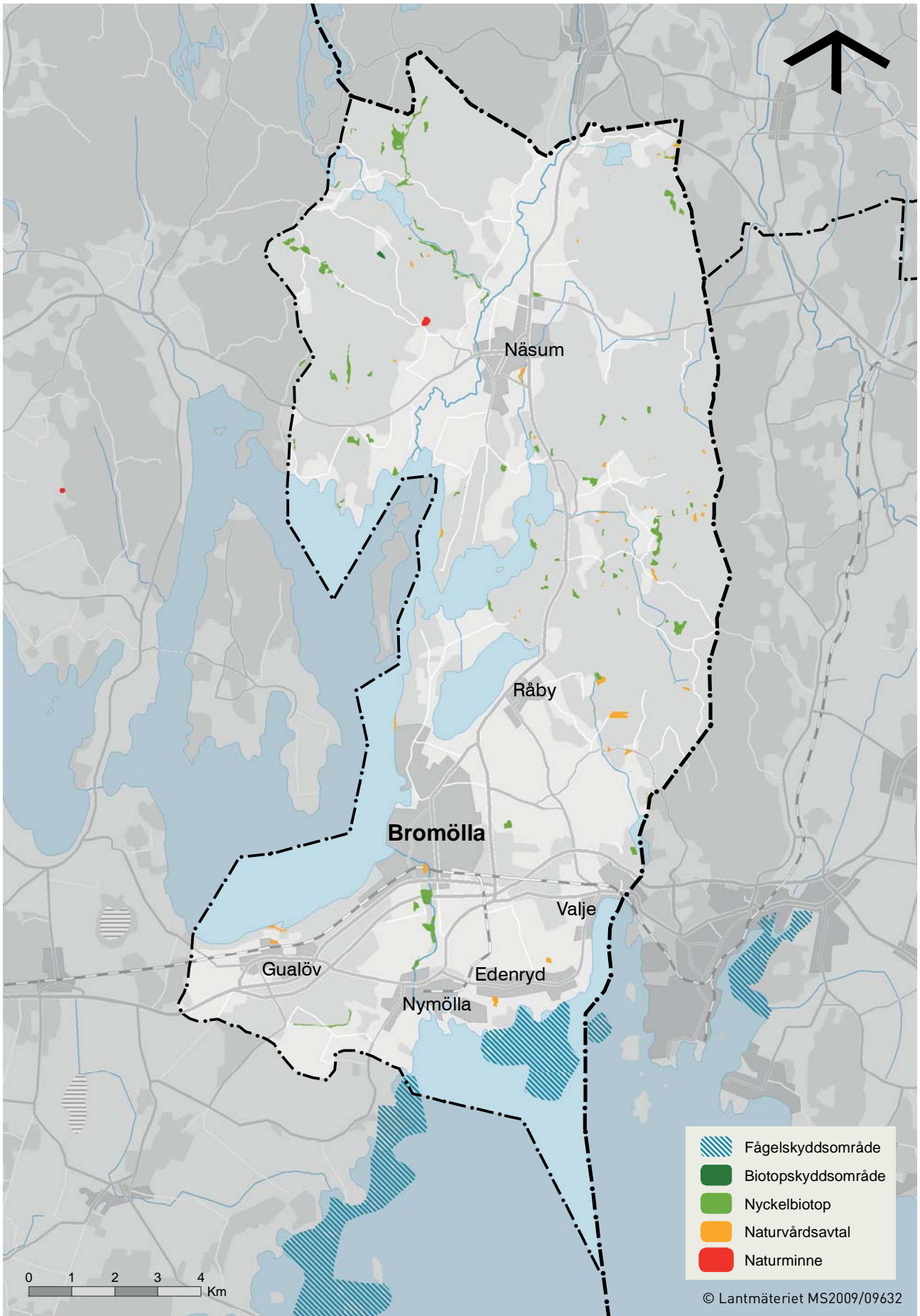
Biotopskyddsområde

Bestämmelserna om biotopskyddsområden återfinns i 7 kap. 11 § miljöbalken (1998:808) och förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FOM) som utgör grunden för bestämmelserna om biotopskyddsområden.

Biotopskyddsområde är en form av områdesskydd som används för att skydda små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stora värden för djur- och växtarter.

Det finns två former av biotopskyddsområden. Den ena utgörs av biotoper som länsstyrelsen, kommunen eller Skogsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta ska utgöra ett biotopskyddsområde. Den andra utgörs av biotoper som är generellt skyddade som biotopskyddsområden i hela landet. De generellt skyddade biotoperna finns inte registrerade eller markerade på någon karta utan behöver inventeras inför varje planläggning och exploatering i jordbruksmark.

På Västanåberget finns ett biotopskyddsområde utpekad rörande äldre naturskogsartad bokskog, cirka 1,7 hektar. Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

Generellt biotopskydd gäller i hela landet för:

- allé (enkel eller dubbel rad, minst 5 träd)
- källa med omgivande våtmark i jordbruksmark (högst 1 hektar)
- odlingsröse i jordbruksmark
- pilevall (hamlade pilar i rad)
- småvatten och våtmark i jordbruksmark (högst 1 hektar)
- stenmur i jordbruksmark
- åkerholme (högst 0,5 hektar, omgiven av betes- eller åkermark)

Nyckelbiotop

En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag, har en avgörande betydelse, en nyckelroll, för den hotade och sällsynta delen av skogens fauna och flora. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade och fridlysta arter, fredade enligt artskyddsförordningen SFS 2007:845.

Begreppet nyckelbiotop har ingen juridisk innebörd och det saknas därför lagligt skydd. Däremot råder det generell samrådsplikt med Skogsstyrelsen för åtgärder som påverkar området enligt miljöbalken 12 kapitlet 6 §.

I Bromölla kommun finns ett 80-tal nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtalet är ett civilrättsligt avtal som tecknas mellan Skogsstyrelsen, länsstyrelse eller kommun och markägare som är intresserade av naturvård. Syftet med avtalet är att bevara och utveckla områden med höga naturvärden.

I Bromölla kommun har naturvårdsavtal upprättats för ett 60-tal områden. Biotoper som skyddats på detta sätt utgörs företrädesvis av sumpskogar, bokskogar, branter och ädellöv.

Naturminnen

Naturminnen är ett särpräglad naturföremål såsom flyttblock, jättegritytor eller gamla och storvuxna träd. Det kan även omfatta områden med intressanta naturföreteelser. Naturminnen skyddas efter beslut av kommuner och

länsstyrelser. Ett naturminne är fridlyst enligt lag och ingen åverkan får ske. Bestämmelser om naturminne finns i 7 kapitel 10 § miljöbalken. Därmed får det samma skyddsstatus som ett naturreservat.

I Bromölla kommun finns ett naturminne utpekade, Västanå grusås. Bevarandeobjektet är ett vackert exempel på en rullstensås som utbildats över högsta kustlinjen och därigenom bevarat sin ursprungliga form.

Sumpskogar

Sumpskogar är samlingsnamnet för all skogsklädd våtmark. Det finns tre huvudtyper myrskog, fuktskog och strandskog.

I Bromölla finns ett antal sumpskogar utpekade, exempelvis flera strandområden vid Ivösjön och Levräsjön samt i skogarna på Ryssberget.

Ängs- och hagmarker

Ängs- och hagmark rymmer stora värden för naturvärden, friluftslivet och kulturmiljövärden. De har tidigare omfattat en betydande del av det svenska odlingslandskapet.

Ängs- och hagmarkerna i Bromölla kommun inventerades av Länsstyrelsen och Jordbruksverket under åren 2002 till 2004. Enligt inventeringen finns ett stort antal värdefulla naturbetesmarker i kommunen. Resultatet från inventeringen finns samlat i databasen TUVÅ på Jordbruksverkets hemsida.

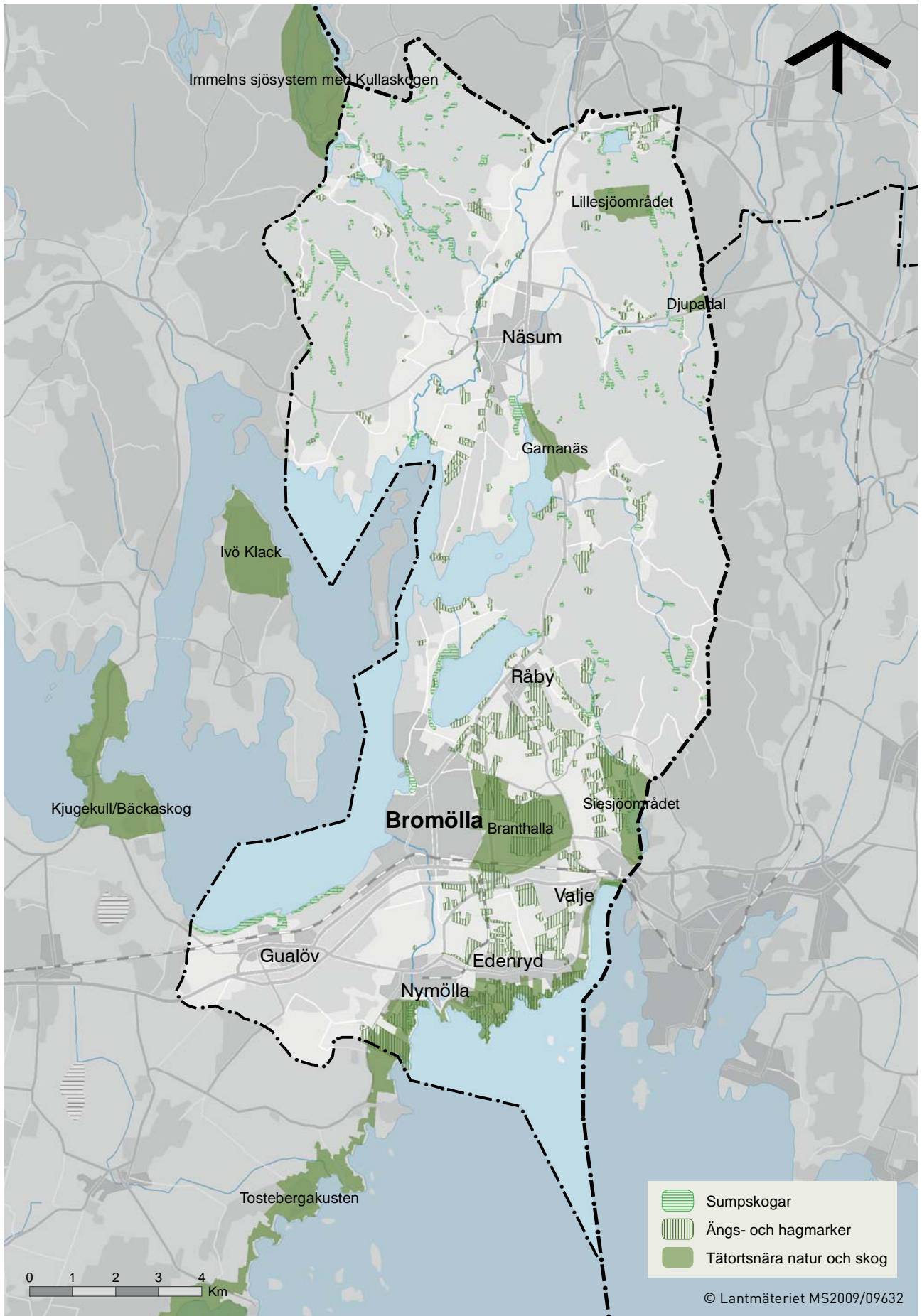
Tätortsnära natur och skog

Länsstyrelsen i Skåne län har, tillsammans med kommunerna i Skåne och Region Skåne, tagit fram ett program: Närmare till naturen i Skåne, som ska vara ett underlag i arbetet att värna och utveckla de mest värdefulla tätortsnära områdena för friluftsliv och naturvård i Öresundsregionen. Ansvaret ligger på såväl kommunerna som staten.

Områden för det nära, vardagliga friluftslivet bör vara inom promenad- eller cykelavstånd från bostaden. Det finns också ett behov av naturområden för dags- och helgutflykter.

Följande områden pekas särskilt ut:

- Lillesjöområdet
- Djupadal
- Garnanäs
- Siesjöområdet

- Branthalla
- Tostebergakusten

Artskydd

Artskyddet regleras bland annat genom artskyddsförordningen. Syftet är att säkra den biologiska mångfalden genom att bevara naturliga livsmiljöer för de mest hotade växt- och djurarterna. I översiktsplanen har kommunen möjlighet att peka ut artrika naturmiljöer, men även grönområden i tätorten, som är viktiga för den vilda floran och faunan. I kommunen finns flera arter som är hotade, fridlysta eller skyddsvärda, och några omfattas av nationella åtgärdsprogram, som till exempel strandpadda, tjockskalig målarmussla och kärnrocka.

Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruket utgör basen för landsbygdens näringsliv och även för en omfattande förädlingsindustri. Jordbruksnäringen har dessutom stor betydelse som skapare av värdefulla kulturlandskap.

Enligt miljöbalken 3 kapitel 4 § är jord- och skogsbruk av nationell betydelse men anges inte som riksintresse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall dock så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Enligt miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skall sådan mark tas i anspråk bör ingreppen utformas på ett sätt som medför minsta möjliga inverkan på jordbruket.

Länsstyrelsen i Skåne har i ett åtgärdsprogram (*Beslutade åtgärder för miljömålen 2012-2016, skånska utmaningar och strategiskt viktiga åtgärder*) beslutat om 76 åtgärder för att kunna uppnå miljömålen. En av de viktigare strategiska åtgärderna som lyfts fram är den kring att begränsa exploatering av jordbruksmark och i princip uppnå en "nollvision" för konsumtion av den värdefullaste åkermarken.

Naturvärdesobjekt

Ett naturvärdesobjekt avser ett skogsområde med påtagliga naturvärden, utan att objektet når upp till kvaliteten nyckelbiotop. Ofta kan de beskrivas som "framtida

nyckelbiotoper" eller biotoper som befinner sig i ett vänteläge för att inom ett antal år utvecklas till nyckelbiotoper. I Bromölla kommun har Skogsstyrelsen registrerat ett antal mindre naturvärdesobjekt i skogarna söder och öster om Bromölla.

Fiskevårdsområden

Länsstyrelsen har ansvar för den regionala utvecklingen av fritidsfisket och arbetar för goda fiskemöjligheter genom att bilda fiskevårdsområden som säljer fiskekort för sjöar och vattendrag.

I Bromölla finns fyra fiskevårdsområden:

- Ivösjön
- Levrasjön
- Skräbeån
- Holjeån

Fornminnen

Alla fornlämningar – såväl kända som okända – är skyddade genom kulturminneslagen (KML). Fasta fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, tillkomna genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Dessa lämningar till exempel runstenar, gravar, fornborgar med mera, är skyddade enligt kulturminneslagen. De återfinns både i stads-, skogs- och åkermiljöer. Till fasta fornlämningar räknas också skeppsvrak, liksom naturbildningar till vilka åldriga sägner och bruk är knutna.

Antalet kända fornlämningar i kommunen från såväl förhistorisk som historisk tid är drygt 900. De kända fornlämningar som redovisas på kartan utgör dock endast en mindre del av det totala fornlämningsantalet.

Särskilt värdefulla kulturmiljöer

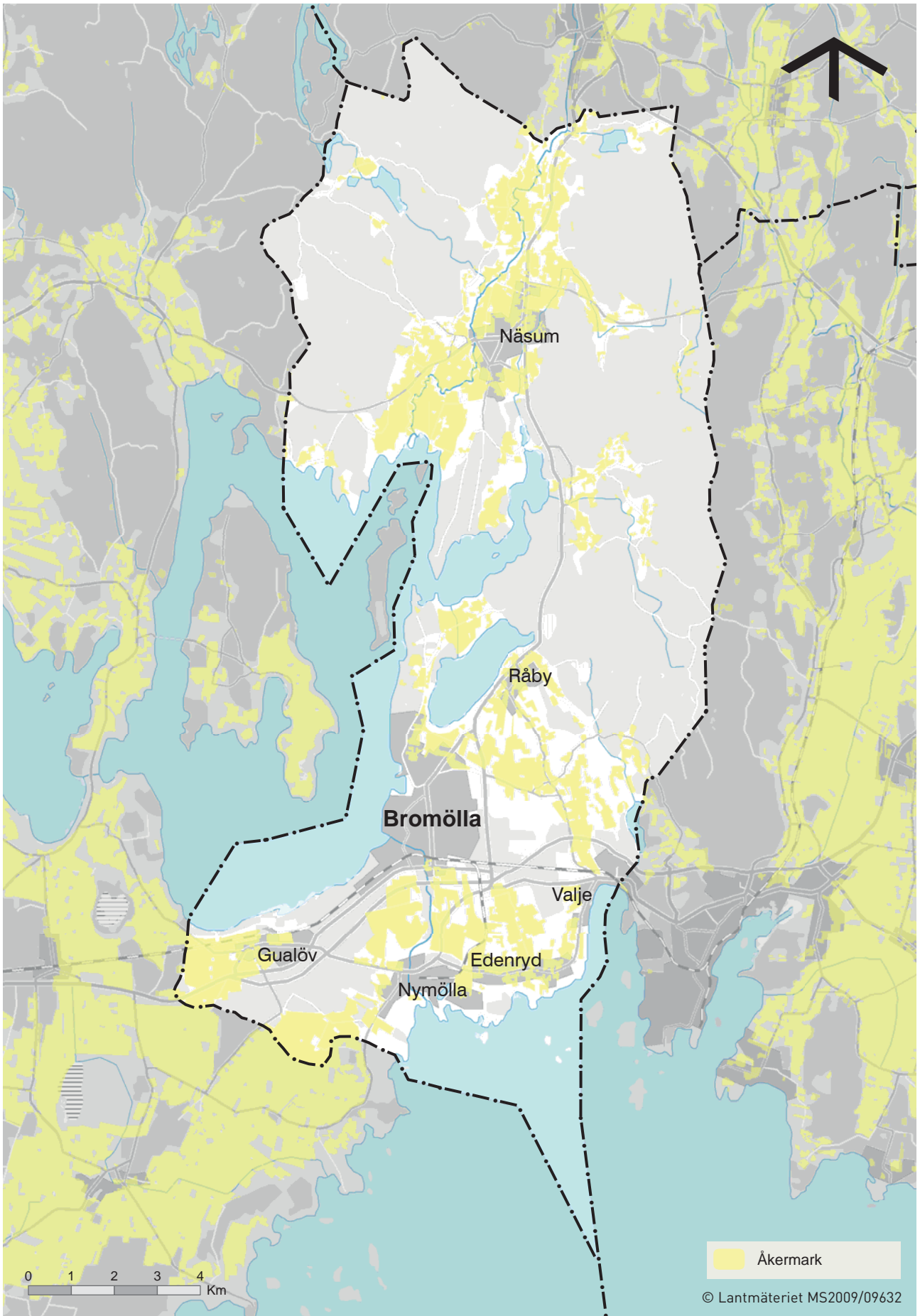
I *Skånes kulturmiljöprogram* redovisar Länsstyrelsen särskilt värdefulla kulturmiljöer. Det är miljöer med kulturhistoriska värden vilka bör bevaras, vårdas och utvecklas. Tolv miljöer i kommunen lyfts fram som *Särskilt värdefulla kulturmiljöer*, samt en miljö som ingår i ett *Kulturmiljöstråk*.

Följande områden lyfts fram:

1. Allarp

Öppet odlingslandskap med stort inslag av hagmark.

Betesmarkerna har dungar av björk, en, hagtorn och rosor.

Många stengärdesgårdar i ägo gränser och längs med grusvägarna. Fornlämningar visar på bosättning redan under sten-, brons- och järnåldern. Den nuvarande bebyggelsen i området är gles. De olika gårdarna representerar ett äldre, traditionellt byggnadsskick. Bebyggelsen omfattar såväl större gårdskomplex som mindre torpstugor. Allarpsgården från 1880 har närmast herrgårdskaraktär och är ovanligt ståtlig.

2. Edenryd - Norrevång

Stora öppna strandängar med artrik flora samt betade marker som avgränsas av stengärdsgårdar. Odlingslandskapet norr om Edenryd är platt och öppet med talrika och välbevarade stengärdsgårdar. En stor del av området består av blockrika betesmarker. Edenryd är en radby och gårdarna ligger utmed byvägen. Norr om byn finns ett beteslandskap på torr och sandig mark, liksom området kring Norrevång och Åby.

3. Axeltorp - Östreviken

Vid Östreviken i Ivösjön började man bryta kaolin tidigare än på Ivöklack. Några år in på 1900-talet anlades en linbana för att transportera kaolinet till fabriksanläggningen invid Axeltorps station på Sölvesborg-Olofström-Ålmhults Järnväg. Linbanan drevs med elkraft och en transformatorstation byggdes i Axeltorp 1905. Transformatorstationen finns kvar och är en av de äldsta i Skåne. Järnvägsstationen i Axeltorp revs redan på 1960-talet och järnvägen är nedlagd och uppriven sedan 1980-talet.

4. Blistorp - Västana - Bökestad

Blistorp ligger i en öppen odlingsbygd i ett skogsdominerat landskap. De flesta gårdarna och torpen är välbevarade och har ett traditionellt byggnadsbestånd. Ägostrukturen är småskalig och gårdarna små. Blistorp uppvisar ett för skogsbygden typiskt bebyggelsemönster med glest liggande gårdar. Odlingslandskapet är öppet och genomkorsas av många välbevarade stengärdesgårdar. I den sydvästra delen av området finns små, blockrika betesmarker. Ett stort antal äldre fruktträd finns i markerna. Mitt i Blistorp ligger ett korsformigt gravkapell i gråsten.

Västana gruva (resterna av Skånes enda järngruva) ligger söder om Blistorpasjön. Järnmalm bröts i gruvan under åren 1860-63 och 1873-77 samt under första världskriget. 1916 var sista året det bröts järnmalm i Skåne. Dagbrottet är idag vattenfyllt och det återstår även några delvis övervuxna varphögar med skrotsten som påminner om brytningen.

Bökestads sågmölla ligger vid Lillån. Kvarnbyggnaden i skiftesverk är rödfärgad. Likaså det timrade, två våningar höga och brädfodrade bostadshuset uppfört under tidigt 1800-tal. Över ån leder en stenvälsbro. Sydväst om Bökestad låg ett glasbruk under senare hälften av 1600-talet. Av själva bruksanläggningen är numera inget bevarat ovan mark.

5. Branthalla - Grödbby

Branthalla och Grödbby ingår i ett stort område med blockrika betesmarker öster respektive nordost om Bromölla. Berget går i dagen på fl era ställen i de centrala delarna. Området är rikt på odlingsrösen, stensträngar, jordvallar, kullar och gravanläggningar. Här finns också många stengärdesgårdar och fägator. Vissa delar har tidigare varit uppodlade, men de har ändå en rik och hävdberoende flora. Norr om Grödbby finns en buskrik utmark utan trädskikt med en välbevarad fägata och fl era stengärdesgårdar.

6. Bromölla

Bromölla har en tydlig bruksstruktur där särskilt folkhemmets samförståndsanda och funktionalistiska estetik avspeglar sig i byggnader och stadsplanering.

Katolska kyrkan: Bromöllas hastiga expansion och Iföverken lockade även folk från Tyskland. Katolska kyrkan som invigdes 1933 uppfördes med en unik byggteknik. Väggarna och taket består av fuktade, hårt sammanpressade halmplattor, vilka har monterats på en stomme av stolpar. Byggnaden är sedan putsad med bruk både interiört och exteriört.

Folkets hus och park: Det fanns en ambition hos Iföverken att göra Bromölla till ett mönstersamhälle. 1908 invigdes Bromölla Folkets Hus, en viktig anläggning i ett mönstersamhälle. Ett nytt Folkets Hus byggdes på ny plats 1938 och den gamla utomhusdansbanan flyttades till nuvarande Folkets Park. Det nya huset ritades av Tage Möller i Malmö i en modern, folkhemsfunktionalistisk stil.

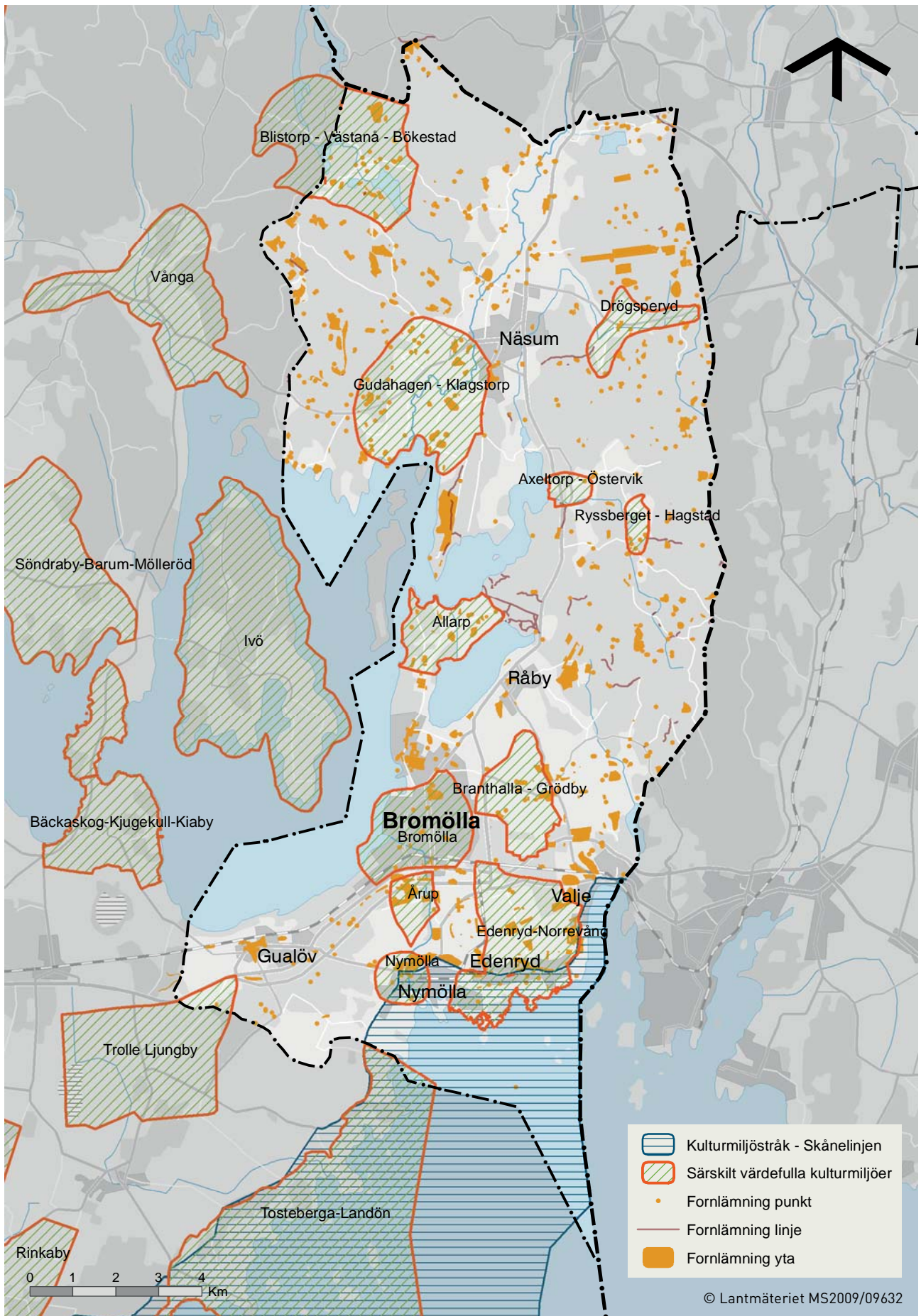
7. Drögsperyd

Drögsperyd är en högt belägen by på Ryssbergets västra sluttning. En väl samlad bymiljö med flera historiska skikt och en landskapsbild av stort värde. Många av gårdarna är välbevarade med röda tvåvånings boningshus i trä. Genom byn löper välbevarade stengärdesgårdar och fägator. Det finns också rester av äldre fruktodlingar. Odlingslandskapet är småskaligt med små åkerlotter och skogsbetesmarker.

8. Gudahagen - Klagstorp

Området utgörs av ett odlat, tämligen kuperat landskap på ömse sidor om Holjeån. Det öppna landskapet är en produkt av åkerbruk, boskapskötsel och skiftesreformerna. I området finns omfattande fruktodlingar. På en markerad höjdplata ligger Gudahagen, ett gravfält från yngre järnålder. Inom området finns spridd gårdsbebyggelse med ett tämligen sent byggnadsbestånd. Det rätlinjiga vägsystemet är ett resultat av skiftena under 1800-talet. Stora delar av området utgörs av hagmarker, som kringgärdas av stengärdar.

I Västana norr om Gudahagen ligger en samlad bybebyggelse

med gårdar, gathus, egnahem och en rödpanelad folkskola från 1930. Landets enda humletorka, uppförd 1926, finns i Klagstorp. Detta var enda stället i Sverige där det odlades humle i större skala. 1959 upphörde odlingen och de karaktäristiska humlestörarna togs bort tillsammans med humleplantorna. Idag finns en mindre humlehage intill torkan.

9. Nymölla

Nymölla är ett litet brukssamhälle med en karaktäristisk och tidstypisk bostadsbebyggelse med tydlig koppling till massa- och pappersbruket. Det framstår som typiskt för både tillkomsttiden och brukssamhället, att man i en liten ort som Nymölla byggde såväl småhus och flerbostadshus som ett eget litet centrum.

Namnet Nymölla kommer från en äldre kvarn vid Skräbeån. Kvarnbyggnaden finns kvar men driften upphörde då massafabriken byggdes. Massafabriken invigdes 1962 och kompletterades med pappersbruk tio år senare. Väster om bruket anlades ett litet brukssamhälle i början av 1960-talet bestående av fem likadana tjänstemannavillor, 44 småhus och några flerbostadshus i två våningar. De flesta av småhusen var monteringsfärdiga villor från LB-HUS. Vid flerbostadshuset byggdes ett centrumhus med post, affär, samlingslokal med mera.

10. Ryssberget - Hagstad

Uppe på Ryssberget finns ett bevarat kulturlandskap av en typ som tidigare kännetecknade höjdsträckningar. Den betydelsefulla djurhållningen har gett upphov till både betesmark och betespåverkade skogar. Hagstad är en mindre skogsby i ett starkt kuperat landskap. Gårdarna ligger utsprida längs en slingrande grusväg och flera av husen är välbevarade. I landskapet finns odlingslotter och betesmarker. Norr om byn ligger en utmarksrest, rik på odlingsrösen.

11. Årup

Landskapet kring Årup präglas av rationell storgodsdrift med stora öppna fält, raka vägsträckningar och alléer. Årup är en mindre herrgård med huvudbyggnad och park från slutet av 1800-talet. De stora ekonomibyggnaderna är uppförda i gråsten och ligger skilda från huvudbyggnaden.

12. Trolle-Ljungby

Trolle Ljungby ligger i den flacka slättbygden öster om Kristianstad. Vidsträckt odlingsfält, alléer och en till huvudgården koncentrerad bebyggelse betonar områdets karaktär av slottslandskap. Endast en mindre del bestående av öppen jordbruksmark ligger inom Bromölla kommun.

13. Skånelinjen, Per Albin-linjen (Kulturmiljöstråk)

Försvarslinjen är en unik företeelse som tydligt visar Skåne

som gränsprovins. Samtliga värn är viktiga delar i den helhet som Skånelinjen även kallad Per Albin-linjen utgör. Skånelinjen började byggas år 1939 och skulle fungera som en befästningslinje längs den södra kusten. Skånelinjen sträckte sig från Båstad till Vieryd och skulle förhindra mindre båtar, sjöstridsvagnar och trupper att nå land.

Utbyggnaden av Skånelinjen genomfördes i fyra perioder. Under den första perioden, andra halvåret av 1939, uppfördes 267 värn utmed kusten Rörumsån- Höllviken. Den andra perioden pågick fram till april 1940 och omfattade sträckan mellan Abbekås och Hörte respektive Landskrona- Arild. Den tredje perioden, fram till juni samma år, färdigställdes första linjen mellan Blekinge och Skåne. Under denna period färdigställdes 527 värn. Under fjärde perioden fram till oktober 1940 tillkom 145 värn, vilka i huvudsak bildade andra linjen, då mellan Fortuna och Viken.

Värnen skulle endast fungera som stridsvärn med betjäning, vapen och ammunition och fältpjäser skulle vara möjliga att omgruppera. Skånelinjen bestod av tre olika grundvärn; kulsprute-, kanon- och observationsvärn. Vid sidan om byggandet av värn uppfördes även kompani- och bataljonsförråd och signalförbindelser.

Kyrkliga kulturminnen

Kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser som tillkommit före år 1940 är skyddade enligt bestämmelserna i kulturminneslagen 4 kapitel. Även vissa yngre, särskilt utvalda kyrkor och begravningsplatser, kan vara skyddade. En närmare beskrivning av kyrkobyggnaderna och deras kulturhistoriska värde återfinns i skriftserien Sveriges kyrkor utgiven av Vitterhetsakademien och distribueras genom Riksantikvarieämbetet.

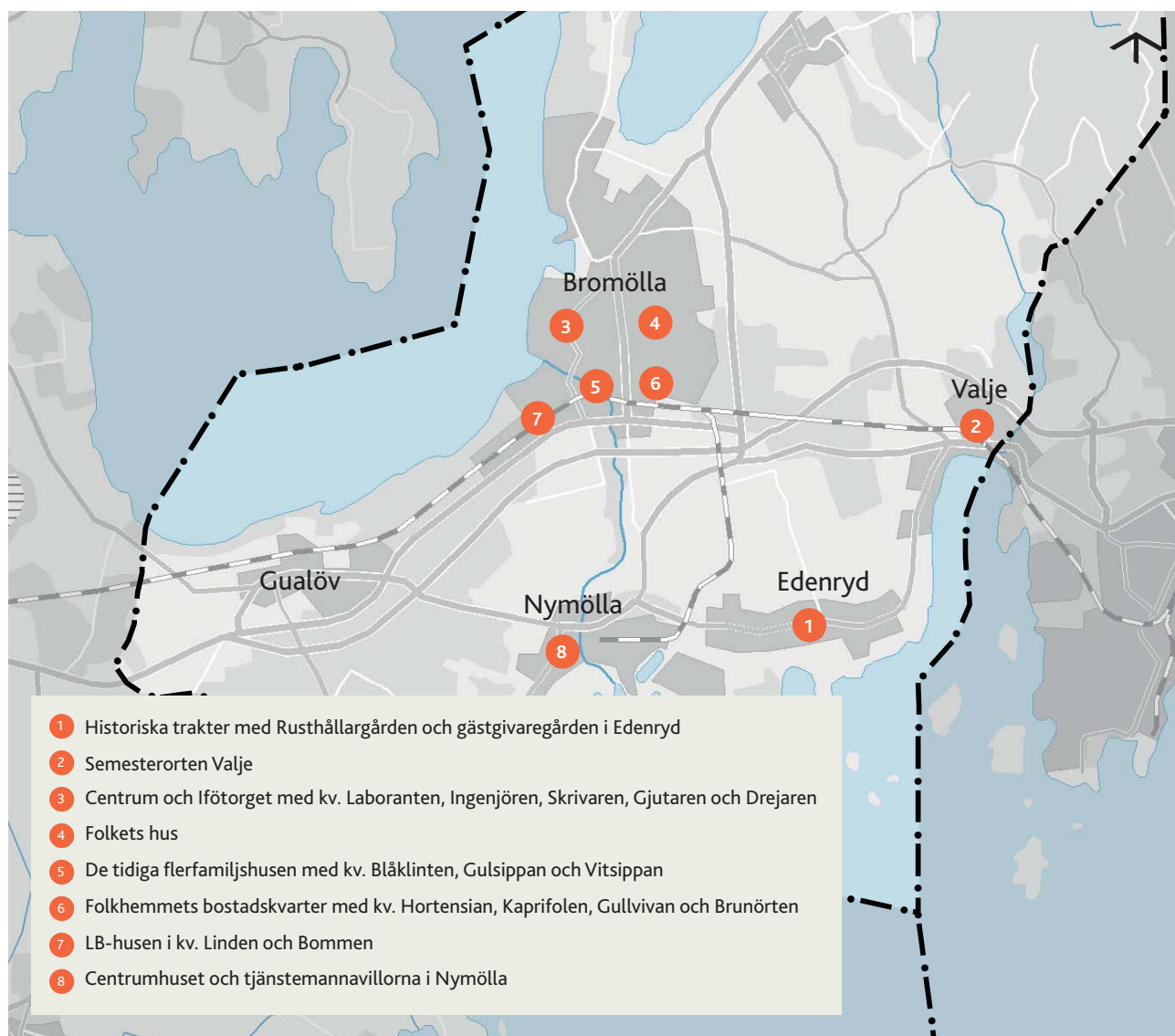
I Bromölla kommun utgör Gualövs kyrka, Ivetofta kyrka och Näsums kyrka kyrkliga kulturminnen.

Värdefulla bebyggelsemiljöer

I *Natur, Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012*, redovisas bebyggelsens kulturmiljövärden dels för olika landskapstyper och dels för enskilda objekt i hela kommunen. I samband med att underlaget togs fram lät kommunen göra helt nya kulturmiljöinventeringar av flera värdefulla områden, exempelvis Nymölla, Allarp-Norreskog, Bengtsboda, Axeltorps by, Skrivarehagen, Äskekärr, Västanå by, Blistorp och Söder Kroksjön.

I dokumentet *Bebyggelseutveckling i Bromölla kommun – ett kunskapsunderlag, 2013* redovisas en kulturhistorisk inventering och bedömning av åtta bebyggelseområden i Bromölla, Valje, Nymölla och Edenryd. Underlaget ger ingen heltäckande bild av bebyggelseutvecklingen i kommunen utan ska mer ses som en provkarta som lyfter fram några färgstarka exempel. Bebyggelsen som presenteras visar på flera hundra år av utveckling, från det agrara jordbrukarsamhället vidare in i industrialismens strukturerade stads- och bostadsbyggande.

Alla dessa bebyggelseområden och strukturer utgör viktiga tidsdokument och kan ses som omistliga för förståelsen av Bromöllas historia - men utöver dessa finns även andra intressanta och värdefulla bebyggelsemiljöer och strukturer att värna för framtiden. I översiktsplanens *Del 1 Utvecklingsstrategier* anges vidare strategier för dessa och andra områdens bevarande och utveckling.

Kartan redovisar de områden som ingår i dokumentet *Bebyggelseutveckling i Bromölla kommun – ett kunskapsunderlag, 2013*

Stora opåverkade områden

I miljöbalkens 3 kapitel om grundläggande bestämmelser för hushållning med mark – och vattenområden förordas i 2 § att "Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär".

Bestämmelserna syftar till att bevara större sammanhängande landsbygds- och vattenområden samt skydda dessa mot större strukturbildande exploateringsföretag, vilka påtagligt påverkar ett områdes karaktär genom buller, utsläpp eller störningar på landskapsbilden.

Kommunen pekar ut två områden som kan anses uppfylla ovanstående kriterier:

- Område 1 utgörs i huvudsak av Västanåberget inom delen Bromölla kommun. Området sammanfaller med gränserna för område 11a på kartan "Översiktsplan 2030 Mark- och vattenanvändning, regleringar, värden och skydd i Bromölla kommun", se sidorna 18-19.
- Område 2 utgörs av västra delen av Ryssberget. Området sammanfaller med gränserna för område 11b på kartan "Översiktsplan 2030 Mark- och vattenanvändning, regleringar, värden och skydd i Bromölla kommun, se sidorna 18-19.

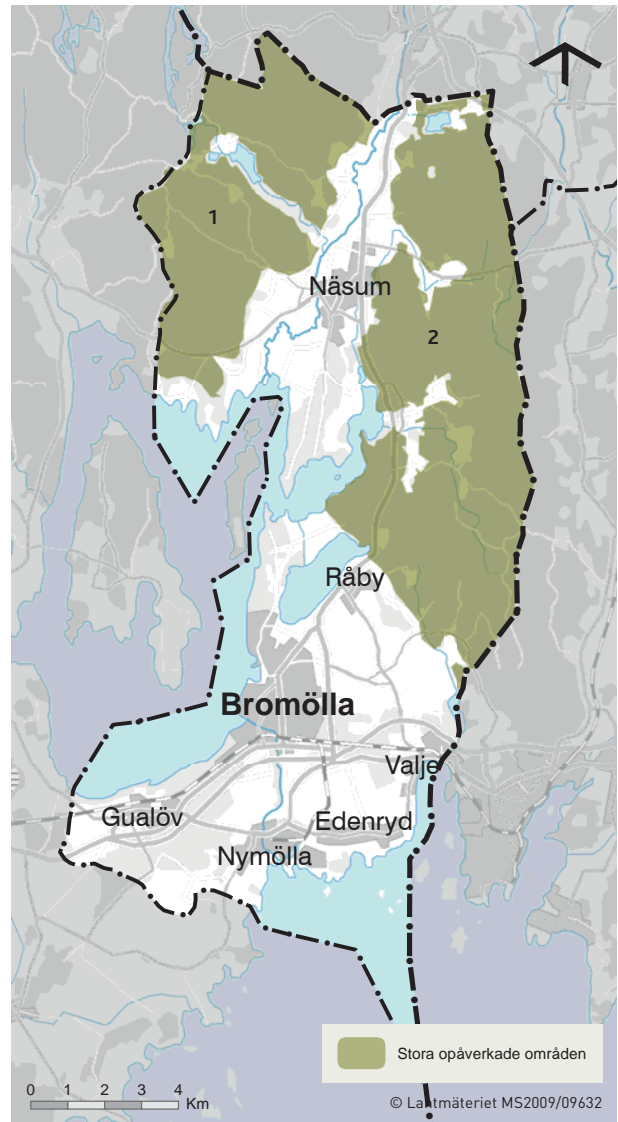
Längst i öster ligger det mäktiga Ryssberget som gräns mot Blekinge. I nordväst och norr om Ivösjön ligger Västanåberget. Mellan dessa berg ligger Holjeåns dalgång som gräns mellan de två områdena där vägar, jordbruk och bebyggelse utgör kontrast till de mer orörda och otuktade bergsområdena.

De två områdena genomkorsas av både kraftledningar och vägar. Inom områdena finns även redan idag viss bostadsbebyggelse. Detta till trots gör kommunen sammantaget bedömningen att påverkan av dessa exploateringsföretag ändå kan anses vara liten i förhållande till områdenas storlek som helhet.

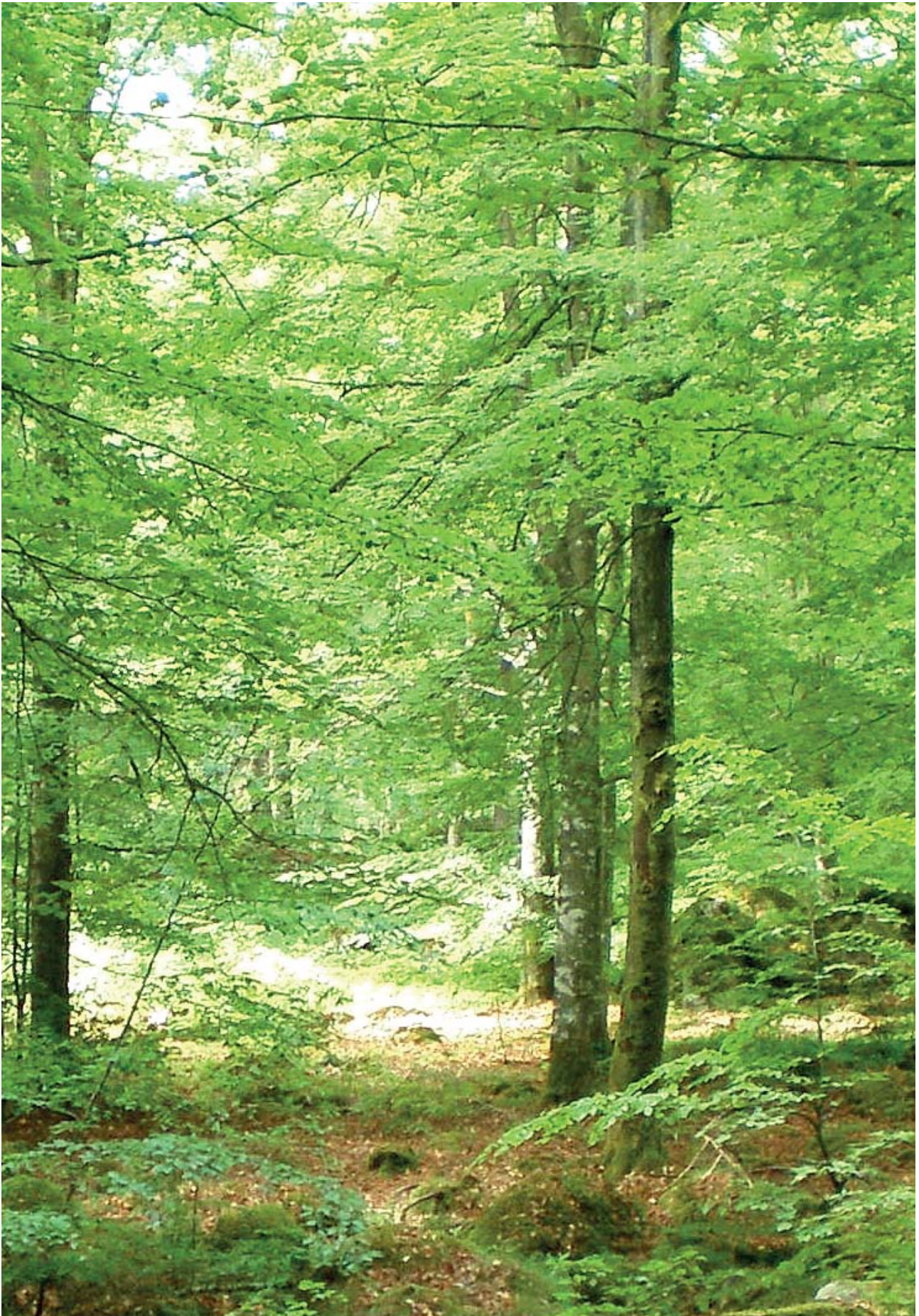
Delar av områdena är utpekade som riksintresse för naturvärden och i sin helhet utgör de riksintresse för det rörliga friluftslivet. Stora arealer har även utpekats regionalt och lokalt för en rad natur- och kulturmiljöintressen.

De utpekade områdena är av relativt lika karaktär. De är relativt oexploaterade och inrymmer starka intressen för rekreation och rörligt friluftsliv. De vittnar om en gammal kulturhistoria och har en intressant natur.

I översiktsplanens *Del 1 Utvecklingsstrategier* anges vidare strategier för dessa värdenas bevarande och utveckling.

Kartan redovisar stora opåverkade områden

Boskogs på Västanaåberget

